

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

این طرح با حمایت کامل مالی و معنوی شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر ریاست جمهوری- دفتر تحقیقات و آموزش به عمل آمده است. لذا کلیه حقوق مالکیت ادبی و هنری از جمله چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه، اقتباس، نشر، ارجاع و ... از این طرح پژوهشی برای ستاد مبارزه با مواد مخدر محفوظ و قابل استفاده می باشد.

ستاد مبارزه با مواد مخدر

دفتر تحقیقات و آموزش

عنوان :

« بررسی میزان اثر بخشی اجرای طرح های پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر »

(مطالعه موردی شهر کرمانشاه)

مجریان:

نینا رنجبر

یوسف چراغ آبادی

همکاران اصلی :

جلیل حضرتی، شاهپور خدایاری، کیوان گل آوری

ناظر:

دکتر خدامراد مومنی

پاییز ۹۵

کارفرما: ستاد مبارزه با مواد مخدر ریاست جمهوری - دفتر تحقیقات و آموزش

تاریخ شروع : ۱۳۹۴/۱۱/۰۳

تاریخ اتمام: ۱۳۹۵/۰۸/۰۳

اعتبار مصوب : ۹۹/۰۰۰/۰۰۰۰

شماره قرارداد: ۵۵/۱۸۳۳۱۰۸

تاریخ قرارداد: ۱۳۹۴/۱۰/۱۲

مدت زمان : ۹ ماه

تقدیر و تشکر

پس از حمد و سپاس خداوند متعال و قبل از هر چیز بر خود لازم می دانم که از زحمات و راهنمایی های دلسوزانه استاد که اقدردر جناب آقای دکتر خدایمرد مومنی به عنوان استاد ناظر که در طول تدوین و تکمیل این طرح پژوهشی، بنده حقیر را مورد لطف و عنایت ویژه خود قرار داده صمیمانه تشکر نموده و از خداوند متعال برای ایشان موفقیت و سلامتی روز افزون مسئلت نمایم.

همچنین از استاد مبارزه با مواد مخدر کشور بویژه مدیر کل محترم دفتر تحقیقات و آموزش و کارشناسان محترم آن دفتر که این تحقیق بدون حمایت آنان محقق نمی گردید تقدیر و تشکر می گردد.

ضمناً از جناب علی شمشری رئیس محترم شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر استان کرمانشاه و کارشناسان محترم آن ستاد که همواره در تنظیم و نگارش این پژوهش و انجام مکاتبات، هماهنگی ها و پیگیری های لازم با ادارات مرتبط نهایت همکاری و لطف را در حق اینجانب مبذول داشته اند، قدردانی و سپاس می نمایم.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
چکیده.....	س
فصل اول: (کلیات تحقیق)	
۱-۱-مقدمه.....	۲
۱-۲- بیان مساله:.....	۴
۱-۳-اهداف تحقیق:.....	۵
اهداف اصلی:.....	۵
اهداف فرعی:.....	۵
۱-۴-فرضیات:.....	۶
-فرضیه اصلی.....	۶
-فرضیه های فرعی.....	۶
۱-۵-تعریف مفاهیم:.....	۷
فصل دوم: (چهارچوب نظری)	
۲-۱-مبحث نخست -مبانی نظری:.....	۱۳
۲-۱-۱-مقدمه :.....	۱۳
۲-۱-۲-دیدگاه بوم شناسی شهری.....	۱۳
۲-۱-۳-دیدگاه بوم شناسی و آسیب شهری.....	۱۷
۲-۱-۴-نظریه بوم شناختی جرائم شهری.....	۱۹
۲-۱-۵-ارتکاب جرم با تراکم جمعیت.....	۲۰
۲-۱-۶-پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی.....	۲۱
۲-۱-۷-فضای مقاوم در برابر بزه کاری.....	۲۳
۲-۱-۸-پنجره های شکسته.....	۲۵
۲-۱-۹-کانون های جرم خیز.....	۲۶
۲-۱-۱۰-شناسایی کانون های جرم خیز.....	۲۷

- ۲۸.....۲-۱-۱۱- رویکردهای مرتبط با کانون های جرم خیز
- ۳۰.....۲-۱-۱۲- نظریه مکان های جرم خیز
- ۳۱.....۲-۱-۱۳- نظریه فعالیت روزمره.....
- ۳۳.....۲-۲- عوامل موثر در پیشگیری کانون های جرم خیز
- ۳۹.....۲-۳- پیشینه تحقیق
- ۳۹.....۲-۳-۱- سوابق پژوهشی در کشور
- ۴۷.....۲-۳-۲- سوابق پژوهش خارج از ایران.....
- ۵۵.....۲-۳-۳- بررسی پیشینه نحوه مبارزه با مواد مخدر در خارج از کشور
- ۵۹.....۲-۴- مبحث سوم: بررسی قلمرو تحقیق
- ۵۹.....گفتار اول: وضعیت کلی استان
- ۵۹.....۲-۴-۱- ویژگی جغرافیایی شهر کرمانشاه
- ۶۲.....۲-۴-۲- معرفی جامعه نمونه
- ۶۶.....۲-۴-۳- شناسایی و تحلیل الگوهای فضایی متمرکز جرائم در شهر کرمانشاه:
- ۶۸.....۲-۴-۴- شناسایی کانون های جرم خیز به روش تحلیل شبکه ای :
- ۷۰.....۲-۵- بررسی آمار عملکرد اجرایی طرح های پاکسازی خرده فروشان مواد مخدر

فصل سوم: (روش شناسی)

- ۷۶.....۳-۱- مقدمه :
- ۷۶.....۳-۲- مبحث اول: طرح پژوهش
- ۷۶.....۳-۲-۱- گفتار اول: روش تحقیق:
- ۷۶.....بند اول: جامعه آماری :
- ۷۷.....بند دوم: روش نمونه گیری
- ۷۷.....بند سوم: ابزار و روش جمع آوری اطلاعات
- ۷۸.....بند چهارم: روش تجزیه و تحلیل اطلاعات:

فصل چهارم (استخراج و تحلیل داده های تجربی)

۸۰	۴-۱- مقدمه
۸۱	مبحث اول: یافته های توصیفی
۸۱	یافته های توصیفی
۸۱	۴-۲- بخش تحلیلی -توصیفی داده ها:
۸۱	۴-۲-۱- ویژگی جمعیت شناختی پاسخ دهندگان:
۸۱	۴-۲-۲- ویژگی جنسیت پاسخ دهندگان
۸۲	۴-۲-۳- وضعیت تاهل پاسخ دهندگان
۸۳	۴-۲-۴- سطح تحصیلات شهروندان بالای ۱۶سال
۸۴	۴-۲-۵- سطح تحصیلات کارشناسان
۸۵	۴-۲-۶- وضعیت اشتغال شهروندان
۸۶	۴-۲-۷- وضعیت اشتغال کارشناسان
۸۷	۴-۲-۸- سنوات خدمت کارشناسان
۸۸	۴-۲-۹- محل سکونت شهروندان
۸۹	مبحث دوم: یافته های تبیینی
۸۹	۴-۳- بررسی توزیع فراوانی و درصد گزینه های انتخابی آزمودنی ها
۹۰	۴-۳-۱- آزمون فرضیه های تحقیق
۹۰	۴-۳-۱-۱- آزمون فرضیه های فرعی
۹۰	۴-۳-۱-۲- آزمون فرضیه فرعی اول:
۹۳	۴-۳-۱-۳- آزمون فرضیه فرعی دوم:
۹۶	۴-۳-۱-۴- آزمون فرضیه فرعی سوم
۹۸	۴-۳-۱-۵- آزمون فرضیه فرعی چهارم
۱۰۳	۴-۳-۱-۶- آزمون فرضیه فرعی پنجم
۱۰۶	۴-۳-۱-۷- آزمون فرضیه اصلی

فصل پنجم: (بحث و نتیجه گیری)

مبحث اول: خلاصه تحقیق

- ۱-۵- خلاصه ای از ارزیابی فرضیات تحقیق ۱۰۸
- ۱-۱-۵- خلاصه نتایج تحقیق: ۱۰۸
- ۲-۱-۵- خلاصه نتایج استنباطی ۱۰۹
- مبحث دوم: بحث و نتیجه گیری ۱۱۶
- گفتار اول: نتیجه گیری ۱۱۶
- گفتار دوم: بحث و تحلیل یافته ها ۱۱۸
- گفتار سوم: موانع و محدودیت های تحقیق ۱۲۵
- مبحث سوم: پیشنهادها: ۱۲۶
- منابع و ماخذ: ۱۲۹
- چکیده انگلیسی ۱۳۴

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۲-۲-۴ توزیع فراوانی و درصد پاسخگویان بر حسب جنسیت آنها	ص ۸۱
جدول ۲-۳-۴ توزیع فراوانی و درصد پاسخگویان بر حسب وضعیت تأهل آنها	ص ۸۲
جدول ۲-۴-۴ توزیع فراوانی و درصد پاسخگویان بر حسب تحصیلات آنها	ص ۸۳
جدول ۲-۵-۴ توزیع فراوانی و درصد پاسخگویان بر حسب تحصیلات کارشناسان	ص ۸۴
جدول ۲-۶-۴ توزیع فراوانی و درصد پاسخگویان بر حسب اشتغال شهروندان	ص ۸۵
جدول ۲-۷-۴ توزیع فراوانی و درصد پاسخگویان بر حسب شغل کارشناسان	ص ۸۶
جدول ۲-۸-۴ توزیع فراوانی و درصد پاسخگویان بر حسب سنوات خدمت	ص ۸۷
جدول ۲-۹-۴ توزیع فراوانی و درصد پاسخگویان بر حسب محل سکونت شهروندان	ص ۸۸
جدول ۳-۱-۴- توزیع فراوانی گزینه های انتخابی کارشناسان در مولفه های کاهش فعالیت باندها	ص ۹۰
جدول ۳-۲-۴- توزیع فراوانی گزینه های انتخابی شهروندان در مولفه های کاهش فعالیت باندها	ص ۹۱
جدول ۳-۳-۴- توزیع فراوانی گزینه های انتخابی شهروندان در مولفه های کاهش سطح دسترسی	ص ۹۳
جدول ۳-۴-۴- توزیع فراوانی گزینه های انتخابی کارشناسان در مولفه های کاهش سطح دسترسی	ص ۹۴
جدول ۳-۵-۴- توزیع فراوانی گزینه های انتخابی شهروندان در مولفه های قطع زنجیره ارتباطی	ص ۹۶
جدول ۳-۶-۴- توزیع فراوانی گزینه های انتخابی کارشناسان در مولفه های قطع زنجیره ارتباطی	ص ۹۷
جدول ۳-۵-۴- توزیع فراوانی گزینه های انتخابی شهروندان در مولفه های پاکسازی چهره شهرها	ص ۹۸
جدول ۳-۸-۴- توزیع فراوانی گزینه های انتخابی کارشناسان در مولفه های پاکسازی چهره شهرها	ص ۱۰۰
جدول ۳-۹-۴- توزیع فراوانی گزینه های انتخابی شهروندان در مولفه های ایجاد اختلال در چرخه دسترسی	ص ۱۰۳
جدول ۳-۱۰-۴- توزیع فراوانی گزینه های انتخابی کارشناسان در مولفه های ایجاد اختلال در چرخه دسترسی	ص ۱۰۴

فهرست نمودار

صفحه	عنوان
ص ۷۰	نمودار ۱-۲- آمار کشفیات مواد مخدر بر حسب نوع
ص ۷۱	نمودار ۲-۲- آمار نقاط پاکسازی شده از خرده فروشان مواد مخدر
ص ۷۲	نمودار ۳-۲- آمار تعداد افراد دستگیر شده در طی اجرای طرح پاکسازی
ص ۷۳	نمودار ۴-۲- آمارنوع جرم افراد دستگیر شده در طی اجرای طرح های پاکسازی
ص ۷۴	نمودار ۵-۲- مدل مفهومی تحقیق
ص ۸۱	نمودار ۲-۲-۴- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر حسب جنسیت آنها
ص ۸۲	نمودار ۳-۲-۴- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر حسب وضعیت تاهل آنها
ص ۸۳	نمودار ۴-۲-۴- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر حسب سطح تحصیلات شهروندان
ص ۸۴	نمودار ۵-۲-۴- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر حسب تحصیلات کارشناسان
ص ۸۵	نمودار ۶-۲-۴- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر حسب اشتغال شهروندان
ص ۸۶	نمودار ۷-۲-۴- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر حسب شغل کارشناسان
ص ۸۷	نمودار ۸-۲-۴- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر حسب سنوات خدمت کارشناسان
ص ۸۸	نمودار ۹-۲-۴- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر حسب محل سکونت شهروندان
ص ۱۱۸	نمودار ۱-۵- مقایسه تاثیر اجرای طرح پاکسازی بر ایجاد امنیت
ص ۱۱۹	نمودار ۲-۵- مقایسه تاثیر اجرای طرح پاکسازی بر ایجاد دشوار ساختن دسترسی به مواد
ص ۱۲۰	نمودار ۳-۵- مقایسه تاثیر اجرای طرح پاکسازی بر ایجاد کاهش خرده فروشی
ص ۱۲۱	نمودار ۴-۵- مقایسه تاثیر اجرای طرح پاکسازی بر جلب مشارکت شهروندان
ص ۱۲۳	نمودار ۵-۵- مقایسه تاثیر اجرای طرح پاکسازی بر ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان

چکیده

با توجه به آمار رسمی منتشر نشده و همچنین تحقیقات انجام شده بالاترین میزان جرایم ارتكابی، در شهر کرمانشاه طی سال های اخیر، سوء مصرف و قاچاق مواد مخدر است که این شهر را از نظر آسیب های اجتماعی دچار مشکل جدی نموده و دستیابی به راهکارهایی به منظور کنترل و مقابله با این ناهنجاری را ضروری ساخته است. بی شک شناسایی علل مکانی تسهیل کننده یا ترغیب کننده ارتكاب جرایمی چون خرید و فروش، حمل و نگهداری یا سوء مصرف و سعی در حذف عوامل محیطی تسهیل کننده وقوع این جرایم تأثیر عمده ای در افزایش ایمنی و کاهش میزان یا نرخ این جرایم در سطح شهر دارد لذا این پژوهش باهدف - ارزشیابی میزان اثربخشی طرح های پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در شهر کرمانشاه تهیه و گردآوری شده است. روش این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از لحاظ شیوه جمع آوری داده ها و اطلاعات مورد نیاز تحقیق از شیوه پیمایشی استفاده گردیده است. جامعه آماری این پژوهش شامل دو گروه ۱- کارشناسان حقوقی و انتظامی و ۲- شهروندان بالای ۱۶ سال در نظر گرفته شدند که پس از جمع آوری اطلاعات از طریق نرم افزار SPSS به پردازش داده ها و آزمون فرضیه ها پرداخته شد که در نهایت مشخص گردید: ۱- از دیدگاه جامعه نمونه کارشناسان اثر بخشی اجرای طرح پاکسازی در کاهش توزیع و اشاعه مواد مخدر، کاهش دسترسی به مواد مخدر، قطع زنجیره ارتباطی قاچاقچیان و مصرف کنندگان، پاکسازی چهره شهرها و مناطق آلوده از معتادان و در ایجاد اختلال در چرخه دسترسی به مواد و کاهش زمان دسترسی به مواد مخدر موثر بوده است و ۲- جامعه نمونه شهروندان ضمن تایید اثر بخشی اجرای طرح پاکسازی در کاهش دسترسی به مواد مخدر (تایید فرض دوم) و ایجاد اختلال در چرخه دسترسی به مواد و کاهش زمان دسترسی به مواد مخدر (تایید فرض پنجم) در خصوص اثر گذاری طرح در کاهش توزیع و اشاعه مواد مخدر (فرض اول)، قطع زنجیره ارتباطی قاچاقچیان و مصرف کنندگان (فرض سوم)، پاکسازی چهره شهرها و مناطق آلوده از معتادان (فرض چهارم) ارزیابی آنها منفی بوده و اثر بخشی طرح در خصوص فرض ۱ و ۳ و ۴ را ضعیف ارزیابی نموده اند و آنها را رد نموده اند.

واژگان کلیدی:

طرح پاکسازی، مناطق آلوده، توزیع مواد مخدر، کاهش دسترسی، خرده فروشی، اثر بخشی

فصل اول:

کلیات تحقیق

فصل اول - (کلیات تحقیق)

۱-۱- مقدمه:

آمار جرایم ارتكابی در محیط های گوناگون، بیانگر این امر است که مجرمان در ارتكاب عمل مجرمانه خویش، اغلب دارای انتخابی عقلانی بوده و فرصت های مناسب و کم خطر را برای انجام جرم انتخاب می کنند. بنابراین مجرمان بیشتر مناطقی را برای ارتكاب جرم برمی گزینند، که وقوع جرم در آنها راحت تر بوده و امکان مشاهده و دستگیری آنان در آن مناطق کمتر باشد. این مسئله نشان دهنده ضرورت شناخت مکان به عنوان یکی از عوامل مؤثر در ایجاد فرصت های جرم زا یا تسهیل کننده وقوع آن است. از این رو، می توان با تغییر شرایط جرم زای محیطی و فیزیکی و ایجاد یا تقویت فضاهای قابل دفاع و مقاوم در برابر جرم و مجرمان به میزان قابل توجهی از وقوع جرایم و ناهنجاری های موجود در شهرها کاست (رحمت، ۱۳۸۵:۱۴) امروزه مطالعات جغرافیای شهری به مرزهای جدیدی گام نهاده است و افق های نوینی را در زمینه بررسی مسائل شهر تجربه می کند. توجه به کیفیت زندگی، رفاه اجتماعی، توزیع عادلانه درآمد، ثروت و امکانات، توجه به تأثیر فضا و ساخت و سازهای شهر در رفتارهای فردی و اجتماعی، بررسی جغرافیایی جرم و جنایت و ناهنجاریهای اجتماعی در شهرها و همچنین طراحی محیط شهری برای پیشگیری از جرم و کاهش سطح جرایم شهری از این جمله است. تحلیل جغرافیایی و فضایی جرایم در حوزه شهرها از گرایش های نوینی است که می کوشد تا این جنبه از مسایل شهری بشر امروز را مورد مطالعه قرار دهد و با تکیه بر ابزار و فناوری های تحلیل جغرافیایی جهت مقابله با ناهنجاری های اجتماعی و پیشگیری از جرم راهبردها و راهکارهای مناسب ارائه دهد. از جمله نگرش هایی که موضوع بزهکاری در حوزه شهرها را مورد مطالعه قرار داده است دیدگاه بوم شناسی می باشد. که با توجه به اینکه کشور ایران نیز طی چند دهه اخیر با مسایلی مانند رشد و گسترش شهرها و شکل گیری شهرهای بزرگ روبرو بوده است. این ویژگی شهرنشینی، ایران را با مشکلات و موانع متعددی درگیر کرده است. از جمله این مشکلات، بروز انواع ناهنجاری ها و بزهکاری شهری است که لطمات و هزینه های مادی و معنوی بسیاری برای مردم و بخش عمومی به وجود آورده است. شهر کرمانشاه نیز به عنوان بزرگترین شهر در غرب کشور در مقطع کنونی با مشکلات عدیده ای مواجه

است. نرخ بالای بزهکاری در این شهر یکی از مهمترین مشکلات آن در حال حاضر است. با توجه به آمار رسمی منتشر نشده در ناجا و همچنین تحقیقات انجام شده بالاترین میزان جرایم ارتكابی، در شهر کرمانشاه طی سال های اخیر،، سوء مصرف و قاچاق مواد مخدر است (گزارش مطالعاتی معاونت اجتماعی ناجا، ۱۳۹۳) که این شهر را از نظر آسیب های اجتماعی دچار مشکل جدی نموده و دستیابی به راهکارهایی به منظور کنترل و مقابله با این ناهنجاری را ضروری ساخته است. بی شک شناسایی علل مکانی تسهیل کننده یا ترغیب کننده ارتكاب جرایمی چون خرید و فروش، حمل و نگهداری یا سوء مصرف و سعی در حذف عوامل محیطی تسهیل کننده وقوع این جرایم تأثیر عمده ای در افزایش ایمنی و کاهش میزان یا نرخ این جرایم در سطح شهر دارد (کلانتری، ۱۳۸۶: ۷۸). از سویی، سیاست گذاران و دست اندرکاران برقراری نظم و امنیت با استفاده از طرح های مختلف از جمله پاک سازی مناطق آلوده و جمع آوری خرده فروشان مواد مخدر نسبت به تحت کنترل در آوردن مکان های ارتكاب جرایم مرتبط با مواد مخدر در محدوده شهر کرمانشاه اقدام و نیرو و امکانات و تجهیزات خود را بر این محدوده ها متمرکز ساخته اند لذا در جهت بررسی میزان اثر بخشی اجرای طرح پاکسازی مناطق آلوده موضوع این پژوهش به این امر اختصاص یافته است. پژوهش حاضر با موضوع « بررسی میزان اثر بخشی اجرای طرح های پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر » شهر کرمانشاه کوشیده است تا ضمن بررسی مبانی نظری و پیشینه پژوهش در جهت ارزشیابی میزان اثربخشی طرح های پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در شهر کرمانشاه اقدام نماید.

۲-۱- بیان مسأله :

در عرصه مقابله با آسیب های اجتماعی در جهان معاصر به جرأت می توان گفت که اعتیاد و قاچاق مواد مخدر و داروهای روان گردان و چگونگی پیشگیری از گرایش به آن قسمت اعظم توجه دولت ها و سازمان های بین المللی را به خود معطوف کرده است. مصرف مواد مخدر و روانگردان و تغییرالگوی مصرف با توجه به مقتضیات زمانی، کاهش سن مصرف کنندگان و شیوع مصرف مواد در بین زنان، دانشجویان، ورزشکاران و ... یکی از معضلات مهم اجتماعی محسوب می گردد. در چند دهه اخیر کشورها راه های متفاوتی را جهت

مقابله با عرضه مواد مخدر تجربه نموده اند که در جای خود ارزشمند است . از دیرباز شناسایی عوامل محیطی و مکانی بروز جرم و سعی در از بین بردن این عوامل و یا کاهش تأثیرات آن مهم ترین راهکار افزایش ایمنی و پیشگیری از وقوع ناهنجاری ها شناخته شده است، چرا که ناهنجاری های اجتماعی به هر نحو که از انسان سر بزند دارای بستر و ظرف مکانی و زمانی است که این رفتارها را از یکدیگر متمایز می سازد . از این رو تفاوت در ساختار مکانی و خصوصیات رفتاری افراد در کنار عامل زمان موجب شکل گیری الگوهای فضایی، زمانی متفاوت جرایم در واحد مکان می گردد که برخی از فضاهای شهری به دلیل ویژگی های کالبدی ، اجتماعی و اقتصادی شان، میزان یا نرخ بزهکاری بیشتری دارند؛ و به عکس، برخی از فضاها مانع و بازدارنده ارتکاب جرایم در درون خود هستند . از طرفی نیز به تحقیق ثابت شده است که مجرمان در ارتکاب جرم اغلب دست به انتخاب های منطقی می زنند و به دنبال ساده ترین، کم خطرترین و مناسب ترین فرصت ها و شرایط مکانی و زمانی برای ارتکاب جرم هستند و به همین خاطر در محدوده شهرها مناسب ترین محل را برای انجام عمل ، مجرمانه خود برمی گزینند، بدین ترتیب، در سطح شهرها حوزه هایی شکل می گیرند که دارای فرصت ها و اهداف مجرمانه بیشتر و به تبع آن تعداد جرایم بالاتری هستند و اصطلاحاً به آنها «کانون های جرم خیز» اطلاق می شود (کلانتری، ۱۳۸۶: ۷۸). نکته در خور اهمیت در این خصوص، شناسایی این کانون ها و تحلیل مشکلات کالبدی، خصوصیات فرهنگی و اجتماعی ساکنان و کاربران و روش های مبارزه و پاکسازی استفاده کنندگان از این محدوده هاست، تا بدین طریق بتوان به اتخاذ سیاست ها و تدابیر لازم برای کنترل بزهکاران پرداخت . مهم تر اینکه با ایجاد تغییرات اساسی در عوامل به وجود آورنده یا تسهیل کننده فرصت های جرم و طراحی مناسب فضاهای آسیب پذیر برای تبدیل آنها به فضاهای مقاوم در برابر بزهکاری ، امکان پیشگیری از وقوع بسیاری از جرایم شهری فراهم گردد . در سال های اخیر متخصصان علوم پلیسی و جرم شناسی بر متمرکز کردن اقدامات پیشگیری از جرایم بر نقاط جرم خیز تأکید کرده اند . مطالعات نشان داده است که جرایم الزاماً در خارج از شهرها و اماکن باز شهری که ظاهری مناسب برای ارتکاب اعمال مجرمانه دارند رخ نمی دهند، بلکه قسمت عمده ای از جرایم در اماکن به دور از چشم پلیس و نقاط جرم خیز درون شهری رخ می دهند . بنابراین اگر دستگاه های متولی تمرکز خود را بر این گونه نقاط

معطوف سازند ، جرایم و مشکلات ناشی از آن ها ممکن است کاهش چشم گیری یابد .ضمناً منطقی به نظر می رسد که برای پیشگیری و مهار روند رو به رشد جرایم، منابع وامکانات محدود خود را بر چند نقطه ای که بیشترین جرایم در آنها رخ می دهد، متمرکز کرد. با توجه به اینکه در شهرستان کرمانشاه در سال ۱۳۹۰ اعتیاد صنعتی در اولویت چهارم قرار داشته که علی رغم اجرایی شدن قانون اصلاحی مواد مخدر و جرم انگاری مواد مخدر صنعتی در این قانون در سال ۱۳۹۲ اعتیاد صنعتی به اولویت دوم و در سال ۱۳۹۳ به اولویت اول جرائم شهرستان کرمانشاه ارتقاء یافته است (گزارش مطالعاتی معاونت اجتماعی ناجا، ۱۳۹۳) و مستند به نظرسنجی های علمی صورت گرفته طی سنوات اخیر از سوی مراکز رسمی مقوله مواد مخدر دغدغه نخست شهروندان و لزوم برخورد جدی با قاچاقچیان و توزیع کنندگان مواد مخدر و جمع آوری معتادان و خرده فروشان از سطح جامعه اولویت اول مردم بوده و هست. بر این اساس پاکسازی نقاط آلوده از وجود معتادان و برخورد جدی با توزیع کنندگان خرد مواد امری اساسی و از جمله مطالبات به حق مردم کشورمان به شمار می رود. اهمیت موضوع از منظر عمومی چنان است که بنا به مراتب مذکور و با هدف شناسایی و برخورد مناسب با کانون های جرم خیز بزه سوء مصرف و قاچاق مواد مخدر در شهر کرمانشاه، پژوهش حاضر می کوشد تا به این پرسش پاسخ دهد که اثر بخشی اجرای طرح پاک سازی کانون های تمرکز جرایم مرتبط با مواد مخدر شهر کرمانشاه چگونه است؛ و عوامل مکانی مؤثر، ترغیب کننده و تسهیل کننده ارتکاب جرایم مرتبط با مواد مخدر در محدوده شهر کرمانشاه کدام اند؟

۳-۱- اهداف تحقیق :

الف. هدف اصلی:

- ارزشیابی میزان اثربخشی طرح های پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در شهر کرمانشاه

ب. اهداف فرعی:

- شناسایی شیوه های اجرای طرح اثربخشی طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر
- تعیین اولویت بندی گویه های مربوط به ارزشیابی اثربخشی طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در شهر کرمانشاه

- تعیین اولویت بندی گویه های مربوط به موانع و مشکلات طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در شهر کرمانشاه
- تعیین رابطه بین متغیرهای تأثیر گذار بر ارزشیابی اثربخشی طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در شهر کرمانشاه
- تعیین و مقایسه دیدگاه کارشناسان ناظر استان کرمانشاه در خصوص اثربخشی طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در شهر کرمانشاه
- تعیین میزان تأثیر هریک از شیوه های اجرای طرح اثربخشی طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در شهر کرمانشاه
- ارائه پیشنهادها و راهکارهای عملی کاربردی و مناسب در اجرای بهینه طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در شهر کرمانشاه

۴-۱- فرضیات تحقیق :

فرضیه اصلی :

اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در ارتقاء سطح امنیت عمومی مناطق مشمول طرح در شهر کرمانشاه تأثیر گذار بوده است.

فرضیات فرعی :

- ۱: اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در کاهش فعالیت باندهای توزیع و اشاعه سوء مصرف مواد مخدر و روانگردان ها تأثیر گذار بوده است.
- ۲: اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در کاهش سطح دسترسی افراد به مواد مخدر تأثیر گذار بوده است.
- ۳: اجرای طرح پاکسازی در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد از طریق برخورد قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جزء تأثیر گذار بوده است.
- ۴: اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان در پاکسازی چهره شهرها و مناطق آلوده از لوث معتادان متجاهر و خرده فروشان مؤثر بوده است.

۵: اجرای طرح پاکسازی در ایجاد اختلال در چرخه دسترسی به مواد و کاهش سطح و زمان دسترسی به مواد مخدر و روانگردان‌ها تأثیر گذار بوده است.

۵-۱- تعریف مفاهیم:

ارزشیابی: ارزشیابی در لغت به مفهوم یافتن ارزشهاست، در واقع ارزشیابی قسمتی از فرایند بقای انسان است به ترتیبی که پیوسته درصدد ارزشیابی اعمال و تجربه‌هایی است تا عملکرد آینده، رضایت بیشتری را به دست آورد. ارزشیابی فرایندی پیچیده است که در جستجوی عوامل مربوط به عملکرد و اثربخشی یک طرح یا پروژه می‌پردازد تا انجام‌پذیری آن را تشخیص داده، راه‌حلهایی برای مشکلات اجرایی بیابد و پروژه‌ها و طرح‌های مفیدتری برای آینده طراحی کند. ارزشیابی یکی از مهم‌ترین مراحل برنامه‌ریزی است که انجام صحیح آن اطلاعات بسیار مفیدی را درباره چگونگی طرح‌ریزی و اجرای طرح‌ها در اختیار می‌گذارد و مبنای مفیدی جهت ارزیابی عملکرد مراکز مختلف به دست می‌دهد. علی‌رغم اهمیت زیاد ارزشیابی، شواهد و قراین موجود نشان می‌دهد که این وظیفه حساس در اغلب سازمان‌ها به صورت مدون و منسجم صورت نمی‌گیرد و با مسامحه با آن برخورد می‌شود. علل این امر ممکن است: عدم تخصیص زمان کافی، فقدان ابزار و روش ارزشیابی و نبود متخصص آموزشی باشد و یا امکان دارد پیچیدگی خود ارزشیابی باعث این مسامحه شده باشد (پورصادق، ۱۳۸۰). ارزشیابی دارای ۴ مرحله به این صورت است: ارزشیابی ابتدایی، تکوینی، نهایی و اثربخشی. یکی از ابعاد مهم ارزشیابی، اثربخشی است.

اثربخشی: در ادبیات مدیریت، اثربخشی را انجام کارهای درست و کارایی را انجام درست کارها تعریف کرده‌اند. مفهوم اثربخشی در درون مفهوم کارایی جا دارد، البته اثربخشی لزوماً در چارچوب برنامه خاصی که تحت ارزشیابی است باید تعریف شود. منظور از اثربخشی^۱ در واقع بررسی میزان موثر بودن اقدامات انجام شده برای دستیابی به اهداف از پیش تعیین شده است. به عبارتی ساده‌تر در یک مطالعه اثربخشی، میزان تحقق اهداف اندازه‌گیری می‌شود. در آن میزان موفقیت برنامه با توجه به اهداف آن بررسی می‌شود. به

^۱EFFECTIVENESS

بیان دیگر، ارزشیابی اثربخشی، به دنبال پاسخ به این سؤال است که اهداف برنامه تا چه اندازه تحقق یافته است.^۰

طرح پاک سازی: با توجه به این که مهمترین هدف ستاد مبارزه با مواد مخدر، ارتقای سطح سلامت جامعه و درجه امنیت روانی شهروندان از راه افزایش ضرایب امنیتی در ابعاد زندگی اجتماعی مردم است و بر این مبنا برخورد با خرده فروشان در اولویت اقدامات حوزه مقابله با عرضه ستاد مبارزه با مواد مخدر کشور قرار گرفته، اقدامات متعددی در راستای برخورد با توزیع کنندگان و خرده فروشان مواد در جریان است که طرح پاکسازی از جمله مهم ترین آنها تلقی می شود.

اهداف طرح پاکسازی شامل: نشان دادن اقتدار و اراده جدی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران در برخورد با خرده فروشان مواد مخدر و روانگردان، ارتقاء سطح امنیت عمومی مناطق مشمول طرح، برخورد قاطع و هدفمند با باندهای توزیع و اشاعه سوء مصرف مواد مخدر و روانگردان ها، کاهش سطح دسترسی به مواد مخدر در استانهای مشمول طرح، قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد از طریق انهدام یا وارد ساختن ضربه به قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جزء، پاکسازی چهره شهرها و مناطق تابعه از لوث معتادان متجاهر و خرده فروشان، ایجاد اختلال در چرخه دسترسی به مواد و کاهش سطح و زمان دسترسی به مواد مخدر و روانگردان ها و حذف شبکه های سطوح میانی توزیع مواد مخدر و روانگردان ها می باشد

—مواد مخدر:

مواد مخدر دارای یک معنای عام و یک معنای خاص است. مخدر در معنای عام^۱ به موادی گفته می شود که سبب حالتی متضاد با حالت هوشیاری می شود اعم از این که قانون، استعمال آنها را ممنوع ساخته یا مجاز باشد. اما معنای خاص آن شامل موادی است که مصرف آن ها تغییراتی در کارکرد بیولوژیکی بدن به وجود می آورد و قانون گذار، استعمال آن ها را ممنوع کرده است.^۲ سازمان جهانی بهداشت مواد مخدر را منحصر به مواد شیمیایی دانسته که سلامت بدن نیازمند آن ها نیست. این تعریف که به معنای عام مواد

^۱ . opium

^۲ .illicitdrug

مخدر، نظر دارد شامل مواد مخدر غیر شیمیایی نمی شود و مواد مخدری که مصرف طبی دارند در بر نمی گیرد. مواد مخدر انواع زیادی دارد و هر روز بر دامنه آن ها افزوده می گردد (زراعت، ۱۳۹۲: ۵۶)

طرح شناسایی و پاکسازی مناطق آلوده: (با تمرکز بر موضوع برخورد با خرده فروشان)

مصرف مواد مخدر و روان گردان و تغییرالگوی مصرف با توجه به مقتضیات زمانی، کاهش سن مصرف کنندگان و شیوع مصرف مواد در بین زنان، دانشجویان، ورزشکاران و ... یکی از معضلات مهم اجتماعی محسوب می گردد. بر این اساس پاکسازی نقاط آلوده از وجود معتادان و برخورد جدی با توزیع کنندگان خرد مواد امری اساسی و از جمله مطالبات به حق مردم کشورمان به شمار می رود. اهمیت موضوع از منظر عمومی چنان است که مستند به نظرسنجی های علمی صورت گرفته طی سنوات اخیر از سوی مراکز رسمی مقوله مواد مخدر دغدغه نخست شهروندان و لزوم برخورد جدی با قاچاقچیان و توزیع کنندگان مواد مخدر و جمع آوری معتادان و خرده فروشان از سطح جامعه اولویت اول مردم بوده و هست. بنا بر آمار و مستندات موجود صرفاً طی سال های ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳ به ترتیب ۲۲۷ و ۲۶۷ هزار متهم در ارتباط با قاچاق و توزیع مواد مخدر بازداشت شده و در این راستا ۲۴۸ و ۳۰۱ هزار پرونده قضایی تشکیل شده است. طی همین مدت به ترتیب ۴۴ و ۸۲ هزار معتاد پرخطر و متجاهر نیز دستگیر گردیده اند. (دستورالعمل معاونت مقابله با عرضه و امور بین الملل ستاد مبارزه با مواد مخدر، ۱۳۹۴)

جایگاه قانونی طرح :

• بند های ۱ و ۲ سیاست های کلی مبارزه با مواد مخدر ابلاغی مقام معظم رهبری مدظله العالی؛ (ابلاغیه ۱۱۰۴۴، مورخه ۸۵/۷/۱۲)

بند ۱: « مبارزه فراگیر و قاطع علیه کلیه فعالیت ها و اقدامات غیرقانونی مرتبط با مواد مخدر و روانگردان و پیش سازهای آنها از قبیل کشت، تولید، ورود، صدور، نگهداری و عرضه مواد.

بند ۲: « تقویت، توسعه، تجهیز و استفاده فراگیر از امکانات اطلاعاتی، نظامی، انتظامی، قضایی برای شناسایی و تعقیب و انهدام شبکه ها و مقابله با عوامل اصلی داخلی و بین المللی و مرتبط با مواد مخدر و روانگردان و پیش سازهای آنها.»

- **بند ۵۷** سیاست های کلی برنامه ششم توسعه ابلاغی مقام معظم رهبری مدظله العالی؛ «مبارزه‌ی همه‌جانبه با مواد مخدر و روان‌گردان‌ها در چارچوب سیاست‌های کلی ابلاغی و مدیریت مصرف با هدف کاهش ۲۵ درصدی اعتیاد تا پایان برنامه.»

- مواد ۴، ۵، ۸ و ۹ قانون مبارزه با مواد مخدر

- ماده ۱۵ قانون مبارزه با مواد مخدر: معتادان مکلفند با مراجعه به مراکز مجاز دولتی، غیردولتی یا خصوصی و یا سازمان‌های مردم‌نهاد درمان و کاهش آسیب، اقدام به ترک اعتیاد نمایند. معتادی که با مراجعه به مراکز مذکور نسبت به درمان خود اقدام و گواهی تحت درمان و کاهش آسیب دریافت نماید، چنانچه متجاهر به اعتیاد ننماید از تعقیب کیفری معاف می‌باشد. معتادانی که مبادرت به درمان یا ترک اعتیاد ننمایند، مجرمند.

تبصره ۱- مراکز مجاز موضوع این ماده، براساس آیین‌نامه‌ای که توسط وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و رفاه و تامین اجتماعی ظرف مدت سه ماه پس از تصویب این قانون تهیه و به تصویب ستاد می‌رسد، تعیین می‌شود.

تبصره ۲- وزارت رفاه و تامین اجتماعی موظف است ضمن پوشش درمان و کاهش آسیب قراردادن معتادان بی‌بضاعت، تمام هزینه‌های ترک اعتیاد را مشمول بیمه‌های پایه و بستری قرار دهد. دولت مکلف است همه‌ساله در لوایح بودجه، اعتبارات لازم را پیش‌بینی و تامین نماید.

- ماده ۱۶ قانون مبارزه با مواد مخدر: «معتادان به مواد مخدر و روانگردان مذکور در دو ماده ۴ و ۸، فاقد گواهی موضوع ماده ۱۵ و متجاهر به اعتیاد با دستور مقام قضایی و برای مدت یک تا سه ماه در مراکز دولتی و مجاز درمان و کاهش آسیب نگهداری می‌شوند...»

- ماده ۴۲ قانون مبارزه با مواد مخدر: «به قوه قضائیه اجازه داده می‌شود که بخشی از محکومان مواد مخدر را به جای زندان در اردوگاه‌های خاص (با شرایط سخت و عادی) نگهداری نماید...»

تبصره ۲ ماده ۴۲ قانون مبارزه با مواد مخدر: «دادگاهها می توانند به جای کیفرحبس، کیفر توقف در اردوگاهها را برای محکومین معین نمایند.»

مصوبه شماره ۲ جلسه ۳۷ کمیته مقابله با ورود و عرضه مواد مخدر: « متعاقب بررسی پیش نویس طرح شناسایی و پاکسازی مناطق آلوده با تمرکز بر موضوع برخورد با خرده فروشان در جلسه ۳۶ کمیته و به دنبال اجرای مصوبه ۲ جلسه مذکور از طریق ارسال یک نسخه از پیش نویس موصوف جهت اعضای کمیته و اخذ دیدگاه های شماری از اعضاء، موضوع مجدداً مورد بررسی قرار گرفت و منوط به اعمال برخی دیدگاه های اصلاحی طرح شده به تصویب رسید و مقرر شد جهت اجراء به دستگاه های عضو و مبادی مربوطه ابلاغ شود.»

• اهداف و ضروریات طرح:

۱. نشان دادن اقتدار و اراده جدی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران در برخورد با خرده فروشان مواد مخدر و روانگردان .
۲. ارتقاء سطح امنیت عمومی مناطق مشمول طرح.
۳. برخورد قاطع و هدفمند با باندهای توزیع و اشاعه سوء مصرف مواد مخدر و روانگردان ها.
۴. کاهش سطح دسترسی به مواد مخدر در استانهای مشمول طرح .
۵. قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد از طریق انهدام یا وارد ساختن ضربه به قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جزء.
۶. پاکسازی چهره شهرها و مناطق تابعه از لوث معتادان متجاهر و خرده فروشان.
۷. ایجاد اختلال در چرخه دسترسی به مواد و کاهش سطح و زمان دسترسی به مواد مخدر و روانگردانها
۸. حذف شبکه های سطوح میانی توزیع مواد مخدر و روانگردانها

فصل دوم:

چارچوب نظری

۱-۲-مبحث اول : مبانی نظری

۱-۱-۲-مقدمه

امروزه مطالعات جغرافیای شهری به مرزهای جدیدی گام نهاده است و افق های نوینی را در زمینه بررسی مسائل شهر تجربه می کند. توجه به کیفیت زندگی، رفاه اجتماعی، توزیع عادلانه درآمد، ثروت و امکانات، توجه به تأثیر فضا و ساخت و سازهای شهر در رفتارهای فردی و اجتماعی، بررسی جغرافیایی جرم و جنایت و ناهنجاریهای اجتماعی در شهرها و همچنین طراحی محیط شهری برای پیشگیری از جرم و کاهش سطح جرایم شهری از این جمله است.

تحلیل جغرافیایی و فضایی جرایم در حوزه شهرها از گرایش های نوینی است که می کوشد تا این جنبه از مسایل شهری بشر امروز را مورد مطالعه قرار دهد و با تکیه بر ابزار و فناوری های تحلیل جغرافیایی جهت مقابله با ناهنجاری های اجتماعی و پیشگیری از جرم راهبردها و راهکارهای مناسب ارائه دهد. از جمله نگرش هایی که موضوع پژوهش در حوزه شهرها را مورد مطالعه قرار داده است دیدگاه بوم شناسی و بویژه دیدگاه بوم شناسی شهری است. در این بخش ضمن تشریح مهمترین دیدگاههای مرتبط با جغرافیای جرایم شهری در ابتدا دیدگاه بوم شناسی شهری تبیین شده است.

۱-۲-۲- دیدگاه بوم شناسی شهری^۱

در سال ۱۸۶۸ میلادی عنوان بوم شناسی یا اکولوژی توسط "ارنست هاگل"^۲ که به پدر اکولوژی گیاهی معروف است. مطرح شد و از ابتدای قرن بیستم اکولوژی یا بوم شناسی گیاهی و حیوانی که روابط و وابستگی گیاهی و حیوانات را با محیط زیست آنها نشان می داد ، با ابعاد گسترده تری مورد مطالعه قرار گرفت (شکویی، ۱۳۷۲: ۵). پس از آن مفهوم بوم شناسی که از سازگاری ارگانیسم زنده با محیط بحث می کند ، در علوم دیگری چون جامعه شناسی و جغرافیای انسانی نیز مطرح شد .

^۱ Urban ecology perspective

^۲ Ernese hakel

طبق مکتب بوم شناسی شهری، شهر در آن واحد هم یک نظام پیچیده شامل افراد و نهادهای وابسته به هم که دارای یک نظم اجتماعی است که در آن زمینه های شکل گیری خرده فرهنگ ها و بیگانه گرایی پدید آمده است. در این دیدگاه شهر هم چون پهنه های جغرافیایی در نظر گرفته می شود که در آن همانند جامعه گیاهی و حیوانی، تقسیم بندی های متفاوت و فرایندهایی چون تهاجم، هم زیستی، جایگزینی، استیلا، رقابت و همگون سازی وجود دارد. انگیزه اصلی شکل گیری این مکتب رشد سرسام آور جمعیت های شهری و ورود مهاجران و بروز مشکلات و معضلات روز افزون اجتماعی در شهرها بود (شکویی، ۱۳۸۵: ۸۱)

"رابرت پارک"^۱ بنیانگذار مکتب بوم شناسی انسانی، شهر را به مثابه آزمایشگاهی برای تحقیق و تفحص رفتار انسانی پیشنهاد می کند (افروغ، ۱۳۷۷: ۹۵). بنابراین از نظر "پارک" شهر، نظامی از افراد و نهادهای وابسته به هم است که باید به مثابه یک نظم فضایی مورد مطالعه قرار گیرد. در پهنه ی شهری موزاییک هایی از گروههای بسیار متفاوت وجود دارد که هر یک دارای فرهنگ، تاریخچه و منابع خاص خود هستند و بر اساس فرایندهای ویژه ای برای تملک فضا وارد رقابت های اقتصادی می شوند. "پهنه ی طبیعی" از مفاهیمی است که "پارک" مطرح کرد. او پهنه ی طبیعی شهری را بخشی از یک شهر (یک محله) می داند که بدون طراحی قبلی پدید آمده است و کارکردهای خاصی در مجموعه ی شهری دارد. پهنه ی طبیعی دارای تاریخی طبیعی یعنی ناشی از حرکت طبیعی نیز هست. این پهنه ها بر اساس تعلق های فرهنگی، اجتماعی یا موقعیت ها، افراد را در هر مرحله توزیع می کنند بدین ترتیب "پارک" بر این نکته تاکید داشت که در شهرها فرایندهای تقسیم فضا به پهنه های تفکیک شده وجود دارد "پارک" رویکردی داروینی به زندگی اجتماعی دارد. یعنی به تنازع برای بقا در پهنه های جغرافیایی اشاره می کنند که در آن انواع گوناگون در حال زندگی هستند (افروغ، ۱۳۷۷: ۱۸۳).

"پاتریک گدس"^۲ از دیگر افرادی است که در زمینه ی اکولوژی انسانی در سال ۱۹۲۰ به مطالعه شهر و نواحی اطراف آن پرداخت. "ابراکرامبی"^۳ و "جفرسون"^۴ از افرادی هستند که مفاهیم بوم شناختی را در

^۱ "Robert Park"

^۲ "Patrick Geddes"

^۳ Abercrombie

^۴ Jefferson

تمامی زمینه های شهری به کار بردند و بر وابستگی انسانی و محیط شهری تاکید کردند . از دیگر پیروان این مکتب می توان به "ارنست برگس" اشاره کرد . وی متابولیسم شهر را در مفهوم "تحرک" جستجو می کرد و معتقد بود این امر سبب پدید آمدن فرایندهای چرخه ای و پیوسته از سازمان زدایی و تضادها و در کنار آنها انطباق ها و باز انطباق ها می شود که میان افراد ، نهادها و فضاها در جریان است . بدین ترتیب در شهرها شاهد تفاوت‌هایی هستیم که گروه‌های مختلف را به وجود آورده اند و حاصل این فرایند شخصیت گرفتن پهنه های خاصی از شهر است که به همین دلیل افراد و فعالیت هایی را به خود جذب یا از خود دفع می کند . افراد بر اساس تقسیم اقتصادی مشاغل ، طبقات اجتماعی و گروه‌های فرهنگی در شهر جای می گیرند و ممکن است موقعیت برخی از آنها با یکدیگر متعارض باشد . بنابراین "برگس" معتقد است تحلیل مشکلات شهری از جمله انحرافات اجتماعی و بزهکاری جوانان را باید از خلال تبلورهای فضایی آنها انجام داد (افروغ، ۱۳۷۷: ۱۸۸). شهرت "برگس" بیشتر به دلیل مطالعه ی او بر تقسیم فضایی در شهر است که شهر را به دوایر متحدالمرکزی تقسیم کرده است . "سیلوی رمبر" استاد جغرافیای شهری دانشگاه استراسبورگ عقیده دارد که طرح والگوی متحدالمرکز "برگس" در منتهی درجه ویژگیهای اجتماعی قرار دارد و سیستم منطقه بندی فضای شهری بر اساس اهمیت گروه‌های نژادی انجام گرفته است.

از دیدگاه مکتب بوم شناختی شیکاگو نقاط شهری زمینه تغییرات اجتماعی و تغییرات نقش ها را به وجود می آورند و پتانسیل های شهری و پویایی درون شهرها ، زمینه ی این قبیل تغییرات و همچنین رقابت را فراهم می آورند . بنابراین نقاط شهری به معنای مراکز تغییرات بزرگ و سریع نیز شناخته شده اند . براین اساس پی بردن به مسائل شهری می تواند پیچیدگی ها و مشکلات شهری را کاهش دهد . همچنین بر اساس نظریه ی "برگس" شهرنشینان به طور دائم تحت تاثیر عوامل اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی حرکت خود را دنبال می نماید . این بدان مفهوم است که جهت دستیابی به کار بهتر ، آموزش بهتر ، بر طرف کردن نیازهای اقتصادی ، خرید و فروش و نظیر آن جایگزینی تجاویز صورت می گیرد . در چار چوب این دیدگاه گروهی از نقاطی به نقاط دیگر شهر جابجا می شوند بر اساس همین نظریه به دنبال

تحركات مكاني به سوي شهرها ، مسائل اجتماعي جديدي نيز پديدار مي گردد، به گونه اي كه اين حرركات نظارت بر رفتار افراد را کاهش مي دهد.(شيخي، ۱۳۸۰:۱۳)

از ديدگاه بوم شناختي در هر جامعه شهري مردم تمايل دارند كه در مجاورت گروهي زندگي نمايند كه از نظر منزلت اجتماعي سنخيت بيشتري با آنها داشته باشند . از اين رو محلات شهري از يكدیگر متمايز مي شوند . گروههاي كم درآمد در محله هاي عقب مانده زندگي مي كنند طبقات متوسط نيز مكان ويژه ي خود را دارند . پس جامعه ي شهري از حوزه هاي اجتماعي متفاوت و پيچيده اي تشكيل مي شد . خانواده هاي شهري به هر طبقه اي تعلق داشته باشند به هنگام انتخاب محله مسكوني خود تحت تاثير چهار عامل مهم قرار مي گيرند:

*میزان درآمد

*پایگاه اجتماعي

*ساخت خانواده ها

*علاقه به جابجايي

وجود عوامل فوق باعث جدايي گزيني افراد مي شود و در واقع جدايي گزيني اكلوژيكي از اين واقعيت سرچشمه مي گيرد كه ساكنين شهرها از نظر درآمد ، مذهب، نژاد و پاينگاه اجتماعي اقتصادي به رشته ها و گروههاي گوناگون تقسيم مي شند ، از اين رو در انتخاب محله مسكوني همواره رقابت هايي ميان گروه هاي شهري در جريان است و گروهی برنده می شوند که از قدرت و درآمد بیشتری بهره مندند . رقابت هاي گروهی به جدایی گزيني اكلوژيكي معمولا با جدايي گزيني مكاني يا فاصله مكاني در ارتباط است كه در نهايت به جدايي گزيني اجتماعي در شهرها مي انجامد . بدین سان كه اقشار و گروه هاي ويژه ي شهري ، با زندگي در محدوده اي معين و عدم تماس با ساير اقشار شهري ، به سبب حاكميت فاصله طبقاتي ميان خانواده هاي شهري مي شوند و شهر را به قطعاتي تقسيم مي كنند كه هر قطعه با قطعه ديگر به علت فاصله ي فيزيكي و فاصله ي اجتماعي جدا شده است.(شكويي، ۱۳۷۲:۳۰)

۳-۱-۲-بوم شناسی و آسیب های شهری^۱

شاید با مطالعه ی اکولوژی تطبیقی نقش مدیریت و قدرت در نظریه ی اکولوژیکی به عنوان یک عامل فراموش شده در شکل گیری نابرابری ها محلات شهری بهتر روشن شد . عنوان اکولوژی تطبیقی در سال ۱۹۶۵ به وسیله "اف ال .سوتیزر"^۲ به عنوان مدلی برای آگاهی از مباحث بوم شناختی به کار گرفته شد . هدف روش تطبیقی آگاهی از تفاوت های اکولوژی محلات شهری بود . مفاهیم بوم شناختی تطبیقی به سرعت از طرف اغلب پژوهشگران و موسسات پژوهشی پذیرفته شد . مراد از بوم شناختی تطبیقی به کار گیری اصول و شاخص هایی است که در شناخت زندگی مردم درمحلات مختلف شهری می تواند پژوهشگران رایاری دهد.

کیفیت مطالعه در بوم شناختی تطبیقی ، تاکید بر تجزیه و تحلیل جمعیت ، ویژگی های اجتماعی ، اقتصادی و اطلاعات مربوط به واحدهای مسکونی در یک محله و یک بلوک در یک منطقه ی شهری و مناطق داخلی شهرها است ،از طرفی بوم شناختی تطبیقی دگرگونی عوامل و شرایط گوناگون محله ای و پایگاههای اجتماعی اقتصادی خانواده ها را در یک دوره ی زمانی مورد مطالعه قرار می دهد . تاکید بر این اطلاعات به این دلیل است که این شاخص ها می تواند مشخصات مناطق مسکونی را به عنوان حوزه های اجتماعی شهرها تعیین کند. شاخص های مربوط به منزلت اجتماعی و پایگاه اقتصادی خانواده ها با طبقه بندی نیروی کار به نسبت تخصص ، سطح تحصیلات ، میزان درآمد و بالاخره ارزش واحدهای مسکونی مشخص می شود . خانواده ها با دارا بودن مشاغل تخصصی ، تحصیلات و درآمد بیشتر زندگی در خانه های گران قیمت و محلات سالم را ترجیح می دهند . کارگران کارهای دستی و بدنی ، صاحبان تحصیلات پایین تر و درآمد کمتر از روی ناچاری به خانه های ارزان قیمت محلات پناه می برند، عوامل دیگری نیز در اکولوژی تطبیقی اساس کار قرار می گیرد که تفاوت های موجود میان خانواده ها را در محلات و مناطق مختلف شهری مشخص می کند . این تفاوت یابی در شاخص های مربوط به نسبت باروری تعداد مجردین ، نسبت زنان در نیروی کار ، میزان زنان بیوه ، نسبت به مالکیت خانه ، جوانی جمعیت و نسبت متاهلین در

^۱ Urban ecology and damage

^۲ F.L.sotizer

سنین جوانی به عنوان پایگاه خانوادگی مورد بررسی قرار می گیرد. از نظر سکونت در مناطق مختلف شهری ، بخش های قدیمی شهرها جمعیت سالخورده ای دارند بخش های نوساز بیشتر به گروه سنی جوان و میانسال تعلق دارد(شکویی، ۱۳۷۲:۸۹).

در جغرافیای شهری، مطالعه تطبیقی از شهرها ، جغرافیدانان را از جنبه های مختلف به افق های تازه ای می کشاند و آنها را با تضادها و گوناگونی اجتماعی - اقتصادی در شهرها آشنا می سازد . جغرافیدانان در مطالعه ی تطبیقی به ریشه های نابسامانی های شهری پی می برند و سیاست گزینی مسئولان امر را در حل مسائل شهری تحلیل می کنند(شکویی، ۱۳۷۲:۱۶).

در مطالعه ی بوم شناختی تطبیقی از داخل شهرها که بیشتر روی پایگاه های اجتماعی - اقتصادی ، جمعیتی ، مشخصات قومی ، نژادی ، مذهبی و زبانی مناطق و محلات شهری تاکید می شود ، همواره آسیب شناسی اجتماعی فراموش می گردد. زیرا تاکنون اطلاعات مربوط به آسیب شناسی اجتماعی در سرشماری ها ، بررسی ها و تحقیقات شهری گنجانده نشده است و تنها در سالهای اخیر است که با توجه به اهمیت یابی آسیب شناسی اجتماعی در مطالعات بررسی موارد زیر به اکولوژی تطبیقی افزوده شده است. الکلیسم ، قتل، ناهنجاری های روانی ، بی ثباتی پایگاه ازدواج ، مرگ و میر ، بزهکاری جوانان، شیذوفرنی ، جرم و جنایت ، گناه و فساد ، تخریب ، کینه ورزی با علم و فرهنگ انحرافات اجتماعی ، حمله و دستبرد. افزایش بحران در شهرهای غربی و جهان سوم اکولوژیست ها را در بررسی چندین موضوع مصمم تر ساخته شده است که عبارتند از فقر، جرم و جنایت، اعتیاد به مواد مخدر و ناآرامی های اجتماعی ، آنها در مطالعه ی آسیب های اجتماعی اغلب به این نتیجه رسیده اند که عامل "فقر" بیش از سایر عوامل در پیدایش و تشدید مسائل اجتماعی در شهرها مؤثر است. از این رو در زمینه های شناخت مناطق فقر شهری، معیارهایی نظیر در آمد ، خانواده ، تعداد مردان غیر ماهر در نیروی کار ، میزان تحصیلات ، میزان واحدهای مسکونی مخروبه و غیر بهداشتی به کار گرفته می شود(اسمیت، ۱۹۷۳:۴۴).

۴-۱-۲- نظریات بوم شناختی جرایم شهری^۱

میزان جرایم شهری با رشد گسترش شهر در ارتباط است ، به موازات افزایش جمعیت شهری میزان جرایم نیز افزایش می یابد. بررسی میزان جرایم از فصول مهم بوم شناسی اجتماعی است . در بوم شناسی شهری به هنگام مطالعه انواع جرایم دو نظریه بیش از همه مورد توجه قرار می گیرد.

۱- نظریه ی تاکید بر مکان ویژه و بخش مرکزی شهرها که در آن میزان جرایم بیش از سایر مناطق شهری است و به موازات دور شدن از بخش مرکزی شهر از میزان جرایم کاسته می شود . این دیدگاه در پاره ای موارد قابل انتقاد است چرا که هم اکنون میزان جرایم شهری در حومه های برخی از کشورها برابر میزان جرایم بخش مرکزی گزارش می شود.

۲- نظریه ی محیط مساعد که در جستجوی یافتن ارتباط میان محیط زندگی مساعد جهت ارتکاب انواع جرایم است . در این نظریه همه ی شرایط محیطی در رابطه با انواع جرایم مورد بررسی قرار می گیرد و تاکید بر مناطق ویژه ای چون بخش مرکزی شهرها چندان مورد توجه نیست . در سال های اخیر به دلایل زیر دیدگاه بوم شناختی طرفداران زیادی داشته است.

-پیدا کردن رابطه میان انواع جرایم و هفت عامل اجتماعی که عبارت است از : تحصیلات، اجاره خانه ، میزان تراکم جمعیت ، اقلیت های قومی در شهرها ، غیر استاندارد بودن محیط زندگی ، میزان متولدین خارجی (مهاجران) و مالکیت خانه.

تجزیه و تحلیل اکولوژیکی از "از محیط فقر " که امروزه طرفداران بسیاری دارد . در این دیدگاه مطالعات آماری به عنوان شاخص های مناطق ناسالم به کار گرفته می شود که خانه های ناسالم و بیکاری و فقر در رابطه با میزان و رشد جرایم مطالعه می گردد. روشن است که در پاره ای موارد ارتباط میان میزان جرایم و خانه های ناسالم تا حدودی گمراه کننده است و بهتر است به رابطه میان محیط ناسالم اجتماعی و میزان جرایم شهری معتقد شویم. معلوم است که در محیط ناسالم اجتماعی میزان بیکاری و تراکم جمعیت نیز بسیار بالا خواهد بود.

^۱ Ecological theories of urban crime

۵-۱-۲-ارتباط جرم با تراکم جمعیت^۱

مطابق این نظریه ، افزایش و جنایت رابطه مستقیمی با افزایش تراکم جمعیت دارد. در سال ۱۹۶۸ انگلز^۲ در بررسی جرایم خیابانی کالیفرنیا ارتباط بین جرم و تراکم جمعیت را اثبات نمود . وی همچنین معتقد به وجود افزایش جرم و تراکم فعالیتها در خیابانهای شهر شد (کلانتری ، ۱۳۸۰ص ۸۰) تراکم جمعیت معمولاً پیامدهای مختلفی به دنبال دارد.

• احتمال تجاوز: نزدیک شدن بیش از حد دیگران به فرد یا گروه یا وارد شدن به قلمرو آنها بدون کسب اجازه از آنها.

• احتمال مداخله اجتماعی: سد شدن راه دستیابی به منابع

سابقه مطالعات پیرامون تاثیر تراکم در رفتارهای ناهنجار اجتماعی به دهه ۱۹۳۰ میلادی باز می گردد که بیشتر این مطالعات در دو حوزه جامعه شناسی و روان شناسی صورت گرفته است. برخی از تحقیقات فوق نشان داده است که میزان جنایت در محله های فقیر نشین و پر جمعیت نواحی مرکزی شهرها بیشتر است و به عکس در محله های مرفه نشین و حومه های کم جمعیت نرخ بزهکاری پایین تر است . همچنین بررسی ها نشان می دهد بین تراکم جمعیت و بزهکاری و نوجوانان و جنایات بزرگسالان همبستگی زیادی وجود دارد . از سوی دیگر بین بیماریهای روانی و تراکم جمعیت نیز رابطه مستقیم وجود دارد . تحقیقات نشان می دهد . که تراکم جمعیت در افزایش میزان خودکشی ها نیز تاثیر گذار است.(کلانتری،۱۳۸۷ص ۱۸)

شایان ذکر است علی رغم تحقیقات فوق نمی توان به طور قطعی گفت که در تمام موارد تراکم و ازدحام باعث نابسامانی های اجتماعی است چرا که در تراکم تنها متغیری نیست که باعث تمایز حومه از مراکز شهر می شود عواملی چون میزان برخورداری از سلامت جسمی ساکنین ، وضع اقتصادی، میزان تحصیلات ، آموزش و پرورش آنها ، نوع کارکردها فعالیت ها و کاربری های یک محدوده جغرافیایی و میزان مراجعه غیر بومی به آنجا از این جمله است. اشکال دیگر برخورد ثابت و یکسان محققین با مبحث تراکم است چرا که در همه تحقیقات به طور معمول تعداد افراد به واحد سطح سنجیده شده است(تراکم در سطح کلان) و مهمتر

^۱ Its mass population density

^۲ Ingalls

اینکه در این تحقیقات تنها پیامدهای اجتماعی دیده شده است و فرآیندهای اجتماعی حاصل این تراکم رایج در تراکم کم یا زیاد بررسی نشده است. به همین جهت در تحقیقات جدید بر فرآیندهای اجتماعی بیش از پیامدهای اجتماعی و ازدحام تاکید می شود.

مهمترین پیامدهای تراکم یا ازدحام جمعیت در واحد سطح زیاد عبارتند از :

- احساس روانی منفی (ناراحتی ، اضطراب ، فشار روانی)
- اختلالات جسمی (روان رنجوری، روان پریشی، خود کشی)
- واکنش های اجتماعی چون پرخاشگری ، خشونت ، نزاع؛
- رفتارهای سازشی (تطبیق وسازگاری با شرایط) که کشور ژاپن نمونه مناسب ماهرانه برای زندگی در محیط های پرازدحام است؛
- جرم و جنایت و سایر ناهنجاریهای اجتماعی(همان:۱۹)

۶-۱-۲- پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی (CPTED)

در سال ۱۹۶۹ "جفری" ^۱ اولین کسی بود که نظریه ی پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی را مطرح کرد. به نظر او جامعه شناسان به میزان قابل توجهی در عوامل اجتماعی موثر بر جرم از قبیل محرومیت ، تاثیرات فرهنگی ، خانواده و ... اغراق کرده اند و به عوامل بیولوژیکی و محیطی توجهی نکرده اند او بر فرصت هایی که محیط در اختیار مجرمین قرار می دهد تاکید داشت و جرایم گوناگون را ناشی از این فرصت های محیطی می دانست.

به نظر جاکوبز دیدگاه "CPTED" بهترین ابزار برای کاهش محیطی بزهکاری است. این دیدگاه به پیشگیری از جرم از طریق طراحی و برنامه ریزی مناسب محیط تاکید می نماید که می تواند منجر به کاهش فرصت های وقوع جرم و بهبود زندگی مردم شود. منطق "دیدگاه CPTED" از طریق برنامه ریزی و مدیریت محیط فیزیکی و کنترل کاربری های اراضی از قبیل مناطق تجاری ، مسکونی ، معابر عمومی و نیز

^۱ Crime prevention through environmental design

^۲ Jeffrey

طراحی فضاهای شهری می توان به امنیت و سلامت عمومی جامعه کمک نمود به نظر "جفری" مراقبت های شهروندان از طریق ساختارها و فضاهای شهری عاملی مهم در کنترل جرایم شهری است. "دیدگاه CPTED" می کوشد که از نظارت طبیعی شهروندان به عنوان عامل بازدارنده ی فعالیت های غیر قانونی همراه با طراحی محدوده های شهری بهره گیرد "جاکوبز" در شکل گیری و توسعه CPTED نقش زایدی داشته است.

مهم ترین اصول حاکم بر "دیدگاه CPTED" جهت طراحی محیط با هدف پیشگیری از ارتکاب بزهکاری به شرح زیر تفکیک است.

الف) قلمروگرایی: قلمروگرایی مفهومی است که فضای خصوصی را از فضای نیمه خصوصی تفکیک می کند و احساس مالکیت ایجاد می نماید. مردم معمولاً نسبت به اموال و املاک خود احساس تعلق و مالکیت دارند و از آنها محافظت می کند و مدیریت مناسب فضا و ایجاد موانعی جهت تعیین مالکیت های خصوصی (منازل شخصی) و نیمه خصوصی (محلات مسکونی) می توان از وقوع جرایم جلوگیری کرد.

آنچه مسلم است مجرمین می خواهند در مکان های خلوت و دور از انظار مردم اعمال غیر قانونی خود را "با به حداکثر رساندن میدان دید ساختمان ها و کاربری های CPTED انجام دهند. بر اساس دیدگاه" مختلف می توان مراقبت های طبیعی از خیابان ها، معابر و حریم ساختمان ها را افزایش داد در نتیجه از میزان جرایم کاست؛

ب- کنترل دسترسی ها به کنترل ورودی ها و خروجی های ساختمان ها و معابر و مراکز تفریحی و محلات مسکونی، کاهش قابلیت دسترسی طبیعی و افزایش نظارت طبیعی به منظور محدود کردن ورود بزهکاران منجر به کاهش جرایم می شود.

ج- فعالیت های حمایت کننده: طراحی مناسب فضاهای مختلف شهری و برنامه ریزی جهت ایجاد و کاربری های مناسب در سطح شهر باعث ترغیب مردم به استفاده از فضاهای عمومی می شود و حضور زیاد مردم در این فضا باعث بالا رفتن نظارت طبیعی شهروندان شده و در نتیجه از میزان جرایم کاسته می شد.

بر اساس این دیدگاه با برنامه ریزی صحیح و طراحی مناسب شهری بدون نیاز به پلیس و نیروی انتظامی و تنها با تشریک مساعی عمومی و با کمک ساکنین شهر می توان از وقوع جرایم پیشگیری کرد. بنابراین دیدگاه "CPTED" بر محیط کالبدی شهر با هدف کاهش جرم و هم بر افزایش تجانس و امنیت عمومی ، اجتماعی ساکنین شهر تاکید دارد.

۷-۱-۲- فضای مقاوم در برابر بزهکاری^۱

در سال ۱۹۷۲ «اسکار نیومن»^۲ نظریه ی فضای مقاوم در برابر بزهکاری را به عنوان ابزاری جهت کاهش جرم در نواحی شهری مطرح ساخت . او معتقد بود فضاهایی که امکان دیدن و دیده شدن در آنها بیشتر باشد و در ضمن امکان کمی برای فرار فراهم آورند پتانسیل کمتری برای فعالیت مجرمان فراهم می کنند. برخی مناطق به طور طبیعی قابلیت زیادی برای دیده شدن دارند . در حالیکه برخی دیگر همچون مناطقی که دارای خیابانهای کم نور و یا تونل های عابر پیاده و کوچه های بن بست هستند، ممکن است چنین قابلیتی نداشته باشند . اگر بزهکاران فکر کنند که در معرض دید قرار دارند، احتمال وقوع بزهکاری کمتر می شود. با تغییر محیط زیست ، طراحی تعیین محل قرار گیری ساختمان ها و فضای اطراف آنها ، امکان نظارت بیشتر فراهم می شود. نیومن تغییرات طراحی را به شکل مستقیم با کاهش جرایم مرتبط کرد. از نظر او با طراحی مکانها و فضاهای شهری به گونه ای که در معرض دید و کنترل محلی باشند از وقوع جرایم فرصت طلبانه جلوگیری به عمل خواهد آمد. از نظر این دیدگاه طراحی محیطی قابلیت ایجاد احساس پنهان وابستگی را در میان ساکنین دارد نمونه هایی از تدابیر مورد توجه در کنترل و یا قابل دید نمودن فضاها کاهش احتمال بزهکاری عبارتست از:

- * خصوصی سازی و انفرادی کردن فضاهای عمومی درون و اطراف بلوک های ساختمانی
- * کوتاه کردن و یا حتی تخریب راهروهای داخلی ، معابر ، سقف و بالکن های قابل دسترسی

^۱ Resistant space delinquency

^۲ Oscar Newman

*افزایش میزان نظارت بر ورودیهای معابر مسقف یا پارکینگ های اتومبیل گاراژهای زیر زمینی ، مکانهای بازی، تسهیلات همگانی و...

* طراحی ساختمانها و زمین های اطراف آنها به نحوی که در داخل و خارج منطقه از راه پنجره ها و سایر نقاط مسلما به راحتی قابل رؤیت باشد.

*ترغیب فعالیت در مناطقی که کمتر مورد استفاده قرار می گیرد مانند فراهم کردن نیمکت در مناطق بازی

*کنار هم قرار دادن محل عبور وسایط نقلیه و افراد پیاده به جای تفکیک کامل آنها

*طراحی ساختمانها و محیط اطراف آنها به گونه ای که فرصت پنهان شدن در مناطق مسکونی به حداقل برسد .

به نظر نیومن طرح های شهری به طور گسترده رابطه مثبتی با کاهش فرصتهای جرم در مناطق مختلف شهرها دارند "نیومن" در تئوری خود به چهار اصل اشاره می کند:

الف) قلمرو گرایی

از انجایی که افراد احساس تعلق و مالکیت نسبت به اموال و املاک خود دارند و از آنها محافظت می کنند ، می تواند فرصت های بزهکاری را از بزهکاران گرفت.

ب) نظارت طبیعی

با افزایش میدان دید ساختمان ها و کاربری های مختلف شهر می توان نظارت طبیعی شهروندان را بالا برد و از افزایش جرم در سطح شهرها جلوگیری کرد.

ج) تصویر

آشفستگی و بی نظمی های فیزیکی یک مکان تاثیر زیادی در جذب بزهکاران و اعمال مجرمانه دارد . بهسازی و مرمت و سعی در منظر سازی بهتر این گونه فضاها موجب از بین رفتن آشفستگی فیزیکی آنها می شود و کاهش جرایم و افزایش امنیت را به دنبال خواهد داشت.

د) کاربری زمین

کاربری اراضی شهری یک اصل مهم در دیدگاه فضای قابل دفاع است. بر اساس این دیدگاه برنامه ریزی و طراحی مناسب کاربری های مختلف در سطح شهرها باعث ایجاد فضایی می شود که جذابیت کمتری برای بزهکاران دارد و با ایجاد این گونه فضاها در مناطق مختلف شهر می توان از فرصت های محیطی جرم کاست. این تئوری بر دو ویژگی مهم کاربری زمین تاکید دارد. یکی کاربری اراضی مجاور و تاثیر فعالیت های

پیرامونی و دیگری اینکه یک مکان چگونه می تواند به وسیله سبک خاصی از طراحی حمایت می شود.

پس از نیومن پژوهشگران دیگری روش های مختلفی ارائه کردند. روش های طراحی ساختمان که فضا را قابل رویت کرده و دفاع آن را آسان تر می کند:

*بهبود روشنایی و نور پردازی محیط بیرون

*کاهش موقعیت های اختفای بزهکاران

*کاهش فضای باز بلا تکلیف

*افزایش دالان های اختصاصی

در معرض دید قرار دادن فضاها باعث می شود تا انگیزه های مجرمانه فرصت بروز نیابد و احتمال شناسایی و دستگیری نیز مانع از تحریک انگیزه بزهکاری گردد.

۸-۱-۲- پنجره های شکسته^۱

بی نظمی های کالبدی و به هم ریختگی های فیزیکی مثل محله های کثیف، ساختمان های مخروبه، دیوارهای ترک خورده و پنجره های شکسته خود به نوعی باعث جذب مجرمین و اعمال غیر قانونی آنها می شود.

"جیمز کیو ویلسون"^۲ و "جورج کیلینگ"^۱ صاحبان نظریه ی پنجره های شکسته معتقدند، محله که در آنها نشانه هایی از بی توجهی و خرابی وجود دارد. حاکی از آن است که ساکنین آن محله احساس آسیب

^۱ Broken windows

^۲ James Q. Wilson

پذیری بیشتری دارند و از مشارکت و محافظت اجتماع خود کنار کشیده اند . بنابراین نظارت و کنترل اجتماعی در آنها بسیار پایین است . این ویژگی می تواند زمینه ی ایجاد جرم را فراهم کند و نشانه ی آن باشد که ساکنین علاقه ای به مواجهه با جرایم ندارند تا خطر جرایم را در محل کاهش دهند . بنابراین بزهکاران با مشاهده ی آشفتگی های ظاهری محیط ، ساختمان های متروکه ، ناسزاهای نوشته شده بر روی دیوارها و یا تجمع مردمان بی سر پناه در هر محله متوجه عدم نظارت و کنترل اجتماعی شده ، جهت انجام اعمال مجرمانه ی خود جذب این مکان ها می شوند.

۹-۱-۲- کانون های جرم خیز^۲

اصطلاح کانون های جرم خیز اولین بار توسط "شرمن" "گارتین" و "برگر"^۳ در سال ۱۹۶۹ و برای تحلیل مکان بزهکاری مورد استفاده قرار گرفت . این واژه بیانگر یک مکان یا محدوده ای جغرافیایی است که میزان بزهکاری در آن بسیار بالاست ، یک خانه یا یک مجتمع مسکونی باشد . برخی نیز در تعریف "کانون های جرم خیز" آن را معادل مکان های کوچک با تعداد جرم زیاد قابل پیش بینی حداقل در یک دوره ی زمانی یک ساله دانسته اند.

مرکز کاهش بزهکاری متعلق به وزارت کشور انگلستان "کانون های جرم خیز" را به شرح زیر توضیح داده است:

یک ناحیه ی جغرافیایی که در آن وقوع بزه از حد متوسط بالاتر است و با ناحیه ای که وقوع بزهکاری در آن نسبت به توزیع جرم در کل ناحیه متمرکزتر است . مطابق این تعریف "کانون های جرم خیز" محدوده های مشخص و معینی است که سهم زیادی از کل جرایم در کل محدوده ی مورد مطالعه را در خود جای داده است (کلانتوری ، توکلی ، ۱۳۸۶: ۴)

"کلارک" نیز "کانون های جرم خیز" را محدوده هایی می داند که نسبت به محدوده های دیگر مردم برای درخواست کمک ، بیشتر با پلیس تماس می گیرند . از نظر او کانون های جرم خیز می توانند میزان جرایم محلی را افزایش دهند (فلسون و کلارک : ۱۳۸۹: ۱۵ و ۱۹)

^۱ George Kling

^۲ Hot spots

^۳ "Sherman" "Gartyn" and "burger"

۱۰-۱-۲- شناسایی کانونهای جرم خیز^۱

در تعیین کانونهای جرم خیز روشها و فنون مختلفی به کار گرفته می شود از جمله روشهای رایج در شرایط کنونی استفاده از فنون آماری ، ترسیم نقشه های نقطه ای ، نقشه های تراکمی ، نقشه های شبکه ای و ... می باشد که هر یک با توجه به نوع و هدف مطالعه واطلاعات مورد استفاده به کار گرفته می شود. آنچه اهمیت دارد اینکه در تعیین محدوده های جرم خیز آستانه یا مرز قطعی وجود ندارد و بین اندیشمندان و صاحب نظران نیز توافق بر سر تعریف این محدوده ها وجود ندارد به عنوان مثال نمی توان به طور مشخص و دقیق اظهار داشت یک محدوده بایستی از حداقل چه مقدار جرم برخوردار باشد تا کانون جرم خیز تلقی شود بدیهی است عواملی چون اندازه ناحیه ، میزان تمرکز و تراکم و تکرار بزه در طول زمان می تواند در این تشخیص موثر می باشد و در مواردی محدوده های جرم خیز با روش مشاهده و درک بصری تعیین می گردد یکی از دلایلی که تشخیص حدود و ثغور کانونهای جرم خیز را دشوار می سازد این است که تحقیقات نشان می دهد مرز این محدوده ها در طول زمان از بین رفته یا جابجا می شود و به محدوده های دیگری از شهر منتقل گردد و به دیگر سخن تغییر و دگرگونی در شرایط مکانی ، اجتماعی، فرهنگی و جمعیتی یک شهر باعث می شود تعداد کانونهای جرم خیز یک شهر در طول زمان کم یا زیاد شده و یا اینکه موقعیت مکانی این محدوده ها تغییر نمی کند یا اندازه و وسعت آنها نیز کوچکتر یا بزرگتر گردد.

علی رغم تمامی محدودیت های فوق و نبود توافق بر سر تعریف یا حد مرز محدوده های جرم خیز "کیت هریس" در کتاب خود سه معیار برای تشخیص و تعیین حدود نقاط جرم خیز بیان داشته است وی فراوانی بزه، کوچک بودن محدوده محل وقوع جرایم و محدودیت های زمانی برای تکرار بزه را از جمله معیارهای تعیین محدوده جرم خیز ذکر نموده است. (هریس، ۱۹۹۹: ۱۱۳)

گفتنی است بین دانشمندان بر سر تعداد در فراوانی بزه در مکانهای جرم خیز وحدت نظر وجود دارد لیکن بر سر وسعت و حدود جغرافیایی و محدوده زمانی اختلاف نظر دیده می شود به گونه ای که برخی محدوده

^۱ Identify crime hotspots

جرم خیز را یک ساختمان یا یک مجتمع مسکونی و برخی وسعت آن را یک مایل مربع یا یک محله یا یک ناحیه دانسته اند در تعریف دوره زمانی نیز از یک هفته تا یک سال اختلاف نظر دیده می شود.

۱۱-۱-۲- رویکردهای مرتبط با کانونهای جرم خیز

مکان های خاص و کوچک: این نگرش ها علت بروز وقایع مجرمانه را در مکان های خاص و کوچک شرح می دهد. این رویکرد با جرایمی سر و کار دارد، که در پایین ترین سطح تحلیل، یعنی مکان های خاص اتفاق می افتد و به جستجوی وقایع خاص می پردازد و چنین پرسش هایی را مطرح می سازد: از چه مکان هایی سرقت می شود و در چه مکان هایی سرقت رخ نمی دهد؟ در چنین سطحی، جرایم در حد نقاط اتفاق می افتد؛ در نتیجه واحد تحلیلی مناسب، نشانی ها، گوشه های خیابان و دیگر مکان های بسیار کوچکی است که به طور معمول روی نقشه به صورت نقطه نشان داده می شود. اقدامات پلیسی در مواقعی که عملیات پلیسی به یک مکان یا نشانی خاص مربوط (و نه به ناحیه، بلوک یا محله) در این سطح انجام می شود. اقدامات پلیس برای رفع مزاحمت که بر مکان های خاص متمرکز است، از جمله این موارد است.

خیابان ها و معابر: رویکردهای مربوط به خیابان به جرایمی مربوط می شود که در سطح بزرگتری نسبت به مکان های خاص مانند، خیابان یا بلوک اتفاق می افتد. ولگردی و روسپی گری مثال هایی از این نوع است. در این سطح از تحلیل، تحلیل گر چنین پرسش هایی را مطرح می کند: در کدام خیابان ها، روسپی ها بیشتر دیده می شوند و در کدام خیابان ها دیده نمی شوند؟ واحد تحلیلی مناسب، قسمتی از خیابان ها، معابر و بخش هایی از بزرگراه ها است که بر روی نقشه به صورت خطوط منحنی، خمیده یا مستقیم نمایش داده می شود. در این سطح هنوز هم اقدامات پلیس تقریباً در محل دقیقی صورت می گیرد هر چند به دقت اقدامات در یک مکان یا نشانی خاص نیست. گشت های متمرکز و اقدامات پلیس برای تغییر الگوی ترافیک خیابانی از جمله این موارد است.

محلله ها و نواحی کوچک: بعضی نظریه‌های جرم، تفاوت بزهکاری را در سطح محله‌ها در نظر می‌گیرند. محلات در سطحی بالاتر از مکان یا خیابان، با محدوده‌های بزرگ سروکار دارد. در اینجا، تحلیل‌گر به چنین پرسش‌هایی پاسخ می‌دهد: کدام نواحی در اختیار گروه‌های تبه‌کار قرار دارد و کدام نواحی این‌گونه نیست؟ واحد تحلیلی مناسب، کاملاً متغیر است و می‌تواند شامل چند بلوک، محله یا حوزه‌های آماری و مانند آن باشد. در این سطح از تحلیل، از اشکال دو بعدی مانند بیضی، چهارضلعی و چندضلعی‌ها برای نمایش رفتارهای مجرمانه روی نقشه استفاده می‌شود. اقدامات پلیسی در این سطح دقت مکانی کمی دارد، زیرا عموماً محدوده بزرگ‌تر از آن است که امکان انجام گشت‌های متمرکز و مؤثر، میسر شود. به هر حال، بسته به خصوصیات محله، فعالیت‌های مرتبط می‌تواند شامل تلاش برای درگیر نمودن ساکنین برای رویارویی با جرایم و خرافکاری‌های موجود باشد. اگر مجرمین به جای آنکه در مکان‌های کوچک تمرکز داشته باشند، در تمامی سطح ناحیه جابجا شوند؛ آنگاه تلاش برای جلوگیری از اقدامات مجرمانه آنها باید در سطح ناحیه انجام گیرد.

نواحی بزرگ: نظریه‌های دیگری نیز برای تشریح تفاوت میان الگوهای تمرکز جرم در سطوح بسیار وسیع-تری ارائه شده است. برای مثال، نظریه‌های بزهکاری در مورد شهرها و منطقه‌ها متفاوت است. در سطح شهر، اقدامات پیشنهادی می‌تواند شامل تغییر در اقتصاد شهر، نظام حمل و نقل، سطح تحصیلات، امکانات رفاهی و سیاست‌های مربوط به تفریح و سرگرمی باشد. در سطح منطقه‌ای یا چند حوزه قضایی، اقدامات پیشنهادی برای رویارویی با تمرکز جرم می‌تواند شامل تغییرات اجتماعی یا تغییر سیاست‌هایی در مقیاس بزرگتر باشد. هرچند این نظریه‌ها قابل توجه است، اما برای ادارات پلیس محلی، چندان کارایی ندارد. در نتیجه این نظریه‌ها در این نوشتار مورد بررسی قرار نمی‌گیرد.

تکرار بزه‌دیدگی: تکرار بزه‌دیدگی در پاسخ به این سوال را مطرح می‌شود که چرا بعضی به طور مکرر قربانی بزهکاری می‌شوند. این نظریه‌ها می‌توانند در هر سه سطح یاد شده قبلی یعنی: نقاط، خطوط و نواحی یا سطوح (چند ضلعی‌ها)، به کار رود. به هر حال، تمامی موارد تکرار بزه‌دیدگی را نمی‌توان روی نقشه نشان داد. (اک و همکاران، ۱۳۸۷: صص ۱۱-۸)

۱۲-۱-۲- نظریه ی مکان های جرم خیز ۱

اصطلاح مکان های جرم خیز بیانگر یک مکان با میزان بالای جرم است. محدوده ی این مکان بخشی از شهر، یک محله ی کوچک و یا چند خیابان مجاور یکدیگر و حتی ممکن است یک خانه یا مجتمع مسکونی باشد. تعریفی دیگر این اصطلاح را معادل مکان های کوچک با تعداد جرم زیاد قابل پیش بینی، حداقل در یک دوره ی زمانی یک ساله دانسته است. این دیدگاه نخست به وسیله ی شرمن، گارتین و برگر در سال ۱۹۸۹ مطرح شد و بر پایه ی نوعی علت شناسی مکانی جرم استوار گردید. طبق این نظریه برخی محدوده ها یا نقاط خاصی از شهر به دلیل وجود برخی عناصر کالبدی، اجتماعی، اقتصادی دارای تعداد جرم زیادی می باشند که گره های شهری (پایانه ها و ایستگاه های حمل و نقل شهری)، برخی گذرگاه ها و حواشی شهر دارای این خصیصه هستند. فرآیند بررسی و تعیین حدود مکان های جرم خیز با استفاده از نرم افزارهای اختصاصی و به کمک سیستم اطلاعات جغرافیایی صورت می گیرد (کلانتری، ۱۳۸۰: ۸۵). اصطلاح کانون های جرم خیز اولین بار توسط "شرمن" "گارتین" و "برگر" در سال ۱۹۶۹ و برای تحلیل مکان بزهکاری مورد استفاده قرار گرفت. این واژه بیانگر یک مکان یا محدوده ای جغرافیایی است که میزان بزهکاری در آن بسیار بالاست، یک خانه یا یک مجتمع مسکونی باشد. برخی نیز در تعریف "کانون های جرم خیز" آن را معادل مکان های کوچک با تعداد جرم زیاد قابل پیش بینی حداقل در یک دوره ی زمانی یک ساله دانسته اند. مرکز کاهش بزهکاری متعلق به وزارت کشور انگلستان "کانون های جرم خیز" را به شرح زیر توضیح داده است:

۱- Hot spots- Hot Crime Spots- Crime Generators

یک ناحیه ی جغرافیایی که در آن وقوع بزه از حد متوسط بالاتر است و با ناحیه ای که وقوع بزهکاری در آن نسبت به توزیع جرم در کل ناحیه متمرکزتر است . مطابق این تعریف "کانون های جرم خیز" محدوده های مشخص و معینی است که سهم زیادی از کل جرایم در کل محدوده ی مورد مطالعه را در خود جای داده است (کلانتری ، توکلی ، ۱۳۸۶:۴)

"کلارک" نیز "کانون های جرم خیز" را محدوده هایی می داند که نسبت به محدوده های دیگر مردم برای درخواست کمک ، بیشتر با پلیس تماس می گیرند . از نظر او کانون های جرم خیز می توانند میزان جرایم محلی را افزایش دهند (فلسون و کلارک ، ۱۳۸۹:۱۹)

۱۳-۱-۲- نظریه ی فعالیت روزمره ۱:

از دهه ی ۱۹۹۰ به بعد، تغییرات عمده ای در سطح و محدوده ی مطالعات جغرافیایی جرایم شهری به وجود آمده است و این سطح از کل شهر ۲ به بخش های خاصی از شهر ۳ محدود شده است. به همین جهت نظریه های جدیدی در تحلیل های مکان و جرم نیز مطرح گردیده است. نگرش فعالیت روزمره توسط «فلسون» ۴ و «کوهن» ۵ از جمله ی این نظریات است که در سال ۱۹۹۴ برای اولین بار ارائه شد. این دیدگاه مجموعه عوامل محیطی شهر که در خلق فرصت های جرم مؤثر است را بررسی می کند. مردم در حین انجام کارهای عادی و روزانه ی خود فرصت هایی برپا ارتکاب جرم پدید می آورند. به عنوان مثال کسی که خودرو روشن خود را در کنار خیابان ترک می کند، یک مجرم بالقوه را به ارتکاب جرم تحریک کرده است. این نگرش توزیع فضایی جرایم در شهرها را به نحوه ی توزیع اهداف جرم (شیء یا شخصی

۲- routine Activity Theory

۳- Macro Scale

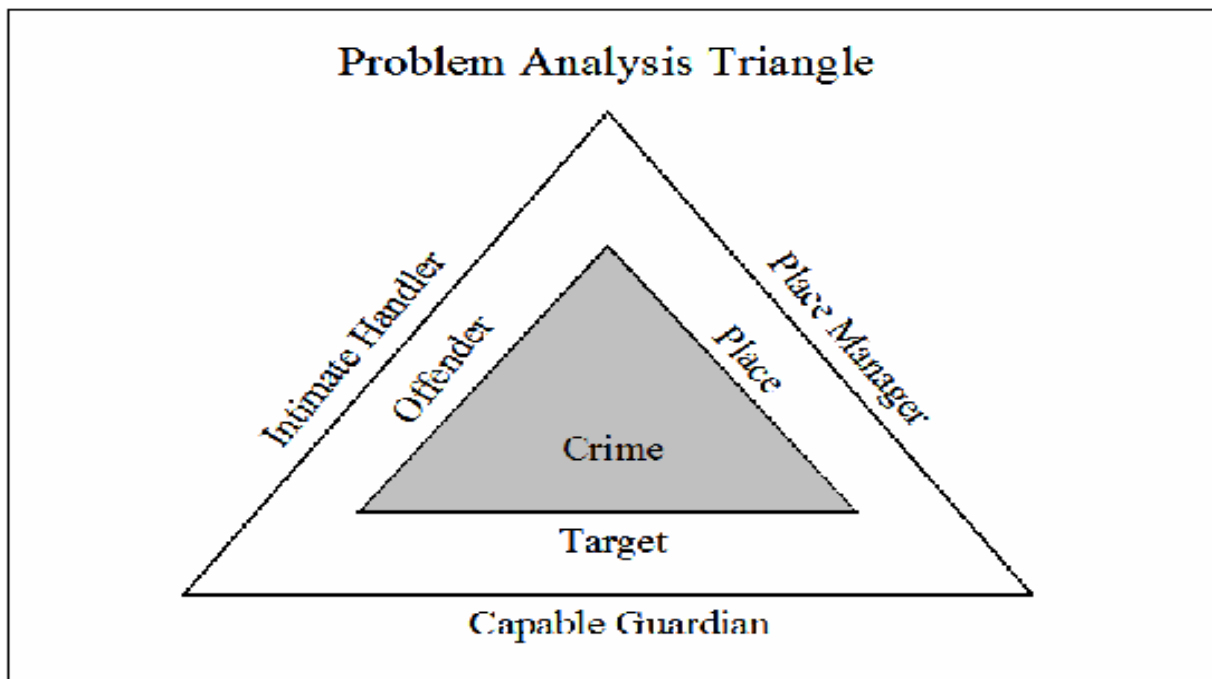
۴- Micro Scale

۵- Felson

۶- cohen

که هدف مجرم قرار می گیرد) و فعالیت های مجرمین نسبت می دهد. علاوه بر این دیدگاه فوق، جرم را با عامل زمان می سنجند. به طور معمول توزیع زمانی جرم در ساعات شبانه روز و روزهای هفته متغیر است. چرا که فعالیت های مردم شهر در ساعات خاصی از روز یا روزهای خاصی از هفته و مسیر حرکت عمومی و محل این نقاط متفاوت می باشد. به عنوان مثال مردم در طول روز و طی روزهای کاری یک هفته به محل های خاصی برای فعالیت عزیمت می نمایند و به عکس شب ها و در روزهای تعطیل هفته ها (مثلاً برای تفریح و گذراندن اوقات فراغت) به قسمت های دیگری از شهر حرکت می کنند. مطابق نگرش فعالیت روزمره، این تغییر در روند حرکت عمومی فعالیت مردم (کار، تحصیل، تفریح و ...) و با توجه به عامل زمان توزیع فضایی جرم نوع و میزان آن را تعیین می کند (کلانتری، ۱۳۸۰: ۹۰-۹۲).

شکل شماره ۲-۲: مثلث تحلیل مسئله

منبع: جباری، ۱۳۸۸

۲-۲- عوامل موثر در شکل گیری کانونهای جرم خیز:

بی شک توزیع جغرافیایی بزه کاری در سطح شهرها یکنواخت و موزون نیست. علاوه بر این تحقیقات نشان می دهد وقوع بزه در شهرها تمایل و گرایش به تمرکز در برخی محدوده های خاص دارد حال پرسش اساسی این است که چرا برخی محدوده های شهری محل تمرکز و تراکم جرم و خشونت و نا امنی است و اساسا چگونه ممکن است مکان و شرایط مکانی بتواند عامل یا زمینه ساز این تمرکز باشد؟

در پاسخ به این سوال اندیشمندان اظهار نظرهای متفاوتی کرده اند؛ طرفداران نظریه فعالیت روز مره معتقدند همگرایی و ترکیب سه عنصر زیر موجب شکل گیری کانونهای جرم خیز می شود:

الف) وجود اهداف مجرمانه ، در این مکانها که بزه کاران را ترغیب به ارتکاب جرم در این محدوده ها می کند این اهداف می تواند مردم یا اشیایی باشد که معمولا قربانی بزه می گردند

ب) وجود بزه کارانی که دارای انگیزه ، توان و مهارت کافی جهت انجام عمل مجرمانه هستند

ج) نبود مراقبت و کنترل مناسب جهت مقابله با اقدامات مجرمانه از سوی مردم و برخی از اندیشمندان در نقطه مقابل عامل اصلی شکل گیری کانونهای جرم خیز را تمرکز و تعدد بیش از حد اهداف مجرمانه (افراد یا اشیاء) دانسته اند که بطور مکرر قربانی بزه کاری می گردند . عده دیگری از محققین پیدایش کانونهای جرم خیز را به این مهم نسبت می دهند که مجرمین همانند سایر مردم به زندگی کار و تفریح در سطح شهر مشغول هستند و در حین انجام امور خود در صدد ارتکاب عمل مجرمانه هستند و طبیعی است که افراد یا اشیایی که در مجاورت محل کار و زندگی و فعالیت این بزه کاران قرار دارند بیشتر در معرض بزه کاری آنها قرار می گیرند و بالعکس اهداف مجرمانه ای که در محدوده ها دورتر قرار گرفته اند کمتر در معرض اقدام مجرمانه ی این بزه کاران قرار می گیرند بنابراین محدوده های جرم خیز عمدتا در محل هایی شکل می گیرد که در مجاورت و نزدیکی محل سکونت ، فعالیت و یا تفریح بزه کاران قرار دارد.

عده ای از محققین دریافته اند وجود برخی از کاربری ها در شکل گیری کانونهای جرم خیز تاثیر به سزایی دارد . شرمین ؛ گارتین و برگر از جمله کسانی هستند که به ارتباط نوع کاربری و شکل گیری این محدوده اشاره نموده اند همچنین "ران سک" و "مایر" در تحقیق خود در سال ۱۹۹۱ دریافتند ارتباط مثبت و

معناداری بین میزان جرم و تعداد مشروب فروشی و عشرتکده ها در برخی بخشهای شهری وجود دارد این پژوهش نشان داد تاثیر مکانهای فوق در نرخ بزه کاری وقتی بیشتر است که مشروب فروشها و مراکز فساد در نواحی و محله های گمنام و با حفاظت و با مراقبت کمتر نیروی انتظامی قرار داشته باشد.

همچنین "کوهن" و همکارانش در سال ۱۹۹۳ در تحقیق مشابهی نتیجه فوق را تایید نمودند آنها در بررسی مکانهای تمرکز و تراکم جرایم مربوط به قاچاق مواد مخدر در یافتند این مراکز در نواحی شکل گرفته اند که مشروب فروشها و مراکز فساد استقرار یافته است. عده ای دیگری از صاحبانظران به هم ریختگی فضایی و نبود انسجام اجتماعی را عامل اصلی شکل گیری کانونهای جرم خیز دانسته اند از جمله اسکوگان و ماکسی فیلد در سال ۱۹۸۱ چنین اظهار داشته اند که شرایطی محیطی چون وجود ساختمانهای متروکه و خالی از سکنه ، خرابه ها و فضاهای تخریب شده و در کنار آن وجود کج رویهای اجتماعی چون نزاع ، شرارت و اشکال مختلف خشونت در ملاء عام و یا مصرف مواد مخدر و مشروبات ولگردی باعث افزایش نا امنی و همچنین تشویق و ترغیب افراد به بزه کاری بیشتر در این محدوده ها می شود. به نظر می رسد یکی از دلایل مهم فراوانی بزه کاری در این محدوده این است که بزه کاران در ارزیابی این مکانها در می یابند که جامعه و سازمانهای رسمی و غیر رسمی اجتماعی، توانایی و امکان کنترل مناسب این محدوده را نداشته و لذا در این مکانها امکان مناسب تری برای ارتکاب بزه با حداقل خطر و تهدید وجود دارد. در این میان "ویسبرد و آک" چهار مفهوم اساسی را در شکل گیری مکانهای جرم خیز موثر دانسته اند :

الف) تسهیلات

وجود امکانات و تسهیلات مناسب بزه کاری چون وجود مشروب فروشی ، قمارخانه برخی مجتمع های آپارتمانی در یک محدوده جغرافیایی باعث ترغیب و تشویق بزه کاران به انجام رفتار مجرمانه در این محدوده می شود علاوه بر این نوع و میزان بزهکاری بستگی به نوع افرادی دارد که به این مکان ها جذب می شود.

ب) ویژگیهای مکانی

وجود مشخصاتی چون دسترسی راحت، نبود نگهبان یا گشت، عدم مدیریت اصولی و در کنار آن وجود برخی امکانات که مجرمین را ترغیب به جنایت نماید.

ج- اهداف مجرمانه

وجود اموال یا اشیایی که مطلوب بزهکار می باشد.

د- بزهکار

تعداد بزهکاران و توانایی و انگیزه آنها در عمل مجرمانه.

ملاحظه می گردد تمامی نظریات و دیدگاههای فوق که بر پایه نقش محیط و شرایط مکانی و اجتماعی محیط در ایجاد کانونهای جرم خیز ارائه گردیده است تا حدودی به یکدیگر شباهت دارد اما آنچه طرفداران نظریه کانونهای جرم خیز بر آن تأکید دارند اینکه این مکانها در نتیجه استقرار و ترکیب اهداف بالقوه مجرمانه (قربانیان بالقوه جرم) و بزهکاران ایجاد می گردد و موجب پیدایش حداکثر فرصت و امکان بزهکاری در این محدوده ها می شود. به عنوان مثال واقع شدن هتل ها، فرودگاه ها، پایانه های مسافربری توقفگاههای وسایط نقلیه، رستورانها و مکانهای جاذب گردشگران و برخی مراکز تجاری و سیاحتی و تجمع بزهکاران در بیشتر موارد باعث ایجاد محدوده های جرم خیز می شود.

نکته مهم دیگری که طرفداران نظریه مکانهای جرم خیز بر آن تأکید می نمایند. اینکه مکانهای جرم خیز بیشتر در محدوده هایی قرار دارد که قربانیان بزه (شخص یا شی) و بزهکاران در بیشترین مجاورت با یکدیگر قرار گرفته باشند و این مجاورت باعث افزایش شدید فرصتهای بزهکاران و تکرار جرم می شود. در واقع این مکانها نوعی عدم تعادل، انحراف از استاندارد و طغیان ناهنجاری ها دیده می شود که موجب می گردد این محدوده ها همانند دمل های چرکینی در سطح شهر خود نمایی کنند. دمل هایی که در ابتدا به صورت نواحی با میزان کم بزهکاری تولد یافته و سپس به عرصه های تراکم و تمرکز بزهکاری بدل می گردند.

۱-۲-۲- دیدگاه فرصت بزهکاری

آنچه از دیرباز ذهن جرم شناسان را به خود مشغول ساخته است. یافتن عوامل جرم زا و نحوه ی مقابله و پیشگیری از این عوامل بوده است. جرم شناسان همواره در پی این بوده اند تا به نوعی زمینه های ارتکاب جرم را از بین ببرند و یا تأثیر آن را به حداقل برسانند. عوامل بسیار متعددی به عنوان زمینه های جرم معرفی شده اند. فقر، عدم تربیت و آموزش صحیح، بی عدالتی، مسائل ژنتیکی و زیست شناختی درون انسان، فشارهای خارجی از سوی جامعه و... از این جمله هستند. (جباری، ۱۳۸۸: ۸۶)

گرچه تمامی رفتارها از تأثیر متقابل انسان و محیط ناشی می شود. اما در اغلب دیدگاه های جرم شناسی تنها به عوامل فردی توجه شده است. این که چرا در برخی افراد تمایل به بزهکاری بیشتر است و برخی گرایش کمتری به بزهکاری دارند. در این رویکرد، اغلب تأثیر محیط بر رفتار، یعنی ویژگی های مهم محیطی که فرد را به سوی ارتکاب عمل مجرمانه سوق می دهد، مورد غفلت واقع می شود.

طرز تلقی گذشته جرم شناسان در خصوص رفتارهای مجرمانه و در نسبت دادن جرایم به عوامل فردی موجب شده است تا نگرشی یک سویه نسبت به عوامل جرم زا پدید آید. هر چند این نگرش در مطالعات نوین جرم شناسی محیطی تصحیح شده است. این که برخی محیط ها فرصت های بزهکاری بیشتری نسبت به محیط های دیگر ایجاد می کنند. (جباری، ۱۳۸۸: ۸۹)

نکته حائز اهمیت این که تمامی عواملی که به عنوان زمینه های جرم معرفی شده اند باعث ایجاد انگیزه، کشش و قصد مجرمانه در فرد می شوند اما وجود قصد مجرمانه در یک شخص به این معنی نیست که او حتماً انگیزه ی خود را به فعل تبدیل خواهد کرد. چرا که آنچه بزهکار را در انجام عمل مجرمانه یاری می دهد فرصت ها و شرایط مساعد برای ارتکاب بزه است. به دیگر سخن تا زمانیکه فرصت ارتکاب آسان و بی دغدغه ی بزه از یک سو و عدم حفاظت و حمایت فیزیکی از بزه دیده یا موضوع بزه از سوی دیگر، و سوسه ی ارتکاب بزه را برای بزهکار فراهم می سازد، نمی توان از ارتکاب آن پیشگیری نمود. اگر چه عوامل بسیاری به عنوان پیش زمینه و ایجاد کننده ی قصد مجرمانه مطرح می شوند اما این عوامل زمانی مؤثر واقع می کردند که فرصت ارتکاب بزه برای بزهکار فراهم شود. به گونه ای که بزهکار با سنجش سود و زیان خود و

نیز درصد خطر انجام موفقیت آمیز عمل مورد نظر هم چنان مجموعه ارتکاب جرم باشد. لذا دگرگونی در شرایط هدف بزهکاری و نیز دور از دسترس نگه داشتن هدف و افزایش هزینه های ارتکاب جرم به نحوی که بزهکار از خبر ارتکاب جرم در آن نقطه ی خاص که مد نظر وی بوده است بگذرد، منجر به پیشگیری از جرم خواهد شد.

از نظر «دیدگاه فرصت» هیچ کس بدون وجود فرصت های محیطی که امکان انجام عمل مجرمانه را میسر سازد، قادر به بزهکاری نیست. کسی نمی تواند بدون فراهم سازی لوازم و اسباب محیطی بزهکاری مرتکب جرم شود، حتی اگر تحت تأثیر عواملی تمایل ارتکاب بزه در او وجود داشته باشد. بنابراین «فرصت» شرط ضروری و عامل بروز جرم است.

اصلی اساسی در دیدگاه «محیط جرم خیز» این است که فرصت های وسوسه کننده افراد را به انجام اعمال مجرمانه ترغیب می کند. این اصل در تمامی دیدگاههای جدید فرصت شامل «دیدگاه فعالیت روزمره»، «الگوی جرم» و «انتخاب منطقی» مطرح شده است. با وجود تفاوت در جهت و هدف این دیدگاه ها فرضیات مشترک زیادی دارند. فرض مشترک و غیر قابل انکار در تمامی دیدگاههای یاد شده این است که «فرصت» یکی از عوامل بروز بزهکاری است و با کاهش فرصت ها میتوان از بروز بزهکاری پیشگیری نمود.

نکته ی حائز اهمیت دیگر این است که فرصت های جرم زا به اندازه ی عوامل فردی بروز جرم اهمیت دارند و به مراتب ملموس تر و جزئی از زندگی روزمره هستند. میزان همگرایی دیدگاه های مربوط به فرصت و بزهکاری بسیار زیاد است. این سه رویکرد فرصت های بزهکاری را از جهات مختلف بررسی می کنند اما در نهایت به نقطه ی مشترکی می رسند. ویژگی های اصلی این سه رویکرد به شرح زیر است:

۲-۲-۲- رویکرد الگوی بزهکاری

الگوهای مکانی جرم به این سؤال پاسخ می دهد که چگونه افراد در ارتباط متقابل با محیط سبب ایجاد فرصت های کمتر با بیشتری برای بزهکاری میشوند. دیدگاه «الگوی جرم» هسته ی مرکزی گرایش جرم

شناسی محیطی را تشکیل می دهد. در این گرایش چگونگی حرکت مردم و اشیاء و ارتباط آنها با بزهکاری در فضا و زمان مورد مطالعه قرار می گیرد. این دیدگاه در برگرفته ی سه مفهوم اصلی به شرح زیر است:

* گرهِ مفهومی است که به امور حمل و نقل و جابه جایی مکانی اشاره دارد و به مکان هایی اشاره می کند که افراد در آن جابه جا می شوند. چنین مکان هایی نه تنها باعث ایجاد به در خود مکان می شوند بلکه بر مکان هایی مجاور و نزدیک شهر تأثیر می گذارند.

* مسیر هر بزهکار در جستجوی اهداف مجرمانه پیرامون گرهِ های فعالیت خود یعنی در مسیر خانه، مدرسه و فضاهای تفریحی و مسیرهای بین آنهاست. افزون بر این مسیرهایی که افراد در فعالیت های روزمره ی خود مورد استفاده قرار می دهند. ارتباط بسیار نزدیکی با مکان هایی دارد که بزهکاران قربانی خود را در آن به دام می اندازند. به همین دلیل در رویکرد گفتگوی جرم توزیع جغرافیایی بزهکاری در ارتباط با فعالیت های روزانه بسیار مهم تلقی می شود.

* لبه^۱: سومین مفهوم در دیدگاه الگوی جرم لبه هاست. لبه ها به مرزهای نواحی اشاره دارد، یعنی محدوده هایی که مردم در آن زندگی کار و خرید می کنند یا محل تفریح و گذران اوقات فراغت آنهاست احتمال وقوع برخی جرایم در لبه ها بیشتر است، درگیری های نژادی از جمله ی این جرایم است، علت این موضوع آن است که معمولاً افراد بیگانه به تأکید بیشتر بر اهمیت لبه ها کمک می کند. نکته حائز اهمیت دیگر این که نظریه پردازان الگوی جرم و سایر جرم شناسان محیطی دریافته اند نحوه ی طراحی و مدیریت یک شهر و مناطق تجاری بزهکاری بسیار مؤثر است. برای نمونه از طریق کاهش میزان ترافیک یک مسیر، می توان بزهکاری در این محدوده را کاهش داد.

^۱ Lebbe

۳-۲- پیشینه تحقیق

۳-۲-۱- سوابق پژوهشی در کشور:

کلانتری (۱۳۸۹)، «بررسی جغرافیای جرم و جنایت در مناطق شهر زنجان»،

روش پژوهش در این مقاله تحلیلی و تطبیقی است و برای شناسایی و تحلیل الگوهای فضایی توزیع جرایم در سطح شهر زنجان از آزمون های مرکز متوسط، بیضی انحراف معیار و آزمون خوشه بندی و شاخص های نزدیک ترین همسایه و تخمین تراکم کرنل استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر تمامی جرایم مرتبط با مواد مخدر است که در دوره زمانی یک ساله از فروردین لغایت اسفند سال ۱۳۸۳ در محدوده قانونی شهر زنجان به وقوع پیوسته است. نتیجه پژوهش نشان می دهد که توزیع فضایی جرایم مورد بررسی در شهر زنجان از الگوی خوشه ای و متمرکز پیروی می کند و مهم ترین قانون جرایم مرتبط با مواد مخدر در شهر زنجان بر منطقه اسکان غیررسمی بی سیم (نصف آباد) انطباق یافته است. این منطقه از محدوده های پرمسئله شهر زنجان از نظر کالبدی، جمعیتی و با نرخ بالای تراکم و با محدودیت های زیاد از نظر سرانه های خدماتی و تجهیزات و تأسیسات شهری است، به گونه ای که بسیاری از کاربری های ضروری یا در این منطقه وجود ندارد و یا با کمبود شدید مواجه است. به نظرمی رسد که برای افزایش ایمنی و کاهش ناهنجاری های اجتماعی در این محدوده از منظر جغرافیایی، نیاز به طراحی مجدد فضاهای بدون دفاع، ساماندهی فضاهای متروک و رها شده و تعادل بخشی به سرانه کاربری ها در این محدوده از شهر زنجان بیش از همه احساس می شود.

پیشگاهی فرد (۱۳۹۰)، تحلیل جغرافیایی کانون های جرم خیز جرایم مرتبط با مواد مخدر در شهر کرمانشاه

این پژوهش با هدف تحلیل سازمان فضایی این ناهنجاری ها در شهر کرمانشاه با استفاده از مدل های آماری و سامانه اطلاعات جغرافیایی انجام یافته است. روش پژوهش تحلیلی و تطبیقی است و برای شناسایی الگوهای فضایی توزیع جرایم در سطح شهر از آزمون مرکز متوسط، بیضی انحراف معیار، آزمون خوشه بندی، شاخص های نزدیک ترین همسایه، تخمین تراکم کرنل و تحلیل شبکه استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش تمامی جرایم مرتبط با مواد مخدر است که در دوره زمانی یکساله در محدوده شهر کرمانشاه

به وقوع پیوسته است. یافته‌ها نشان می‌دهد منطقه اسکان غیررسمی جعفرآباد و چهارراه رشیدی از مهمترین کانون‌های وقوع بزهکاری در ارتباط با جرایم مرتبط بامواد مخدر در شهر کرمانشاه محسوب می‌شوند و توزیع فضایی جرایم مورد بررسی در این شهر از الگوی خوشه‌ای و متمرکز پیروی می‌کند. بالا بودن کاربری‌های مسکونی و تجاری در این محدوده‌ها سبب شده است که بیشترین فراوانی وقوع جرایم در مجاورت این کاربری‌ها صورت بگیرد. همچنین بین تراکم جمعیت در این محدوده‌ها و نرخ وقوع بزهکاری در آنها رابطه مستقیم وجود دارد.

مصطفی احمدی (۲۰۰۳)، در پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد خود در موسسه بین‌المللی علوم و مشاهدات زمینی انسخده کشور هلند با عنوان «**تهیه نقشه جرم و تحلیل فضایی**» در سال از دو روش: ارزیابی برمبنای جرم هرناحیه و ارزیابی جرم بر مبنای تراکم جمعیت، به شناخت کانون‌های جرم در منطقه ۱۲ تهران پرداخته است. نتایج این پژوهش با روش‌های یاد شده جهت کشف مکان مناسب برای ایجاد یک پاسگاه پلیس و یا گشت زنی در کانونهای جرم به منظور کاهش جرم آمده است.

توکلی (۱۳۸۹)، «**شناسایی و تحلیل کانونهای جرم خیز شهر زنجان با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS)**». نتیجه پژوهش ایشان نشان می‌دهد بیشترین کانونهای جرم خیز شهر زنجان در مناطق اسکان غیررسمی که جزء محدوده‌های پرازدحام و متراکم شهر می‌باشد و دارای ساختار کالبدی نامناسب و با امکان کنترل کمتر می‌باشد شکل گرفته است. همچنین بخش مرکزی این شهر (C.B.D) محل تمرکز برخی جرایم همچون سرقت از مغازه و مراکز تجاری است. علاوه بر این از دیگر یافته‌های این پژوهش وجود ارتباط بین نوع کاربری و شکل‌گیری کانونهای جرایم خاص در شهر زنجان قابل ذکر است (حق پناه، ۱۳۸۹: ۲۴-۲۵).

مافی (۱۳۸۵)، مقاله «**بررسی و تحلیل توزیع مکانی جرم و جنایت در شهر(های) وین و مشهد**» که در مجله‌ی دانشکده‌ی ادبیات فردوسی مشهد و فصلنامه‌ی **تحقیقات جغرافیایی** و ... به چاپ رسیده است. در این مقاله‌ها سعی شده تا علاوه بر شرایط جغرافیایی و نقش عوامل اقتصادی، عوامل متعدد دیگری از جمله نقش مهاجرین خارجی، محل سکونت نامناسب و گروه سنی در ارتباط با انحرافات اجتماعی، نقش تعیین

کننده ای را در دو شهر داشته اند، مورد بررسی قرار دهد. از عوامل فوق عامل اقتصادی بیش از سایر عوامل دیگر در افزایش بزهکاری مؤثر بوده، بدین معنی که بیشترین مجرمین در اطراف مناطق صنعتی و محله های کارگرنشین شهر سکونت داشته اند. در حالی که کمترین بزهکاران را می توان در مناطق حاشیه ای شمال غرب و غرب شهر وین، که بیشترین ساکنین آن ها را افراد مرفه جامعه تشکیل می دهند، مشاهده نمود.

رمضانی (۱۳۹۰) در پایان نامه ی کارشناسی ارشد خود تحت عنوان «**تحلیل جغرافیایی جرایم در شهر مشهد**»، به این نتیجه رسیده است که بین میزان ارتکاب جرم و میزان برخورداری از امکانات رفاهی - تفریحی - آموزشی مناطق مختلف شهرداری مشهد رابطه وجود دارد و نیز بین سطح سواد مجرمین و نوع جرم آن ها، بین سن مجرمین و میزان جرم ارتکابی، و نیز بین وضعیت تأهل و تعداد اولاد و میزان ارتکاب به جرم ارتباط معنی داری وجود دارد.

رحیمی نادر، (۱۳۸۵) «**تحلیل فضایی جرم در شهر کرج با استفاده از GIS**» هدف از این پژوهش، شناسایی رابطه ی بین شرایط محیطی و مکانی و ارتکاب جرم با عنوان تحلیل فضایی جرم و جنایت در محدوده ی مناطق شهر کرج بوده است. به طور کلی در این پژوهش چگونگی پیدایش، کیفیت و نحوه پراکندگی اعمال مجرمانه در محدوده ی جغرافیایی شهر کرج مورد بررسی قرار گرفته و به کمک نمایش فضایی اعمال مجرمانه و تلفیق این اطلاعات با داده های مکانی محل ارتکاب جرایم و شاخص های اجتماعی - اقتصادی مجرم و محل سکونت او، امکان شناسایی کانون های جرم خیز، پیش بینی محل های وقوع ناهنجاری در محدوده شهر فراهم گردیده است. پژوهشگر معتقد است که در نهایت این اطلاعات به شکل مؤثری می تواند به کاهش میزان جرم در سطح شهر کرج کمک نماید.

حق پناه (۱۳۹۱) در پایان نامه ی کارشناسی ارشد خود تحت عنوان «**شناسایی و تحلیل فضایی کانون های بزه سوء مصرف و قاچاق مواد مخدر شهر کرمانشاه**»، جرایم مرتبط با مواد مخدر را در محدوده ی شهر کرمانشاه مورد مطالعه قرار داده است. نتایج این بررسی نشان داده است که مهم ترین کانون های جرم خیز شهر کرمانشاه در محله ی جعفرآباد و چهارراه رشیدی واقع شده است که جزء محدوده های پرازدحام و متراکم جمعیت این شهر می باشد.

مقیم‌ی و قورچی (۱۳۸۴) در مقاله ای با عنوان « بستن کوچه ها و کاهش جرم » بیان می کند که امروز، کشورهای متمدن به این نتیجه رسیده اند که بخش اعظم مبارزه اساسی با جرم از طریق پیشگیری است . وی متذکر می شود امروزه پلیس سعی می کند از طریق شناسایی و انتخاب برخی مناطق که جرم بیشتری در آنها اتفاق می افتد به کنترل جرایم بپردازد.

کلانتری و توکلی (۱۳۸۶) در تحقیقی با عنوان « شناسایی کانون های جرم خیز شهری » توضیح می دهند که در راستای شناسایی و تعیین کانون های جرم خیز و به تصویر کشیدن آنها از طریق نقشه های جرم می توان از سیستم های اطلاعات جغرافیایی (GIS) بهره گرفت تا از این طریق این مناطق را تحت کنترل درآورد یازمان و مکان احتمالی جرایم را در آینده پیش بینی کرد.

بر اساس مطالعات کمیته بحران جمعیت (P.C.C)، شاخص جنایت در شهرها دارای سطح زندگی پایین، درست دو برابر شهرهای با سطح زندگی عالی است. (کمیته بحران جمعیت، ۱۳۸۰، ص ۹۶).

نصیری (۱۳۸۲)، آسیب های اجتماعی را با بررسی اعتیاد و رابطه آن بر مشاغل شهری ، مورد مطالعه قرار داده است، وی معتقد است، مناطق و محلات شهری از نظر پراکنش جغرافیایی آسیب های اجتماعی، چهره-ای یک دست و هماهنگ از خود نشان نمی دهند چنانچه با افزایش مشاغل علمی تخصصی در سطح محلات شهری بابل، از میزان اعتیاد کاسته و با افزایش مشاغل ابتدایی بر میزان آن افزوده می شود.

علمی یزدی، (۱۳۸۲)، به مقایسه نگرشهای نوجوانان بزهکار با نوجوانان سازگار در استان یزد پرداخته که به نتیجه می رسد هر اندازه عوامل محیطی نامساعد و احساس ناکامی شدیدتر باشد احتمال انحراف و کجروی افزایش می یابد. در نتیجه رفتار این افراد تابعی از شرایط خانوادگی و محیط اجتماعی زندگی آنان می باشد صالحی میرزيجرانی (۱۳۸۴)، در مقاله-ای تحت عنوان «آسیب شناسی شهرنشینی در ایران امروز» معتقد است که عوامل و زمینه های آسیب بیشتر ریشه در فقر دارد که خود ناشی از نابرابری اکولوژیکی، اقتصادی و فرهنگی و توزیع ناعادلانه ثروت در بین اقشار مختلف است .

صدیقی (۱۳۷۸) که به بررسی مشکلات شهرک ها و مجتمع های مسکونی جنوب تهران و تأثیر آن بر گرایش به رفتار ضداجتماعی پرداخته است، ادعان داشته که گرایش به رفتارهای ضد اجتماعی از مسایلی

است که توسعه اجتماعی و اقتصادی و شکل گیری جامعه ای با ثبات و دور از تنش ها و انحرافات اجتماعی را غیرممکن و هر گونه برنامه ریزی و پیشرفت اجتماعی و اقتصادی را با خطر رو به رو می سازد. بنابراین مطالعه گرایش به رفتارهای ضداجتماعی و ریشه های آن با توجه به عواقبی که چنین گرایش هایی می تواند داشته باشد، از اهمیت زیادی برخوردار است البته بروز چنین گرایشی هایی تنها ناشی از حاشیه نشینی و فقر نبوده بلکه علل دیگر نیز می تواند داشته باشد ولی معمولاً انتظار می رود ساکنان مناطق محروم و فقیر در معرض فشارهایی قرار گیرند که باعث می گردد آنها آمادگی بیشتری برای احراز چنین رفتارهایی داشته باشند.

پژوهش دیگر توسط **احمدیان و رضوانی (۱۳۷۲)** با عنوان «**بررسی تجارب بازسازی مناطق زاغه-نشین شهر تهران**» انجام شده است. هدف این پژوهش شناخت و بررسی عملکرد شهرداری تهران و سایر نهادهای ذیربط در ارتباط با بازسازی مناطق زاغه نشین شهر تهران در جهت ارائه پیشنهادهایی جهت بهبود برنامه-های در دست اجرای بازسازی این مناطق می باشد. و نتایج پژوهش به ترتیب عبارتند از:

(۱) واقع شدن بیشترین آلودگی های تهران در منطقه ۱۶ شهرداری؛

(۲) قرار گرفتن آلودگیها در حریم مسیلهها، دکلهای فشار قوی برق و زمینهای متروک و بایر؛

(۳) وجود دو نوع آلودگی: منفرد و مجتمع در تهران؛

(۴) وجود آلودگی های موقتی که محل اسکان کارگران ساختمانی است .

لطیفی (۱۳۷۷)، نیز پژوهشی با عنوان «**بررسی اجتماعی - اقتصادی حاشیه-نشینی در شهر تهران در طی سالهای ۱۳۶۰ - ۱۳۷۲**» انجام داده است. هدف این تحقیق عبارت است از: شناخت، فاکتور انطباق و سازش ساکنان با محیط مسکونی-شان است. از فرضیه-های این تحقیق رابطه شغل با حاشیه-نشینی و رابطه مهاجرت و حاشیه-نشینی می باشد. وی نتیجه گیری می کند که حاشیه-نشینی معلول شهرنشینی شتابان و رشد اقتصاد شهری در شهرهای بزرگ کشورهای جهان سوم است. تمرکز تصمیم گیری های اقتصادی در یکی دو شهر بزرگ کشور و عدم برنامه ریزی اجرایی در سطح ملی و متعاقب آن در سطوح منطقه-ای و شهری و بخشی، باعث سردرگمی و افزایش مشکلات شهرنشینی بخصوص در شهرهای بزرگ گردیده است و

این در حالی است که این فرایند ادامه دارد. پدیده حاشیه-نشینی در شهرهای بزرگ به ویژه در تهران از همه نقاط شهری دیگر کشور با اهمیت تر است و دلیل عمده آن تمرکز تصمیم گیری های اقتصادی است. گسترش جمعیت شهریه افزایش جمعیت، پیامدهای بیشماری نظیر، فقر، مسائل بهداشتی مسکن نابهنجار، حاشیه-نشینی، زاغه نشینی و ... را به دنبال دارد و این روند بعد از دهه پنجاه به دلیل افزایش درآمدهای نفتی ادامه داشته است.

صفایی پور (۱۳۵۲)، «رابطه مسائل اجتماعی و سبک معماری شهر تهران» این تحقیق به بررسی مسائل اجتماعی شهر تهران با توجه به رابطه آنها با سبک معماری و عوامل وجودی محلات فقیرنشین (مثلاً کوی نهم آبان) با استفاده از روش کتابخانه ای، پیمایشی و جمع آوری اطلاعات از کتب و اسناد و مدارک و مصاحبه با افراد صلاحیت دار، پرداخته است. یافته ها نشان می دهد که تمرکز شدید سیاسی و اداری تهران، رشد سریع و غیرطبیعی این شهر را در طی چهار سال اخیر موجب گردیده است و در حال حاضر از نظر فرم منازل و تأسیسات شهری و ساختمانهای دولتی آشفتگی و هرج و مرج شدید در این شهر به چشم می خورد. در تهران پارکهایی وجود دارد که با مناطق مسکونی فاصله زیادی دارد. تحمیل زندگی آپارتمانی به مردم از اشتباهات دیگری است که در این شهر وجود دارد. کوی ها و محلات جدید که برای حل مشکل مسکن به وجود آمده-اند، مورد استقبال چندانی قرار نگرفته-اند. مهاجرت در این شهر روندی صعودی داشته که نتایج مثبت و منفی را به دنبال دارد. اجرای طرح کوی نهم آبان که برای حاشیه-نشینان ساخته شده، به دلیل عدم برنامه ریزی و انتخاب مکان مناسب، تغییرات شغلی و درآمدی و ترک محل ساکنین آن، کمبود تأسیسات بهداشتی، پزشکی، خدماتی و آموزشی و یکنواختی واحدهای مسکونی، با عدم موفقیت روبرو گشت .

رضایی (۱۳۷۴) در پژوهشی به نام «تحولات شهر و شهرنشینی در کرمانشاه با تأکید بر حاشیه-نشینی،» به انجام رسانیده است. در این پژوهش تحولات شهر و شهرنشینی کرمانشاه در سه دهه اخیر در راستای شناخت پدیده حاشیه نشینی مورد مطالعه قرار گرفته است. حاشیه نشینی به عنوان یک معضل اقتصادی، اجتماعی و کالبدی شهر کرمانشاه مربوط به سالهای ۱۳۵۰ و پس از آن است. به علت شرایط اقلیمی و دیگر عوامل

طبیعی، زاغه نشینی و یا کپرنشینی در کرمانشاه بندرت دیده می شود. این معضل در کرمانشاه به صورت شهرک نشینی غیرمجاز و سکونت در واحدهای مسکونی ناهنجار نمود پیدا کرده است. در شهرک دولت آباد بیش از ۳۷ درصد واحدهای مسکونی بسیار کوچک بوده و هیچگونه مجوز ساختمانی ندارد. و از نظر شهرداری غیرقانونی هستند. وی نتیجه می گیرد که:

(۱) تمرکز شدید امکانات خدماتی، زیربنایی و صنعتی در شهر کرمانشاه؛

(۲) گسترش فقر و بیکاری در محیط های روستایی؛

(۳) وقوع جنگ تحمیلی؛

(۴) مهاجرت گسترده به شهر کرمانشاه بویژه از سال ۱۳۵۰ به بعد، هر یک نقاط عطفی در ایجاد و گسترش پدیده حاشیه-نشینی در شهر کرمانشاه محسوب می شوند.

اطهاری و خالقیان (۱۳۷۴) پژوهشی تحت عنوان «**حاشیه-نشینی در شهرها و آثار و پیامدهای آن**» به اتمام رسانده که نتایج این پژوهش نشان می دهد برنامه ریزی شهری در کشور دارای نواقص و کاستی هایی است که عدم توجه به آن، رشد و تکوین ساخت و سازهای بدون برنامه را در خارج محدوده شهرها در پی داشته است و تا زمانی که طرح های شهری اعم از طرح جامع، طرح های هادی، آماده سازی و یا شهر جدید نتواند کلیه اقشار اجتماعی جامعه شهری را پوشش دهد، این اضرار بطور طبیعی و در فرایندی کم و بیش خود به خودی، برنامه ریزی سکونتی مطابق با خود را در پشت دیوارهای قانونی شهرها پی ریزی خواهند نمود و این آغاز حاشیه-نشینی است.

صدیقی (۱۳۷۷)، «**بررسی مشکلات شهرکها و مجتمع های مسکونی جنوب تهران و تأثیر آن بر گرایش به رفتار ضد اجتماعی**» هدف اصلی این تحقیق بررسی تأثیر حاشیه-نشینی و مشکلات آن در پیدایش و شیوع گرایش به رفتار ضداجتماعی در میان ساکنان این مناطق می باشد. در این مطالعه، ارائه تعریفی از حاشیه-نشینی در شهر تهران و خصوصیات و ویژگی های آن و همچنین مشکلاتی که این شکل از زندگی برای ساکنان چنین مناطقی به همراه آورده است اولین موضوع مورد بررسی این تحقیق را تشکیل می دهد. بررسی پیامدهای اجتماعی و روانی، خصوصاً گرایش به رفتار ضداجتماعی در مناطق حاشیه-نشین و میزان

تأثیری که مشکلات این نوع از زندگی در بروز چنین گرایش‌هایی دارد، هدف دیگری است که در این تحقیق دنبال می‌شود. وی در این تحقیق معتقد است که افزایش جمعیت، گسترش شهرنشینی و فقدان زیرساخت‌های مناسب اقتصادی در کشورهای جهان سوم، منطق فقیرنشینی را در داخل و اطراف شهرها به وجود آورده است که جمعیت قابل توجهی در آنها ساکن هستند و در طول زمان نیز بر تعداد آنها افزوده می‌شود. مشکلات و محرومیت‌هایی که در این مناطق وجود دارد عده کثیری را تحت تأثیر قرار داده و با توجه به تعداد این افراد، پیامدهای آن از وسعت زیادی برخوردار بوده و نظم اجتماعی را در کل جامعه متأثر می‌سازد. گسترش این پیامدها یکی از دلایل ضرورت پیش‌بینی، ریشه‌یابی و کنترل آنها می‌باشد. محدودیت‌ها و کمبودهایی که این مناطق با آنها روبرو هستند بخشی از جامعه انسانی را تحت تأثیر قرار داده و انسان‌هایی را متأثر می‌سازد که عدم توجه به سرنوشت آنها نه تنها مشکلاتی را برای کل جامعه به همراه دارد، بلکه یک موضوع غیراخلاقی نیز هست. در واقع، اخلاق اسلامی و انسانی مطالعه پیامدها و توجه به سرنوشت انسانها را ضروری می‌سازد تا از این طریق بتوان مسائل و پیامدها را برطرف کرده و به سمت جامعه‌ای سالم و به دور از تنش‌ها و بی‌نظمی‌ها حرکت کرد. در ضمن گرایش به رفتارهای ضداجتماعی از مسائلی است که توسعه اجتماعی و اقتصادی و شکل‌گیری جامعه‌ای با ثبات و دور از تنش‌ها و انحرافات اجتماعی را غیر ممکن می‌سازد و هر گونه برنامه ریزی و پیشرفت اجتماعی و اقتصادی را با خطر روبرو می‌سازد. بنابراین مطالعه گرایش به رفتارهای ضداجتماعی و ریشه‌های آن با توجه به عواقبی که چنین گرایش‌هایی می‌تواند به همراه داشته باشد از اهمیت زیادی برخوردار است. البته بروز چنین گرایش‌هایی تنها ناشی از حاشیه‌نشینی و فقر نبوده بلکه علل دیگری نیز می‌تواند داشته باشد ولی معمولاً انتظار می‌رود ساکنان مناطق محروم و فقیر در معرض فشارهایی قرار گیرند که باعث می‌گردد آنها آمادگی بیشتری برای احراز چنین رفتارهایی داشته باشند. و در پایان نتیجه می‌گیرد که بین حاشیه‌نشینی و گرایش به رفتارهای ضداجتماعی رابطه وجود دارد.

سلیمانی (۱۳۷۵)، «تبعات سیاسی - امنیتی حاشیه‌نشینی در شهرهای بزرگ مورد مطالعه شهراراک». این

پایان نامه در پی بررسی و تعیین تبعات سیاسی - امنیتی حاشیه‌نشینی در شهرهای بزرگ است و جهت

تحقیق شهر اراک به عنوان یکی از شهرهای بزرگ انتخاب شده است. فرضیه پژوهشگران آن است که پدیده حاشیه-نشینی در ابتدا تبعات اجتماعی دارد و در صورت عدم برخورد صحیح، یکی از عوامل ناآرامی های سیاسی خواهد شد. در تحقیق با استفاده از نگرش سیستمی، علاوه بر مطالعات اسنادی و کتابخانه-ای در مناطق حاشیه-نشین شهر اراک، تحقیق میدانی نیز انجام گرفته است. مطالب متن در سه فصل تنظیم گردیده که در فصل اول تعریف حاشیه-نشینی، انواع آن، گرایش های سیاسی حاشیه-نشینان و همچنین نظریه-های مربوط به آن مطرح نموده در فصل دوم با طرح تاریخچه شهرنشینی و پدیده مهاجرت، نشان داده شده است مهاجرت که خود نتیجه عوامل مختلفی می باشد نقش اصلی را در شکل گیری مناطق حاشیه-نشین اراک بررسی گردیده و در پایان نیز گزارش تحقیق میدانی مربوط به یکی از مناطق حاشیه-نشین شهر اراک توضیح داده شده است. نتیجه پژوهش بر آن است که، حاشیه-نشینی همچنان وجود خواهد داشت و از طرفی عوامل مورد نظر در نظریه اسملسر و نظریه محرومیت نسبی در این مناطق دیده می شود که در صورت عدم برخورد صحیح علاوه بر تبعات اجتماعی، هر آن احتمال ایجاد ناآرامی در این مناطق وجود دارد و در بخش راهکار پیشنهادات در دو طیف بلندمدت و کوتاه مدت تقسیم بندی شده است که آمایش سرزمین و برنامه ریزی منطقه-ای به عنوان راهکار بلندمدت و مواردی در جهت ادغام سیاسی - اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی حاشیه-نشینی در سیستم شهر به عنوان پیشنهادات کوتاه مدت ارائه گردیده است.

پیشینه خارجی:

۲-۳-۲- سوابق پژوهشی خارج از ایران

گرچه سابقه ی پژوهش در زمینه ی جغرافیای جرم را به کارهای اولیه ی اکولوژیست های فرانسه (کتله و گری)^۱ در نیمه ی اول قرن نوزدهم نسبت می دهند، و گفته می شود نخستین کتاب در زمینه ی جغرافیای جنایی به عنوان شاخه ی جدید در دانش جغرافیا به سال ۱۹۷۴ توسط کیت هریس استاد

^۱ Kettleh, gary

جغرافیا در دانشگاه ایالتی اوکلاهما منتشر شده است، ولی بررسی های تاریخی نشان می دهد اندیشه و تفکر پیرامون تأثیر محیط جغرافیایی بر ناسازگاری های اجتماعی، قدمت بسیار طولانی دارد. از دیرباز فلاسفه و اندیشمندان مباحث مفصلی را به این موضوع اختصاص داده اند و تا به امروز این روند ادامه داشته است؛ هر چند که توجه و علاقه به تحلیل فضایی- مکانی جرایم و به طور کلی بررسی رابطه ی مکان و جرم طی چند سال اخیر و به ویژه در دهه ی پایانی قرن گذشته ی میلادی در محافل علمی جهان بسیار بیشتر شده است (تقوایی، ۱۳۸۹: ۱۰۹).

افرادی چون برانتینگام^۱ در سال ۱۹۷۵ و ۱۹۸۱، کرو^۲ در سال ۱۹۷۵، هریس^۳ در سال ۱۹۸۰، و پریش^۴ در سال ۱۹۸۶ در آثار و نوشته های خود با ورود به بحث تراکم بزهکاری در محدوده های خاص شهری، تحلیل محدوده های جرم خیز را مطرح ساختند^۵ (ویس برد، ۲۰۰۴: ۱).

«برگر»، «گارتین»، «شرمن»^۶ در سال ۱۹۸۹ برای نخستین بار اصطلاح کانون های جرم خیز را مطرح کردند «شرمن» و همکارانش در مطالعه شهر مینیاپولیس دریافتند ۵۰ درصد تماس های تلفنی با پلیس تنها از ۳/۳ درصد کانون های شهری انجام گرفته است. از آن پس تحقیق شرمن و همکاران او و نتیجه درخور تأمل پژوهش آنها مورد توجه سایر پژوهشگران قرار گرفت و موجب شد تا تحقیقات زیادی در مورد شهرهای دیگر جهان صورت گیرد که تمامی این مطالعات نتایج مشابهی در بر داشت و مطالعات شرمن و همکارانش را مورد تأیید قرار داد. این مطالعات نشان داد که تعداد زیادی از جرایم تنهادر مکان های خاص و معینی از شهر تمرکز می یابد. از جمله پیشتازان تحقیق در زمینه محدوده های جرم خیز شهری، اداره پلیس شهر نیویورک است که به طور سیستماتیک یا نظام مند این رویکرد را در تحلیل بزهکاری و در برنامه ریزی های راهبردی برای کاهش بزهکاری به کار گرفته است. (براتون^۷، ۱۹۹۸: ۳۶)

^۱ Brantyngham

^۲ Crowe

^۳ Harris

^۴ Parrish

^۵ Weisburd

^۶ "Burger", "garteen", "Sherman"

^۷ Bratton

از دیگر اندیشمندانی که درباره ی تأثیر محیط جغرافیایی در رفتار انسانی اظهار نظر کرده است، ژان ژاک روسو^۱ می باشد. او در سال ۱۷۷۰ در «اعترافات» نوشت: محیط، فصول، آهنگ ها، رنگ ها، تاریکی، روشنایی، عناصر مختلف، غذاهای گوناگون، صدا، سکوت، حرکت، آرامش و ... بر ساختمان جسمی بشر مؤثر است و روح او را تحت تأثیر خود تغییر می دهد.

لامارک^۲، طبیعی دان فرانسوی نیز که دارای آثار متعدد علمی است، به یک سیستم بیولوژیک اعتقاد داشت که در آن تأثیر و تفوق محیط بر زندگی بشر نشان داده شده است.

داروین^۳، طبیعی دان انگلیسی و به دنبال او فردریک راتزل بنیان گذار محیط گرایی و جبر جغرافیایی از جمله کسانی بودند که در رابطه با تأثیر عوامل تعیین کننده ی محیط طبیعی بر رفتار انسان نظریات مهمی ارائه دادند (کلانتری، ۱۳۸۰: ۵۱-۵۳).

«گری» و «کتله»^۴ در سال ۱۸۳۳ نخستین پژوهشهای علمی جغرافیای جرم را با بهره گیری از اندیشه های اکولوژی اجتماعی انجام دادند. آنها به مطالعه میزان جرم در شهرها با توجه به شرایط اجتماعی و سکونتی شهروندان پرداختند. شاید بتوان گفت اولین نقشه های جرم به وسیله این دو نفر ترسیم شده است (حق پناه، ۱۳۸۹: ۲۰).

از دیگر کسانی که با الهام از مطالعات و نگرش کتله به بررسی جرم و شرایط محیطی پرداخته است، «انریکو فری»^۵ استاد حقوق کیفری دانشگاه رم می باشد. در فرانسه دکتر «لاکاسانی» و «مانووریه» بر اساس روش کتله به مطالعه ی عوامل محیط اجتماعی و بررسی تأثیر آن در بروز جنایت پرداختند. طبق نظر لاکاسانی و مکتبی که وی بنا نهاد، مجرم یک قربانی بیچاره ی اجتماعی است. محیط اجماعی به مثابه محل کشت تبهکاری است که میکروب قابل کشت آن، تبهکار و مجرم است. به نظر وی اهمیت این موضوع وقتی آشکار می شود که تبهکار محیط مناسب برای رشد خود را بیابد. شایان ذکر است در زمینه ی تأثیر عوامل محیطی و هم چنین شرایط اجتماعی در بروز جرم تحقیقات مشابهی توسط دانشمندان دیگری چون

^۱ Rousseau

^۲ Lamarck

^۳ Darwin,

^۴ "Gary" and " Kettleh "

^۵ Enrico Ferri

«پیناتل»، «ساترلند»، «استفانی» و ... انجام شده است که تنها به ذکر نام آن ها بسنده می شود (کلانتری، ۱۳۸۰: ۵۴-۵۵).

در سال ۱۹۳۵ نیز راسن^۱، با بررسی آمارهای قضایی انگلستان و ولز مطالعاتی را در زمینه ی جغرافیای جنایت به عمل می آورد. این محقق نواحی انگلستان و ولز را به حوزه های کشاورزی، کارخانه ای، معدنی و متروپلیتن تقسیم می کند و در مطالعات خود به این نتیجه می رسد که تراکم جمعیت یکی از عوامل اصلی افزایش جرم و جنایت می باشد.

در سال های ۱۹۲۶ و ۱۹۴۲ السورث هانتینگتون^۲ جغرافی دان برجسته ی آمریکایی تحقیقاتی در زمینه ی نقش عوامل جغرافیایی در وقوع انواع جرم ها انجام می دهد. در سال های ۱۹۲۹ و ۱۹۴۲، مفاهیم اکولوژی شهری که در مکتب دانشگاه شیکاگو به وسیله ی رابرت پارک^۳، ارنست برگس^۴ و رودریک مکنزی^۵ پایه گذاری شده بود، به وسیله ی دو محقق برجسته به نام های کلیفوردشا و هنری مک کی به کار گرفته می شود. این محققین با استفاده از خصیصه های اکولوژیکی شهر، نتیجه ی بررسی های خود را به این شرح منتشر می کنند:

۱- بالاترین میزان جرم و جنایت در محلاتی اتفاق می افتد که در آن ها خانه های اجاره های ارزان قیمت بیشتر می باشد.

۲- در محلاتی که میزان جرم و جنایت بیشتر است، زنان محله نیز به انواع جرم ها مرتکب می شوند.

۳- افراد مجرم بیشتر محلاتی را جهت سکونت خود انتخاب می کنند که مجرمین با سابقه در آن ها زندگی می کنند.

۴- در محلاتی که دانش آموزان مدارس از دبیرستان فرار می کنند و وقت خود را در بیرون از مدرسه بیهوده تلف می نمایند، رقم جرم و جنایت بالا می گیرد. در این قبیل محلات جرم و جنایت حتی میان گروه میانسال بیشتر است.

^۱ Rasen

^۲ Huntington

^۳ Robert Park

^۴ Ernest Burgess

^۵ Roderick Mackenzie

۵- جرم و جنایت از گروه های اجتماعی و فیزیکی شهر تبعیت می کند؛ به دیگر سخن وجود نارسایی در تشکیلات پلیس و دادگستری و یا بخش های رو به ویران شهری، زمینه های مساعدی جهت ارتکاب به جرم فراهم می سازد.

در سال ۱۹۵۸، والتر میلر^۱ در زمینه ی جرم و جنایت در رابطه با شرایط اجتماعی چنین می نویسد: « جوانان طبقه ی سوم و قشر پایین جامعه، با احساس شکاف عمیق میان خود و امکانات پیشرفت، مرتکب جرم می شوند چرا که این طبقه در آرزوی یک زندگی خوب، دست یابی به امکانات طبقه ی دوم را غیر ممکن می دانند و خواه ناخواه به سوی انواع جرم ها کشانده می شوند.

در سال های ۱۹۶۰، سدنی کاپلان^۲ مقاله ی جالبی تحت عنوان «عوامل آب و هوایی و جنایت» در نشریه ی انجمن جغرافی دانان آمریکا منتشر می کند. سپس ویلس میلر به رابطه ی میان عامل باد و وقوع جنایت معتقد می شود و تحقیقات خود را در سال ۱۹۶۸ در نشریه انجمن جغرافی دانان آمریکا چاپ می کند. در سال ۱۹۶۴، دونالد تفت^۳، در زمینه ی پراکندگی جرم و جنایت به خصیصه های اجتماعی بیش از عوامل طبیعی تأکید می کند و وقوع جنایات بی شمار را در جامعه ی آمریکا ناشی از عوامل زیر می داند:

۱- ارزش های برتری جویی در جامعه ی آمریکا

۲- گرایش بیش از حد به عوامل مادی

۳- برخورد خرده فرهنگ ها

در سال ۱۹۵۸، ماروین ولف گنگ^۴ بعد از تحقیق در فیلادلفیای آمریکا معتقد می شود که میزان آدم کشی در فصل گرم سال افزایش می یابد و در فصل سرد کمترین میزان قتل اتفاق می افتد. در سال ۱۹۶۸، والتر لاندن با توجه به آمارهای جنایی سال ۱۹۶۳ ایالات متحده، چنین اظهار می کند «جرم و جنایت و رفتارهای خشن بر علیه افراد، در ماه های گرم سال بیشتر می شود اما تجاوز به ثروت و دارایی خانواده ها در ماه های سرد افزایش می یابد. از طرفی در پاره ای از روزهای هفته میزان جرم و جنایت بالا می گیرد. چنان

^۱ Walter Miller

^۲ Sydney Kaplan

^۳ Donald Taft

^۴ Marvin Wolfgang

که اطلاعات به دست آمده از فیلادلفیای آمریکا معلوم می دارد که آمارهای مربوط به تجاوز به عنف از روز جمعه شروع به بالا رفتن می کند و در نصفه شب یکشنبه پایان می گیرد (شکویی، ۱۳۵۶: ۴۵-۴۹).

علاوه بر پژوهش های موردی فوق و عموماً طی ۱۰ سال اخیر کتب و مقالات زیادی حاوی پژوهش پیرامون رویکرد کانون های جرم خیز به رشته ی تحریر درآمده است و تقریباً در اکثر کشورهای توسعه یافته چون ایالات متحده، انگلیس، استرالیا، کانادا، فرانسه، آلمان و ... تحقیقاتی پیرامون این موضوع انجام شده است. در این میان مطالعات برانتینگهام^۱ در ۱۹۹۹، اک و همکارانش در سال ۲۰۰۰، ران سک^۲ در سال ۲۰۰۰، اسپیلمن^۳ در سال ۱۹۹۵، وایزبرد، لوم و یانگ^۴ در سال های ۱۹۹۲، ۱۹۹۴ و ۲۰۰۰ بیشتر قابل توجه است (هدایتی و عباسی، ۱۳۸۸: ۱۸۱-۱۸۲).

در پژوهش دیگری که توسط «آناستازیا لاوکی تاو، رابین لیگت و هیرویوکی هیسکی»^۵ در سال ۲۰۰۲ صورت گرفت ارتباط میان محیط فیزیکی و اجتماعی و جرم عبوری در امتداد خط آهن لس آنجلس و ایستگاههای آن نشان داده شد. این پژوهش ارتباط معناداری میان بروز بزهکاری و استقرار ایستگاههای خط آهن و ویژگیهای فیزیکی - اجتماعی ایستگاه ها و مکان های مجاور آنها را تایید کرد. همچنین در سال ۲۰۰۴ «جری راتکلیف» در مقاله اش فنونی را برای شناخت ترکیب فضایی و زمانی کانون های جرم خیز ارائه داد و از روشهایی برای شناخت سه نوع تحلیل زمانی و مکانی کانون های جرم خیز استفاده نمود. این طبقه بندی در یک ماتریس نشان داده شد و مثال های واقعی از ویژگی های فضایی، زمانی ماتریس کانون های جرم خیز ارائه شد. نتایج این پژوهش به فرماندهان پلیس کمک نمود تا برای مقابله با بزهکاری و تعیین یک راهبرد مناسب جهت پیشگیری از جرم اقدام نمایند.

در سال ۲۰۰۵ «چای پون چانگ»^۶ با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) به تحلیل جرم در پردیس دانشگاه هنگ کنگ پرداخت. در این تحقیق با استفاده از نقشه های بزهکاری یک ابزار تحلیلی

^۱ Brantying·ham

^۲ Ron Sikhs

^۳ Ashpymn

^۴ Weisbord, science and yang

^۵ Anastasia loukai tou, Robin liggett , Hiroyaki Hiseki

^۶ Chang

تهیه شد که توانایی کمک به مدیران و پرسنل امنیتی برای تجدیدنظر در دید سنتی شان نسبت به جرایم را پدید آورد (حق پناه، ۱۳۸۹: ۲۳).

"پاتریک گدس"^۱ از دیگر افرادی است که در زمینه ی اکولوژی انسانی در سال ۱۹۲۰ به مطالعه شهر و نواحی اطراف آن پرداخت. "ابراهمی" و "جفرسون" از افرادی هستند که مفاهیم بوم شناختی را در تمامی زمینه های شهری به کار بردند و بر وابستگی انسانی و محیط شهری تاکید کردند. از دیگر پیروان این مکتب می توان به "ارنست برگس"^۲ اشاره کرد. وی متابولیسم شهر را در مفهوم "تحرك" جستجو می کرد و معتقد بود این امر سبب پدید آمدن فرایندهای چرخه ای و پیوسته از سازمان زدایی و تضادها و در کنار آنها انطباق ها و باز انطباق ها می شود که میان افراد، نهادها و فضاها در جریان است. بدین ترتیب در شهرها شاهد تفاوت هایی هستیم که گروههای مختلف را به وجود آورده اند و حاصل این فرایند شخصیت گرفتن پهنه های خاصی از شهر است که به همین دلیل افراد و فعالیت هایی را به خود جذب یا از خود دفع می کند. افراد بر اساس تقسیم اقتصادی مشاغل، طبقات اجتماعی و گروه های فرهنگی در شهر جای می گیرند و ممکن است موقعیت برخی از آنها با یکدیگر متعارض باشد. بنابراین "برگس" معتقد است تحلیل مشکلات شهری از جمله انحرافات اجتماعی و بزهکاری جوانان را باید از خلال تبلورهای فضایی آنها انجام داد (همان: ۱۸۸) شهرت "برگس" بیشتر به دلیل مطالعه ی او بر تقسیم فضایی در شهر است که شهر را به دوایر متحدالمرکزی تقسیم کرده است. "سیلوی رمبر" استاد جغرافیای شهری دانشگاه استراسبورگ عقیده دارد که طرح والگوی متحدالمرکز "برگس" در منتهی درجه ویژگیهای اجتماعی قرار دارد و سیستم منطقه بندی فضای شهری بر اساس اهمیت گروههای نژادی انجام گرفته است. در این منطقه بندی نگرش های دیگری چون نگرش اقتصادی مورد توجه نبوده است، چرا که هر قدر از مرکز شهر به سمت پیرامون آن پیش برویم به همان اندازه دسترسی به امکانات کمتر می شود و در نتیجه قیمت زمین پایین می آید اصولاً در حواشی و پیرامون شهرها جابجایی افراد به منظور خریدهای روزانه و یا برای رفتن به سر کار با مشکلاتی روبروست و این جابجایی، وقت و تعرفه حمل و نقل بیشتری می طلبد و خستگی مفرطی در پی

^۱ "Patrick Geddes"

^۲ "Ernest Burgess"

دارد و در نتیجه بهای زمین در سطح نازلی است. بر این اساس گروه های اجتماعی کم درآمد به کنار شهر و حومه می لغزند، مگر در یک حالت استثنایی و آن زمانی است که مرکز شهر فرتوت و از لحاظ شرایط زیست محیطی ناسالم باشد و فقرا و تهیدستان با پرداخت کمترین اجاره بها در این مسکن کم ارزش سکونت اختیار کرده و به جابجایی روزانه تن می دهند. بر این مبنا "تئومباردلو" بر خلاف رمبر عقیده دارد که منطقه بندی برگس بر مبنای سطح زندگی تنها بر مبنای سطح زندگی و طبقه اجتماعی شکل نمی گیرد بلکه فرآیندهای جمعیتی، تراکم و جابجایی و سیال بودن جمعیت و نیز فرآیندهای اقتصادی تکنیکی و عوامل تاریخی در شکل یابی ساخت شهری با دواير متحدالمرکز نقش دارد.

به هر حال "برگس" و الگویی که او از تقسیم بندی منطقه ای شیکاگو عرضه کرد، بعدها به وسیله سایر پژوهشگران مورد استفاده قرار گرفت. (شکویی، ۱۳۸۵: ۱۸۸)

همچنین مجموعه پژوهش هایی در این زمینه با حمایت مؤسسه ملی دادگستری ایالات متحد امریکا صورت گرفته است. از جمله مؤسسات معتبر پژوهشی در زمینه شناسایی و تحلیل محدوده های جرم خیز، مرکز کاهش بزهکاری وابسته به وزارت کشور انگلیس است. از جمله مطالعات این مرکز، تحقیقی است که در سال ۱۹۹۰ در بخش کریدون در جنوب شرق لندن انجام گرفته که نتایج این تحقیق نشان می دهد ۱۸ درصد کل سرقت ها در این محدوده تنها در ۰/۶ درصد از کل بخش مذکور متمرکز شده است

پژوهش دیگر، توسط هاپ کینز^۱ مطالعه جرایم مرتبط با مشروبات الکلی در مرکز شهر ناتینگام است که در سال ۲۰۰۴ انجام گرفت. در این تحقیق راهبردهای مورد استفاده در کشور انگلیس برای کاهش بزهکاری در مرکز شهر و نواحی تجاری آن بررسی گردید. این تحقیق نشان می دهد که افزایش تعامل و مشارکت بین پلیس و مدیریت مشروب فروشی ها و مراکز مصرف مشروبات الکلی (عشرتکده ها) و حضور و مراقبت بیشتر پلیس می تواند موجب کاهش بزهکاری در این محدوده ها گردد

^۱ Hopkins

پژوهش دیگری توسط بن نیت ادر شهر کمبریج با هدف شناسایی، تشریح و هد فگیری نقاط آلوده تر بزه سرقت در این شهر، در سال ۱۹۹۵ انجام شد. نتایج این بررسی نشان داد که فراوانی مسیرهای دسترسی به فراربزهکاران و نزدیکی نو احی جرم خیز به محل سکونت بزهکاران، مهم ترین عامل شکل گیری محدوده های آلوده تر در این شهر است. به دیگر سخن، در نقاط جرم خیز فرصت های مناسبی برای بزهکاران به منظور ارتکاب بزه فراهم بوده که منجر به شکل گیری این محدوده ها شده است

تیلور^۲ (۱۹۹۸) در تحقیق با عنوان «جرم و مکان» شرح می دهد که مکان های جرم خیز بیان گر یک مکان با میزان بالای جرم است. محدوده این مکان بخشی از شهر، محله ای کوچک یا چند خیابان مجاور یکدیگر و حتی ممکن است یک خانه یا مجتمع مسکونی باشد.

۳-۳-۲- بررسی پیشینه نحوه مبارزه با مواد مخدر در خارج از کشور

انگلیس:

استراتژی ده ساله انگلستان در برنامه های عملی کاهش تقاضا متمرکز است، که همگی این برنامه ها با اهداف اصلی کمک به جوانان (کاهش در صد مصرف مواد مخدر توسط افراد زیر ۲۵ سال) برای مقاومت در برابر مصرف مواد مخدر و تقویت توانایی های آنها در اجتماع، کاهش میزان تکرار جرائم توسط متخلفین معتاد با هدف مصون نگه داشتن جامعه در برابر رفتارهای ضد اجتماعی، افزایش مشارکت معتادان در درمان و کاهش میزان دسترسی به مواد مخدر (برای افراد بین ۵ تا ۱۶ سال)، اجرا می شوند. عمده ترین برنامه عملی کاهش تقاضا در بین جوانان، بر آموزش مهارت ها و آگاه سازی جوانان، والدین و افراد در معرض خطر، استوار است. ضمن آنکه تمرکز بر توسعه درمان مؤثر و طولانی مدت همه مجرمین مواد مخدر و فراهم آوردن امکانات آموزشی، رفاهی و شغلی لازم چه در درگیری های مسلحانه، چه به واسطه اعمال مجازات های سخت همچون اعدام و چه حتی به واسطه مسمومیت ناشی از حمل و جاسازی مواد در بدن که منجر به فوت می شود با تأکید بر اعمال قانون و مجازات، به کمک اقشار مختلف جامعه و نحوه یاری و ارائه اطلاعات، بعنوان محور برنامه ها قرار دارد. در برنامه های استراتژی انگلیس، مباحثی نظیر مقابله با تولید (کاهش اراضی زیر کشت)، مبارزه با عرضه (نابودی شبکه های داخلی)، برخورد با تطهیر پول و همکاری و هماهنگی بین ارگانهای انتظامی و اطلاعاتی نیز گنجانده شده است. (امیر خیزی، ۱۳۸۳)

^۱ Bennett

^۲ Teylor

ترکیه:

دولت ترکیه در سال ۱۹۹۹ به منظور تقویت کنترل خود بر مؤسسات مالی، ابتدا با تصویب لایحه اصلاح عملکرد بانک ها، نظارت بر عملیات بانک های تجاری خود را افزایش داد، سپس "اداره تحقیقات جنایات مالی" (FCIB)^۱ برای بهبود توان تحقیقاتی خویش در مورد تطهیر پول، همکاری خود را با سایر سازمان های بین المللی استحکام بخشید (رحمدل، ۱۳۸۳: ۲۷).

افغانستان:

افغانستان به عنوان بزرگترین کشور تولید کننده مواد مخدر و انواع روان گردان که نزدیک به ۲۵ سال درگیر جنگ های داخلی و خارجی بوده است، از جمله کشورهایی است که کمتر فرصت توجه به کنترل مواد مخدر و تدوین استراتژی جامع را داشته است. با وجود این، استراتژی ملی کنترل مواد مخدر افغانستان با سه هدف کلی تدوین شده است: ۱- محو کشت و تولید غیر قانونی مواد مخدر در داخل افغانستان از طریق راهکار امرار معاش جایگزین ۲- مقابله با قاچاق مواد مخدر در سطح ملی و منطقه ای. ۳- هدف قرار دادن تقاضای مواد مخدر از طریق اقدامات پیشگیرانه و آموزش هشدار دهنده عمومی و ارائه برنامه های درمان و بازپروری معتادان. در واقع، هدف کلی استراتژی افغانستان خاتمه دادن به اتکاء اقتصادی و اجتماعی به درآمد حاصل از کشت خشخاش و تولید تریاک است. این هدف با فعالیت های ذیل به منصفه ظهور میرسد: قطع کشت خشخاش، کاهش خطرات ناشی از مواد مخدر قانونی و غیر قانونی از طریق انجام اقدامات پیشگیرانه، درمان، بازپروری و بازگشت مجدد به جامعه، ارتقاء همکاری های منطقه ای و بین المللی، تهیه استراتژی ملی کنترل مواد مخدر و انواع روان گردان، تشکیل پلیس کارآمد برای مبارزه با مواد مخدر، ایجاد مؤسسات لازم برای گسترش امکانات مربوط به کاهش تقاضا، فراهم آوردن امکانات امرار معاش جایگزین زراعت خشخاش و... (همان منبع)

آلمان:

استراتژی مواد مخدر کشور آلمان دو جنبه را مورد بررسی قرار می دهد، از یک طرف، استعداد برخی افراد در جذب شدن به مصرف مواد مخدر و انواع روان گردان، به دلیل خصایص شخصیتی، شرایط زندگی، تجارب، آرزوها و سرخوردگی ها که آن را به عنوان راه حلی برای مشکلات خود تلقی می کنند و از طرف دیگر چگونگی عرضه مواد مخدر و انواع روان گردان است. افزایش تدابیر پیشگیرانه برای کمک به افراد در معرض خطر اعتیاد، وظیفه نخست کنترل کنندگان مصرف مواد مخدر است. این تدابیر باید گسترش یابد، زیرا اعتیاد به مواد مخدر و انواع روان گردان، فقط یک جنبه از گرایش کلی به رفتارهای ناهنجار است. اتخاذ

^۱ Federal Criminal. Investigations Bureau

تدابیر پیشگیرانه به تنهایی کافی نیست، به همین علت برنامه استراتژی کشور آلمان در چهار حوزه زیر به عملی ساختن تدابیر فوق الذکر جامه عمل می پوشاند (امیر خیزی، ۱۳۸۳)

۱- تدبیر ملی برای کاهش تقاضا-۲ مبارزه با مواد مخدر در سطح ملی-۳ تدابیر قانونی-۴ همکاری بین المللی

تایلند:

قانون تطهیر پول که هفت جرم، از جمله جرائم مربوط به مواد مخدر و انواع روان گردان راتحت پوشش دارد، در مارس ۱۹۹۹ به تصویب رسید. با این قانون وضعیت تایلند اکنون با کنوانسیون ۱۹۸۸ مواد مخدر سازمان ملل مطابقت دارد. در سال ۱۹۹۹ آکادمی بین المللی پلیس بیش از ۶۰۰ نفر از نیروهای پلیس و مقامات قضایی، از ۹ کشور منطقه و منطقه ویژه اداری هنگ کنگ را آموزش داد. این کشور به طور فعال در فعالیت های UNDCP^۱ تحت حمایت یادداشت تفاهم شرکت دارد. همچنین تایلند در قرار داد دوجانبه استرداد مجرمین، با ایالات متحده آمریکا همکاری نموده است. تایلند علیرغم الزام به ریاضت اقتصادی، پس از بحران اقتصادی در منطقه، از برنامه های مبارزه با تولید و قاچاق مواد مخدر و انواع روان گردان غیر قانونی و سایر جرائم فراملیتی حمایت کرده است. یک گروه کاری مربوط به میزان شیوع مواد مخدر در تایلند نیز در مورد روند جدید مواد مخدر در تایلند گزارش می دهد و در فعالیت های کاهش تقاضا در منطقه شرکت دارد (رحمدل، ۱۳۸۳: ۲۸-۲۹)

فرانسه:

قسمت عمده اطلاعات استراتژیک فرانسه بر مطالعات اپیدمیولوژیک استوار است، در این مطالعات، بیش از همه به تغییرات الگوی مصرف، شیوع مصرف و مسایل جدید حادث شده از آنها، توجه به مقررات، معاهدات قضایی، بهداشت عمومی، رفاه اجتماعی، تعلیم و تربیت، توجه دارد. نتایج مطالعاتی در فرانسه نشان می دهد که تنوع و گوناگونی سرمایه گذاری و نبود یک برنامه منسجم منطقه ای برای پیشگیری از اعتیاد و همچنین نداشتن یک روش درمانی مفید و مؤثر موجب یک افتراق عمده در عملکرد مجریان شده است. به همین دلیل در طرح استراتژیک به روش هایی پرداخته می شود که حول محور مطالعه و آزمایش می چرخد

^۱ UNITED NATIONS INTERNATIONAL DRUG CONTROL PROGRAMME (UNDCP)

و در مناطق بخصوصی که متخصصان فعالیت دارند به اجرا در می آیند(خیبری، ۱۳۸۹: ۲۸) در اصول استراتژیک مبارزه با مواد مخدر کشور فرانسه مطالب زیر گنجانده شده است:

- ۱- دانش ، تخصص و ادراک ۲- ارتباط و اطلاعات به منظور تنویر افکار عمومی و ایجاد فرهنگ مطمئن
- ۳- انجام کلیه فعالیت های مربوط به پیشگیری در چار چوب قانون و بصیرت وسیع با در نظر داشتن ۴- محدودیت های قانونی ۵- هماهنگ ساختن مراکز علمی عاملین اصلی کنترل ، به عنوان سیاستی کارآمد برای برقراری ۶- آموزش فنی و حرفه ای مقدماتی و پیشرفته ۷- توجه کردن به ارشاد ، آموزش و بازگشت مصرف کنندگان داروهای روان گردان به جامعه ۸- تقویت قوانین مبارزه و پیگردهای قضایی در مقابل قاچاق مواد مخدر ۹- هماهنگی امور در سطح ملی و محلی ۱۰- توسعه همکاری های بین المللی

سوئیس:

سیاست های مبارزه با مواد مخدر و انواع روان گردان در سوئیس ابتکاری ، عملی ، موفق و مبتنی بر اتفاق نظر عمومی هستند . دولت فدرال سوئیس از سال ۱۹۹۱ با اتخاذ یک استراتژی چهارگانه از تجدید ساختار این سیاست ها ، حمایت به عمل آورده است . این استراتژی از چهار بخش تشکیل می شود: ۱- پیشگیری ۲- درمان ۳- کاهش آسیب ۴- اقدامات انتظامی

شیوه ای که کشور سوئیس در اتخاذ سیاست های خود در پیش گرفته است برای دستیابی به چهار هدف زیر است:

- ۱ نابودی سازمان های مواد مخدر و انواع روان گردان
 - ۲ افزایش و ارتقاء اهرم ها و شرایط اجتماعی بازدارنده و آموزش جوانان
 - ۳ ارائه ی کمک های بی قید و شرط به کسانی که اعتیاد به مواد مخدر سلامتی شان را به خطر انداخته است و موجب طرد آنان از جامعه شده است .
 - ۴ رفع تناقص میان اقدامات پلیسی (مجرم دانستن معتاد) و ضرورت کمک به معتادان مواد مخدر .
- تمامی بخش های استراتژیکی سوئیس با استفاده از تحقیق ، ارزیابی و اپیدمیولوژی ، در جهت گسترش اطلاعات و هماهنگ سازی عملیات حرکت می کنند

در میان کشورهای ذکر شده بنظر می رسد کشور سوئیس در اتخاذ و بکارگیری استراتژی صحیح و منطبق با شرایط کشور خود ، موفق تر بوده است، ولی بطور کلی، استراتژی ها ، به طور فزاینده ای به اهمیت پیشگیری از مصرف مواد مخدر و انواع روان گردان توسط جوانان، تأکید داشته و به این امر اشاره داشته اند که هیچ رویکردی جهت نجات ملت از مصرف مواد مخدر،

به تنهایی کارساز نخواهد بود. همچنین، تمامی استراتژی ها بر استمرار و تقویت برخورد انتظامی تصریح داشته و بر افزایش دانش و آگاهی مردم از معضل مواد مخدر تأکید کرده اند (خیبری، ۱۳۸۹: ۲۹)

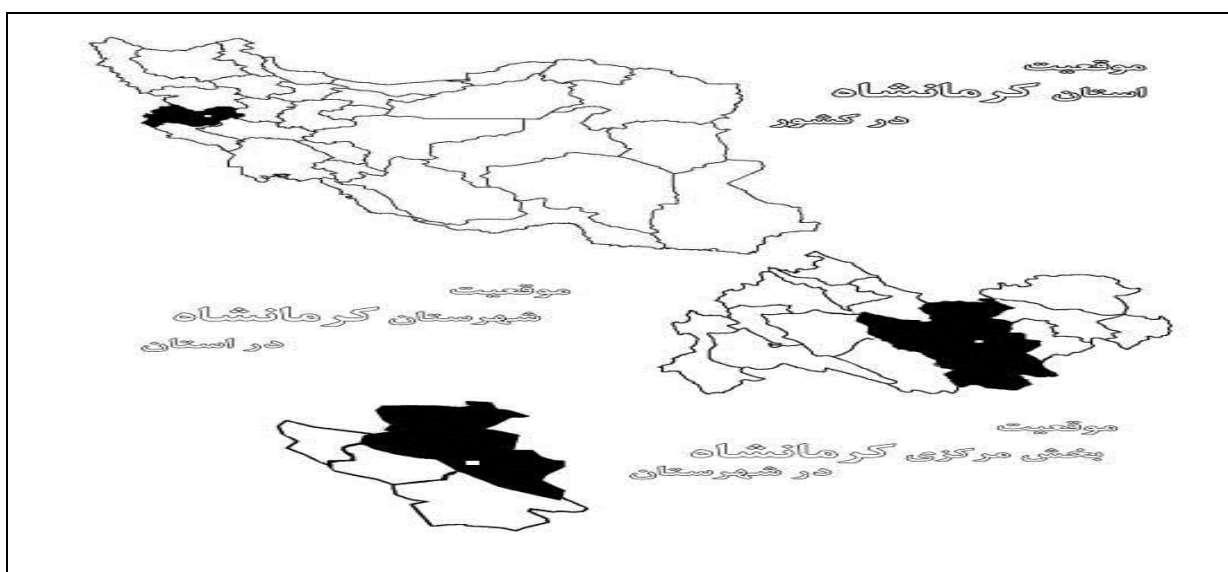
۴-۲-مبحث سوم-بررسی قلمرو تحقیق:

گفتار اول-وضعیت کلی استان:

۱-۴-۲-ویژگی های جغرافیایی شهر کرمانشاه

۱-۴-۱-۲-موقعیت:

شهر کرمانشاه مرکز استان کرمانشاه در نیمه ی شرقی استان کرمانشاه، بین ۳۴ درجه و ۱۹ دقیقه ی عرض شمالی و ۴۷ درجه و ۷ دقیقه طول شرقی قرار گرفته است. ارتفاع متوسط این شهر از سطح دریا ۱۳۲۲ متر است. و در کنار رود قره سو قرار گرفته است (رستمی و دیگران، ۱۳۹۰: ۵۹)

شکل (شماره ۱): موقعیت شهر کرمانشاه در کشور، استان و شهرستان (منبع: حق پناه، ۱۳۸۸).

شهر کرمانشاه از نظر جایگاه طبیعی در مکانی بین نواحی زیست محیطی رشد و گسترش یافته است. این شهر از شمال به ارتفاعات طاق بستان و پرآو و از جنوب به ارتفاعات موسوم به کوه سفید که از رشته کوه های زاگرس می باشد، محدود می گردد. شهر کرمانشاه دومین شهر بزرگ و پرجمعیت منطقه ی غرب و شمال غربی کشور (پس از شهر تبریز) و بزرگ ترین شهر استان کرمانشاه به شمار می رود. کرمانشاه در ناهمواری های پایکوهی واقع شده است. این شهر از نظر جایگاه طبیعی روی یک «اکوتون فضایی»^۱ مکان گزینی کرده است و در مجموع دارای آب و هوایی نیمه خشک و تابستانی گرم است (رستمی و دیگران، ۱۳۹۰: ۵۹). جمعیت این شهر طی سال های ۱۳۳۵-۱۳۸۵ بیش از ۶ برابر و مساحت آن حدود ۱۷ برابر شده است (مشکینی و دیگران، ۱۳۹۰: ۴۹). از مهم ترین ویژگی های تأثیرگذار بر شکل گیری و تکامل شهر کرمانشاه، قرار گیری شهر در یک دشت حاصلخیز است. این دشت دارای یک مرکزیت برای دشت های حاصلخیز اطراف چون ماهیدشت، سنجابی، میان دربند و بالا دربند می باشد، بدین ترتیب زمینه های تجمع مازاد محصول ناحیه در این نقطه ایجاد گشته است و زمینه رشد و بالندگی شهر در دوران مختلف را ایجاد کرده است. دشت کرمانشاه علاوه بر این، برسرراه ارتباطی فلات ایران و بین النهرین قرار گرفته و همواره به آن اهمیت ارتباطی ویژه ای بخشیده است. در مجموع ویژگی های محیطی مساعد و مناسب دشت کرمانشاه، در شکل گیری و تکوین شهر مؤثر بوده است. همان طور که اشاره شد، این شهر مرکز استان کرمانشاه است که با ۲۴۴۳۴ کیلومتر مربع (حق پناه، ۱۳۸۹: ۶۴)، و ۱/۵ درصد مساحت کل کشور از نظر موقعیت سیاسی، از شمال به استان کردستان، از جنوب به استان های لرستان و ایلام، از شرق به استان همدان و از غرب با کشور عراق همجوار است (عینی، ۱۳۹۰: ۲۳).

۱- اکوتون فضایی، مرز تباین یک یا چند منطقه ی طبیعی است.

۲-۱-۴-۲- تقسیم بندی مناطق شهری کرمانشاه :

شهر کرمانشاه بر پایه مطالعات تجدید نظر طرح جامع کرمانشاه در سال ۱۳۸۳ به ۶ منطقه ی شهری تقسیم شده است. این طبقه بندی براساس جدایی مناطق شهری توسط شریانهای اصلی شهر از یک طرف و تفاوت های اقتصادی، اجتماعی محلات تحت پوشش این مناطق بوده است.

حدود مناطق ۶ گانه ی شهری کرمانشاه به شرح زیر است:

منطقه ی یک : شامل قسمتی از شهر کرمانشاه که در شمال جاده های ترانزیت کرمانشاه - همدان و جاده کرمانشاه - سنندج واقع است. این منطقه به صورت پهنه ای کشیده در شمال شهر کرمانشاه از شمال غرب تا شمال شرق آن امتداد یافته است و جمعیت آن ۸۱۰۰۱ نفر و تراکم جمعیت آن در هر هکتار ۶۲ نفر می باشد.

منطقه ی دو: این منطقه با وسعتی کمتر نسبت به منطقه یک، در جنوب آن منطقه واقع است و در شمال قسمت های شمالی مناطق ۳ و ۵ است و جمعیت آن ۱۱۸۵۹۳ نفر می باشد و تراکم آن ۱۱۹ نفر در هکتار می باشد.

منطقه ی سه: این منطقه به صورت یک پهنه از جنوب منطقه ی دو شروع شده و تا آخرین بخش های جنوبی شهر امتداد دارد. در سمت غرب آن، منطقه ۵ و در سمت شرق آن منطقه ی ۴ قرار دارد. این منطقه، منطقه ی مرکز شهر را احاطه کرده است و شامل مناطق متراکم و شلوغ شهر می باشد و جمعیت آن بالغ بر ۱۶۶۰۶۶ نفر می شود و تراکم آن ۱۱۶ نفر در هکتار می باشد.

منطقه ی چهار: این منطقه در شرق منطقه ی سه واقع است و بخش شرقی شهر را نیز در بر می گیرد. و جمعیت آن ۱۱۳۴۵۶ نفر و تراکم جمعیت آن ۵۷ نفر در هکتار است.

منطقه ی ۵: این منطقه در غرب منطقه ی سه و در واقع در غرب شهر واقع است و دارای یک قسمت اصلی و یک بخش فرعی می باشد. توسعه ی غربی شهر در بخش اصلی منطقه ی پنج انجام یافته است جمعیت آن بالغ بر ۱۷۲۷۴۲ نفر و تراکم آن در هکتار ۵۰ نفر می باشد.

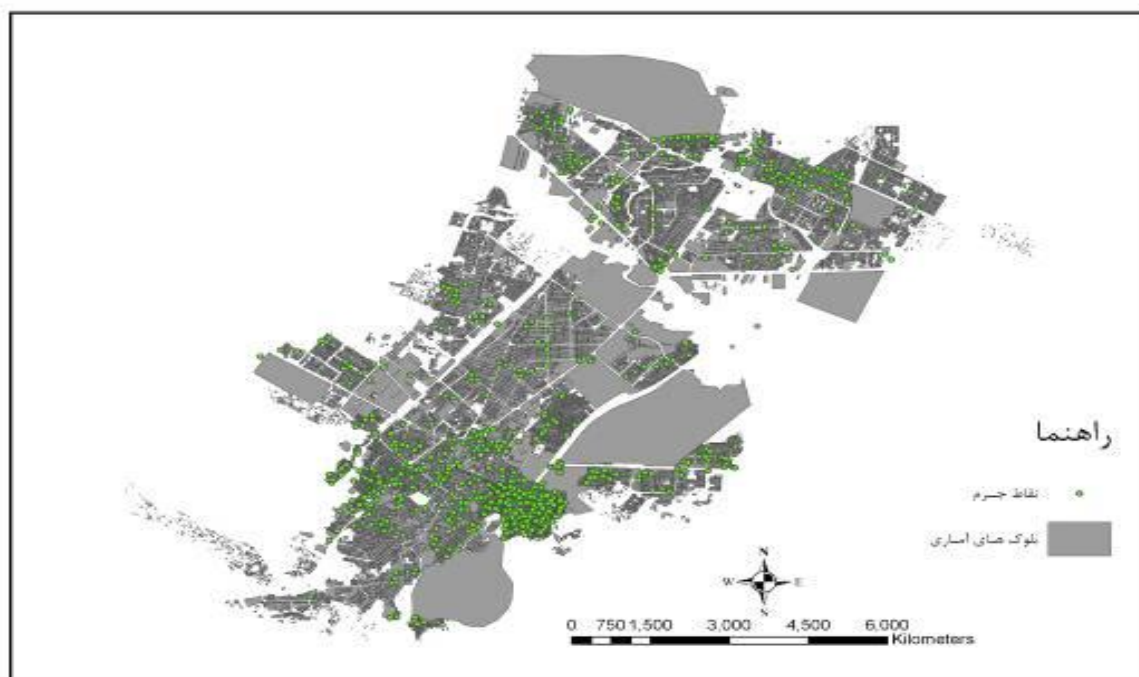
منطقه ی ۶: که شامل مرکز اصلی و تجاری شهر و قسمت‌های اصلی و عمده بافت قدیم شهر می باشد و در قلب منطقه سه واقع شده و از لحاظ مساحت کوچکترین منطقه شهر است. جمعیت آن ۲۰۳۷۸۰ نفر و تراکم آن در هکتار ۵۱ نفر می باشد (حق پناه: ۱۳۸۸: ۷۶-۷۷).

۲-۴-۲- معرفی جامعه نمونه

متأسفانه میزان ناهنجاری در حوزه های شهری بیش از نقاط دیگر کشور است که علاوه بر ایجاد حس ناامنی، لطمات سنگین روحی، جسمی و مالی بر دوش شهروندان نهاده و از سویی موجب می شود تا عملکرد نظام قضایی و انتظامی در کاهش نرخ جرایم و با وجود دامنه ی وسیع فعالیت و صرف هزینه ی کلان، ناکارآمد به نظر برسد. در میان شهرهای کشور، شهر کرمانشاه به دلیل شرایط خاص فضایی، کالبدی و اجتماعی دارای آمار بالای جرم و جنایت است. علاوه بر این، بررسی ها نشان می دهد در بین انواع جرایم ارتكابی در شهر کرمانشاه، بزه سوء مصرف مواد مخدر بیشترین میزان را به خود اختصاص داده است.

۱-۲-۴-۲- نوع و میزان جرم

فراوانی هریک از هشت گروه جرایم مرتبط با مواد مخدر (قاچاق کلی و عمده ی مواد مخدر، خرید و فروش مواد مخدر، حمل مواد مخدر، نگهداری مواد مخدر، اعتیاد به مواد مخدر، حمل و نگهداری مواد مخدر، خرید و فروش و حمل و نگهداری مواد مخدر، قاچاق و خرید و فروش و حمل و نگهداری مواد مخدر) نشان می دهد جرم سوء مصرف و اعتیاد به مواد مخدر با بیش از ۴۳/۵ درصد بیشترین میزان جرایم ارتكابی را در مقطع زمانی مورد مطالعه به خود اختصاص داده است. این موضوع نشان دهنده ی مصرف بالای مواد مخدر در شهر کرمانشاه است. شکل شماره (۲) توزیع فضایی جرم سوء مصرف مواد مخدر را محدوده ی قانونی شهر کرمانشاه نشان می دهد. بررسی توزیع فضایی محل ارتكاب این جرم خاص بیانگر آن است که توزیع آن در حاشیه ی شهر و در بخش های شرقی و جنوب شرقی و شمال و شمال شرق صورت گرفته است. بیشترین میزان وقوع آن در محله ی جعفرآباد و چهار راه رشیدی در جنوب شرق شهر بوده است. میزان جرم در شهرک مسکن و باغ ابریشم، چمن و مسیر نفت، کیانشهر و آریاشهر از تراکم نسبتاً بالایی برخوردار است. البته میزان وقوع این جرم در بخش مرکزی؛ یعنی میدان آزادی نیز از یک روند افزایشی تبعیت می کند.

شکل (شماره ۲): توزیع نقطه ای جرم سوء مصرف مواد مخدر در شهر کرمانشاه

هم چنین توزیع فضایی این جرم نشان می دهد در محلاتی همچون کسری، دولت آباد، فرهنگیان فاز ۲، شهرک دادگستری، شهرک بهداری و ۲۲ بهمن و گلستان و غیره نسبت به دیگر محلات شهر کرمانشاه وقوع از فراوانی کمتری برخوردار است.

علاوه بر این، با در نظر گرفتن نقاط جرم خیز شهر، مهم ترین هسته ها و کانون های شکل گیری جرایم در کرمانشاه به شرح زیر است:

الف- میدان های شهر:

حاشیه ی میدان های اصلی شهر و خیابان های مجاور آن که محل تلاقی با این میدان هاست و از ساعت های اولیه صبح تا پاسی از شب مملو از جمعیت بوده و جزء نقاط پرتراکم و شلوغ و پر رفت و آمد شهر می باشند، مکان های مناسبی برای ارتکاب بزه سوء مصرف مواد مخدر است. در پیرامون این گره های شهری هسته های جرم خیزی شکل گرفته است. میدان هایی مانند آزادی، شهدا، امام حسین، میدان شهید رجائی، میدان معلم ، میدان فرودگاه و غیره مکان هایی هستند که میزان وقوع این جرم به وضوح دیده می شود.

از مشخصات مشترک این میادین، محل تلاقی آنها، شلوغی، رفت و آمد زیاد تعداد قابل توجه دست فروشان و افراد بیکار و ولگرد، محل پیاده رو(و سوار شدن مسافرین درون شهری و برون شهری)، عدم تجانس عابرین اعم از زن و مرد، پیر و جوان، بومی و غیربومی بیشتر شهروندان در این محدوده ها می توان اشاره نمود که ساختار فضایی پیچیده و ناهمگونی را بر این بخش حاکم نموده است.

ب- معابر و تقاطع ها:

بخش قابل توجهی از بزه یا جرم سوء مصرف مواد مخدر در خیابان های اصلی و تقاطع های شهر کرمانشاه صورت پذیرفته است. تراکم فعالیت ها، تردد حجم وسیعی از شهروندان و وجود فرصت های مناسب کجروی در این محدوده ها باعث شده است تا افراد کجرو این مکان ها را برای عمل غیرقانونی خود برگزینند. میزان وقوع این جرم در خیابان های شهر یکسان نیست. در خیابان هایی مانند جوانشیر، خیابان شهید سیف - خیابان شهید واحدی، خیابان صابونی و غیره و در تقاطع هایی مانند پل ولایت و چهارراه رشیدی میزان وقوع آن بالا و بسیار بیشتر از سایر خیابان های شهر است.

ج- مراکز تفریحی و گذران اوقات فراغت

پارک ها، فضای سبز و برخی نقاط حاشیه ای شمال شهر مانند طاقبستان و پارک کوهستان که به عنوان نقاط تفریحی و محل گذراندن اوقات فراغت مورد استفاده شهروندان کرمانشاهی قرار می گیرد. از جمله مهم ترین این محدوده ها پارک شیرین، پارک کوهستان، پارک بسیج، پارک بعثت، پارک امیرالمؤمنین، پارک دانشجو، پارک قائم، پارک شرقی و پارک شهداء و غیره هستند.

د- پایانه های مسافری

مبادی ورود و خروج مسافری بین شهری و درون شهری از کانون های مهم وقوع جرم سوء مصرف مواد مخدر می باشد. ترمینال شهید کاویانی، ترمینال راه کربلا و گاراژ، مهم ترین پایانه های حمل مسافر هستند که به دلیل ازدحام بسیار زیاد، بزه مورد مطالعه در آن، به وفور به وقوع می پیوندد. علاوه بر سوء مصرف مواد مخدر، بیشترین میزان قاچاق مواد مخدر نیز در این مکان ها صورت گرفته است.

د- محدوده های مسکونی

بیشترین میزان جرم سوء مصرف مواد مخدر ارتكابی، در شهر کرمانشاه درون منزل مجرمین و یا در حوالی آن صورت گرفته است که در سطح شهر کرمانشاه پراکنده است. مهم ترین کانون های وقوع این جرم، که در محدوده های مسکونی واقع است عبارتند از:

جعفرآباد: محدوده چهارراه حافظ، خیابان شریعتی، خیابان ابوذر و ۴۰ متری کاشانی یکی از مهمترین این محدوده ها می باشد.

رشیدی: محدوده چهارراه رشیدی، خیابان جمخانه، محله سرتپه، محله چوبفروشان و خیابان کل هواس.

میدان آزادی: محدوده ی میدان آزادی به طرف بلوار سیلو، محله ی فیض آباد و برزه دماغ، سید فاطمه.

شهرک مسکن: شهرک مسکن به عنوان بزرگ ترین شهرک مسکونی کرمانشاه است و شهرک های اطرافش همانند باغ ابریشم، تازه آباد، بلوار گلها، شهرک شهید رجائی از کانون های مهم وقوع جرایم مرتبط با مواد مخدر و از جمله سوء مصرف مواد مخدر هستند.

۳-۴-۲- شناسایی و تحلیل الگوهای فضائی تمرکز جرایم در شهر کرمانشاه

روش های متفاوتی برای شناسایی و درک الگوهای مکانی بزهکاری وجود دارد که تحلیل گران بزهکاری می توانند داده های مربوط به جرم را از نظرفضایی مورد تحلیل قرار داده و به وسیله ی آن کانون های جرم خیز را تشخیص دهند. برای استفاده از این روش ها، داده های مربوط به جرم به شکل وقایع نقطه ای در یک محدوده ی جغرافیایی در نظر گرفته می شود. بر این اساس و به منظور تحلیل الگوهای فضایی بزهکاری در شهر کرمانشاه و آزمون میزان تأثیر شرایط و ویژگی های جمعیتی این شهر در وقوع بزهکاری این محدوده ها، برخی از روش های آماری و گرافیکی در محیط سامانه ی اطلاعات جغرافیایی به کار گرفته شده است.

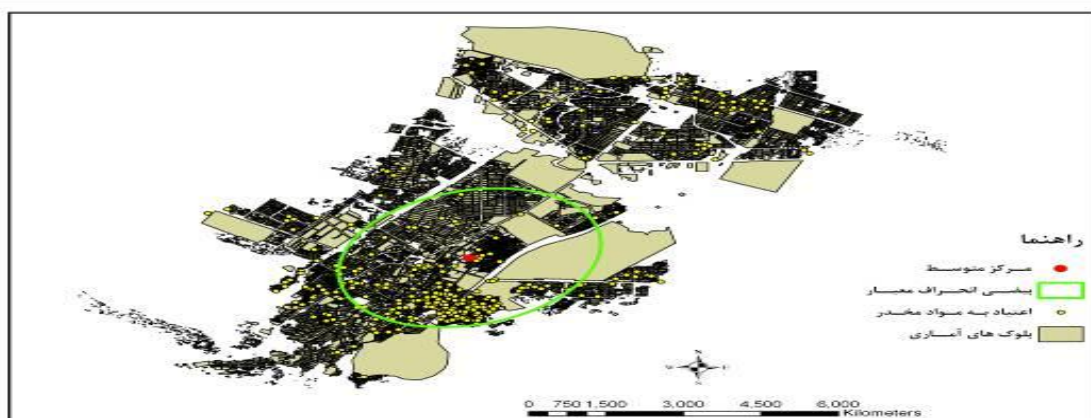
۱-۳-۴-۲- روش های آماری گرافیک مبنا

نخستین گروه از روش های تحلیل فضایی بزهکاری، روش های آماری گرافیک مبنا است تا بدین وسیله، میزان گرایش به مرکز و توزیع فضایی کلی جرایم در محدوده ی جغرافیایی شهر مورد مطالعه، مشخص گردد. بیضی انحراف معیار و نقطه ی مرکز متوسط آزمون آماری جامع می باشند.

نقطه ی مرکز متوسط را می توان به عنوان معیاری تقریبی برای مقایسه توزیع فضایی انواع گوناگون یا بررسی وقوع یک نوع بزه خاص در دوره های زمانی مختلف به کار گرفت. به عبارت دیگر مرکز متوسط، مکان مرکزی را بصورت میانگین مبنایی تمام مکان های بزهکاری وقوع یافته در محدوده مورد مطالعه مشخص می کند. بیضی انحراف معیار سطوح پراکندگی مکان های وقوع جرایم را نشان می دهد. در این آزمون اندازه و شکل بیضی، میزان پراکندگی و امتداد آن، جهت حرکت رفتارهای مجرمانه را مشخص می کند.

۲-۳-۴-۲- مرکز متوسط سوء مصرف اعتیاد به مواد مخدر:

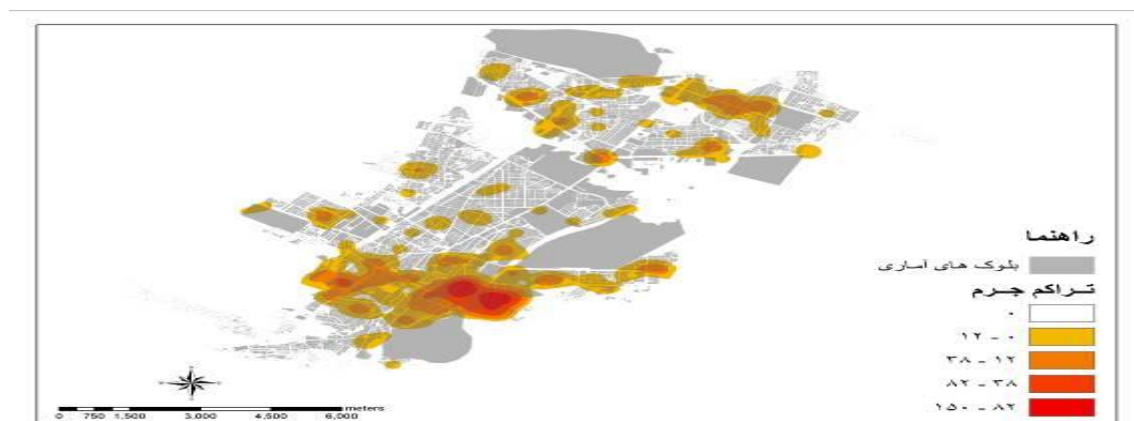
مرکز متوسط جرم اعتیاد به مواد مخدر شهر کرمانشاه در خیابان سیدجمال الدین، کوچه ی شهید ملکی و در حد فاصل اداره ی راهنمایی و رانندگی شهر کرمانشاه و پارک بسیج قرار گرفته است (شکل ۳). بیضی انحراف معیار جرم اعتیاد به مواد مخدر شهر کرمانشاه دارای یک کشیدگی شمال شرقی جنوب غربی است. شکل کشیدگی در جرم اعتیاد به مواد مخدر نشان دهنده فراوانی بیشتر این جرم در نقاط نزدیک به مرکز شهر می باشد.

شکل (شماره ۳): مرکز متوسط و بیضی انحراف معیار جرم سوء مصرف مواد مخدر در شهر کرمانشاه (حق پناه، ۱۳۸۸)

۳-۳-۲- سوء مصرف و اعتیاد به مواد مخدر:

جرم اعتیاد به مواد مخدر، ۴۴/۳ درصد از کل جرایم مرتبط با مواد مخدر در شهر کرمانشاه را به خود اختصاص داده است. بررسی پراکنندگی نقاط مرتبط با جرم اعتیاد به مواد مخدر، طبق نقشه ی تهیه شده به وسیله ی تخمین تراکم کرنل، نشان می دهد که یک کانون جرم خیز در بلوار سیدجمال الدین اسدآبادی و چهار راه رشیدی و خیابان بعثت و خیابان جمخانه وجود دارد (شکل شماره ۴). و کانونی دیگر در نزدیکی همین کانون در جعفرآباد که خیابان های اسلامی، شریعتی و حافظ را شامل می شود، وجود دارد. وجود بازار مناسب عرضه و فروش مواد مخدر به دلیل مصرف زیاد آن در این محدوده ها، توزیع آسان و ناکافی بودن کنترل رسمی و بالا بودن میزان بیکاری، از عوامل به وجود آورنده ی کانون تمرکز جرم سوء مصرف مواد مخدر در این محدوده از شهر است.

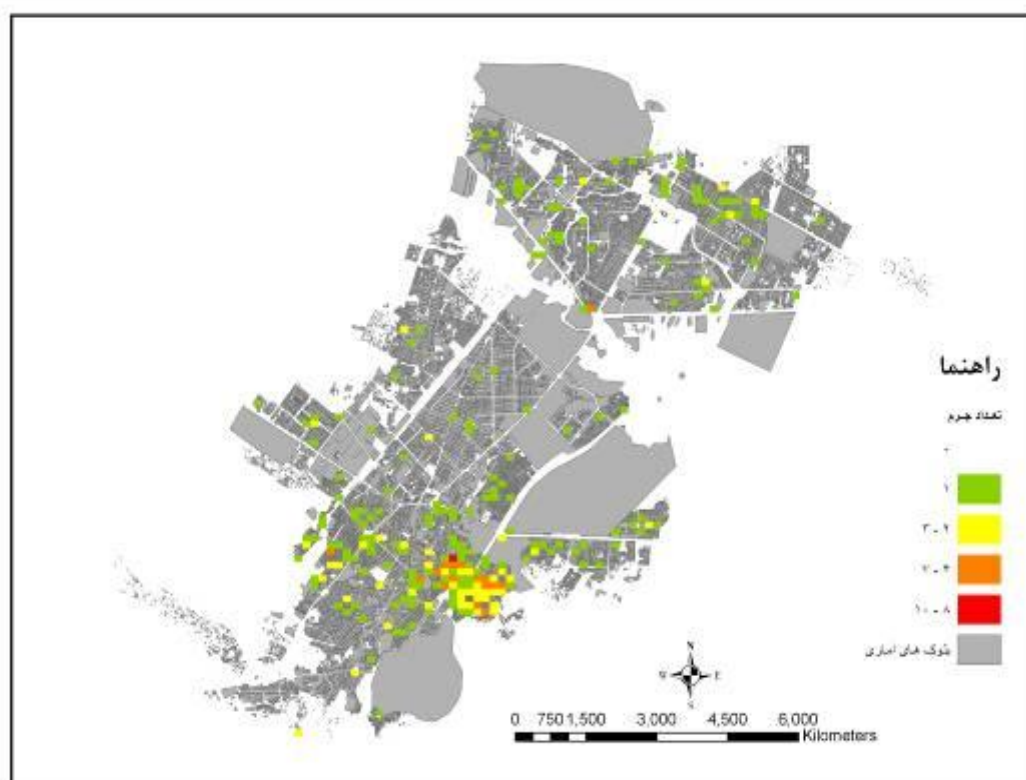
شکل (۴): توزیع فضایی کانون های جرم اعتیاد به مواد مخدر در شهر کرمانشاه با استفاده از تخمین تراکم کرنل

۴-۲-۴- شناسایی کانون های جرم خیز به روش تحلیل شبکه ای

روش تحلیل شبکه ای، شیوه ای دیگر برای تحلیل فضایی کانون های جرم خیز در محدوده ی شهرهاست. در این روش نسبت جرایم به واحدهای جغرافیایی با ابعاد مشخص سنجیده می شود. واحدی که به صورت موضوعی روی نقشه آورده می شود، می تواند تعداد جرم در هر سلول شبکه باشد یا محاسبه تراکم بزهکاری برای هر سلول شبکه باشد.

۱-۴-۲-شناسایی کانون های جرم خیز سوء مصرف مواد مخدر به روش تحلیل شبکه ای

تحلیل الگوهای فضایی بزه سوء مصرف و اعتیاد به مواد مخدر براساس روش تحلیل شبکه ای نشان از وضعیت بحرانی این جرم در حوالی چهار راه رشیدی با فراوانی ۸ تا ۱۰ فقره بزه در هر پیکسل می دهد(شکل شماره ۵). پیکسل های دیگر، هرکدام به ترتیب رنگ نارنجی، زرد و سبز میزان های بعدی مربوط به این جرم را به خود اختصاص داده اند. شایان ذکر است جرم یاد شده بیشترین سهم را بین جرایم مرتبط با مواد مخدر در شهر کرمانشاه را به خود اختصاص داده است.

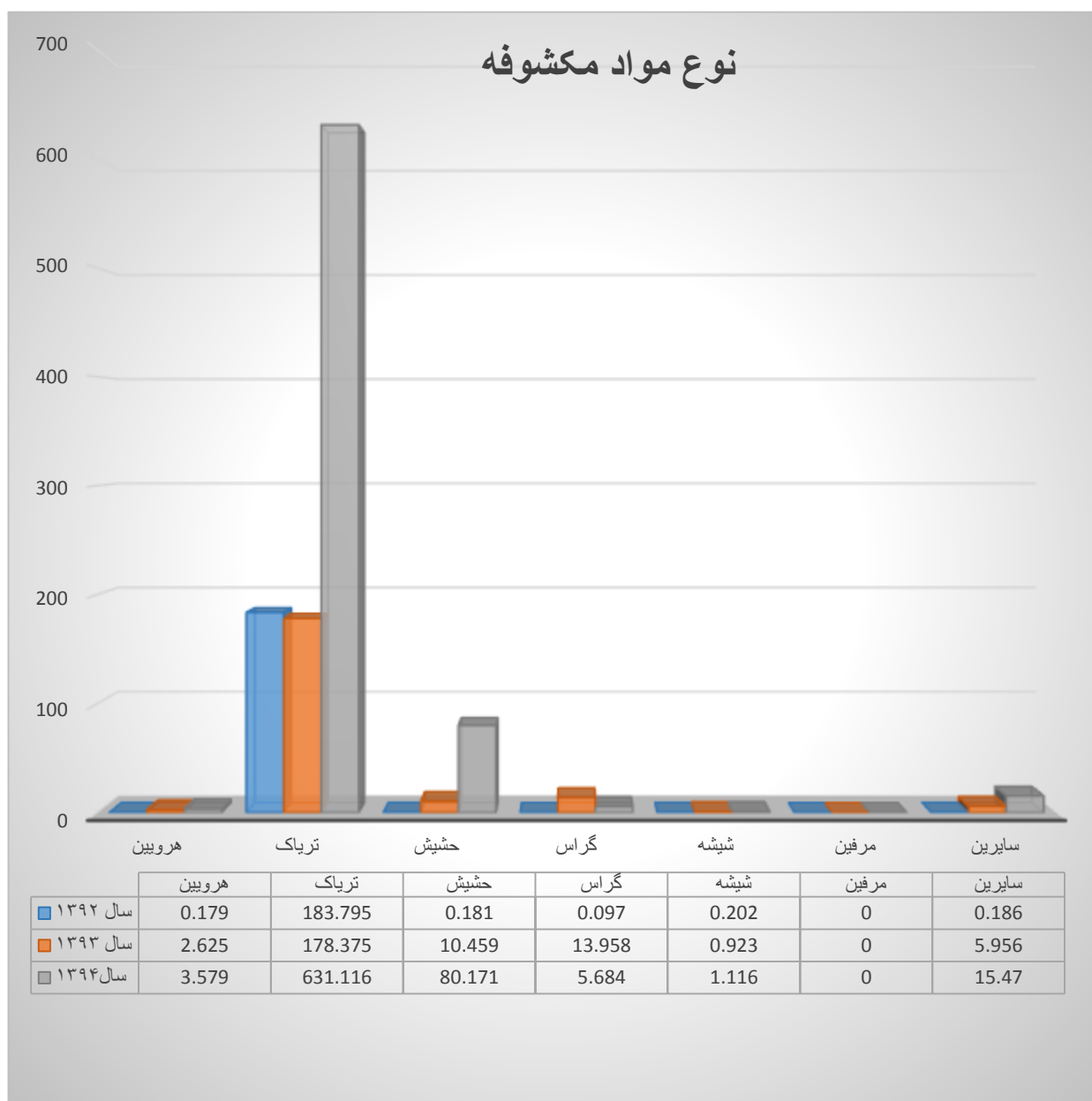

شکل (۵): محدوده کانون های تمرکز جرم سوء مصرف مواد مخدر شهر کرمانشاه با استفاده از تحلیل شبکه ای

۲-۵- بررسی آمار عملکرد اجرای طرح های پاکسازی خرده فروشان مواد مخدر

۲-۵-۱- آمار میزان کشفیات مواد مخدر بر حسب نوع در قلمرو مکانی تحقیق (شهر کرمانشاه)

نمودار ۲-۱- آمار کشفیات مواد مخدر بر حسب نوع

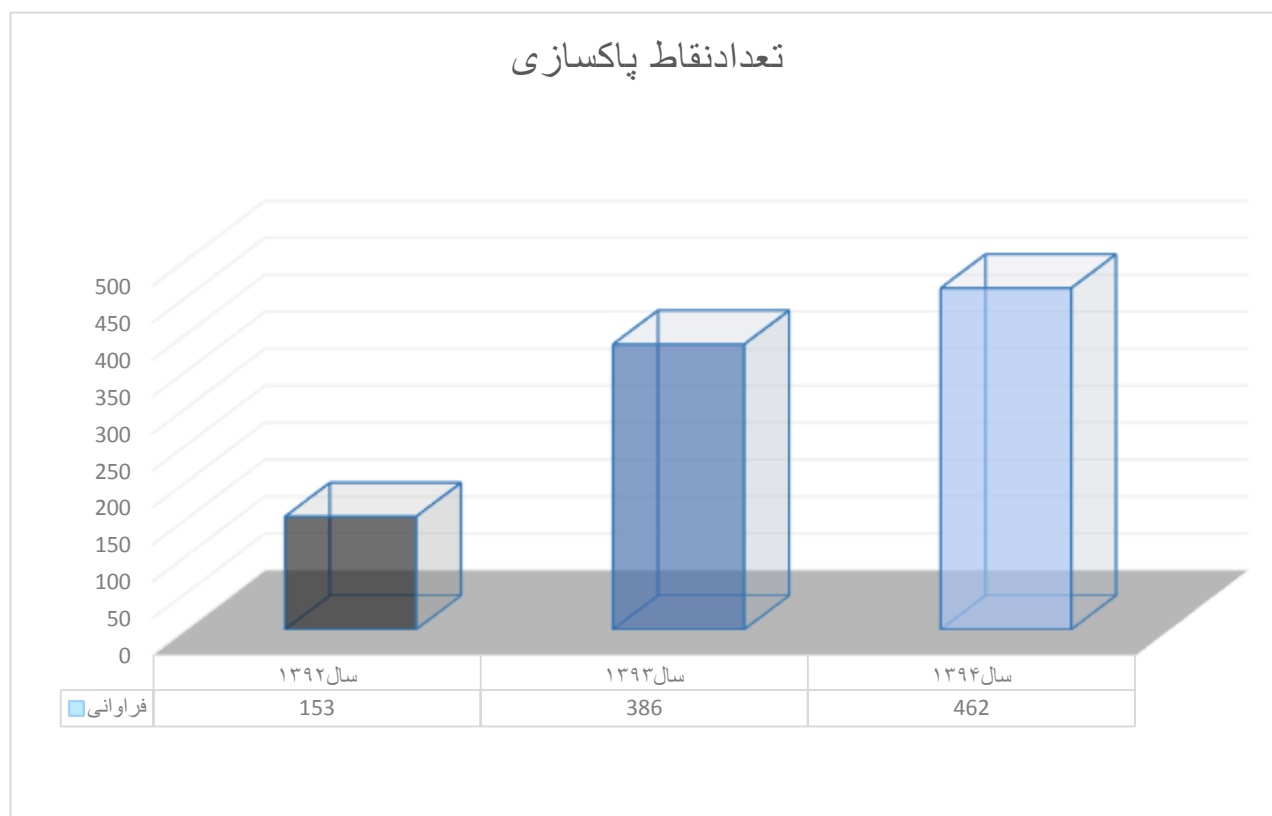
منبع: بررسی اسناد پلیس مواد مخدر و ستاد مبارزه با مواد مخدر کرمانشاه

۲-۵-۲-آمار نقاط پاکسازی شده از خرده فروشان مواد مخدر در قلمرو مکانی تحقیق (شهر کرمانشاه)

مناطق آلوده به مواد مخدر در شهر کرمانشاه به ترتیب:

جعفر آباد (خیابان ابوذر ، چم یاوری، ملا حسینی)، تازه آباد و جم خانه- شهرک ابوذر (شیاد)-
خیابان دانشجو تپه فتحعلی خان- محله زور آباد و کوچه نظام-شهرک فجر (حکمت آباد)-شهرک
آناهیتا-شهرک تعاون و بلوار طاق بستان-باغ ابریشم-مسکن؛ خیابان های لاله شمالی و جنوبی و
نرگس -محله چغا میرزا

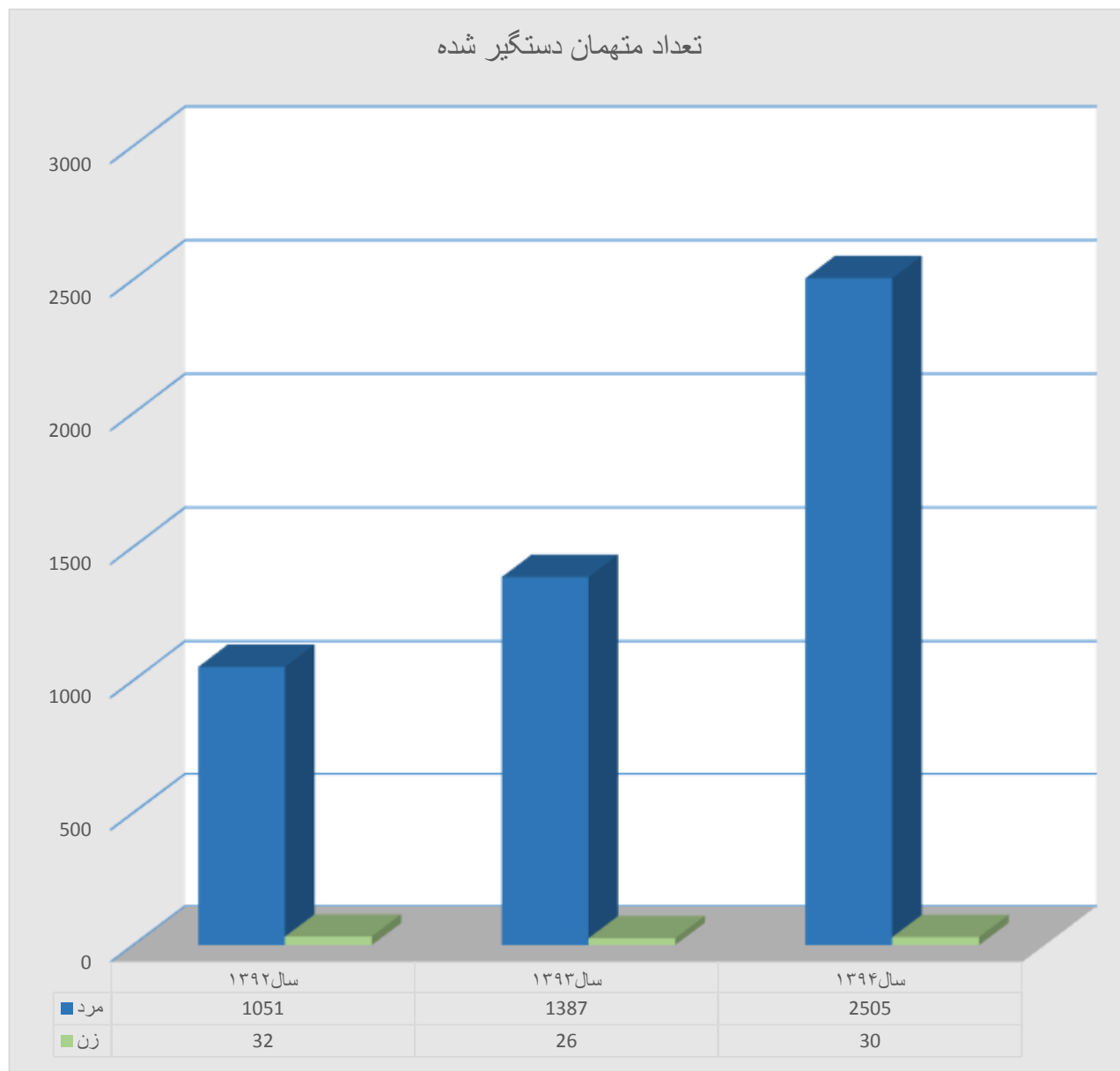
نمودار شماره ۲-۲- آمار نقاط پاکسازی شده از خرده فروشان مواد مخدر

منبع: بررسی اسناد پلیس مواد مخدر و ستاد مبارزه با مواد مخدر کرمانشاه

۳-۵-۲- آمار تعداد افراد دستگیر شده در طی اجرای طرح های پاکسازی در قلمرو مکانی تحقیق (شهر کرمانشاه)

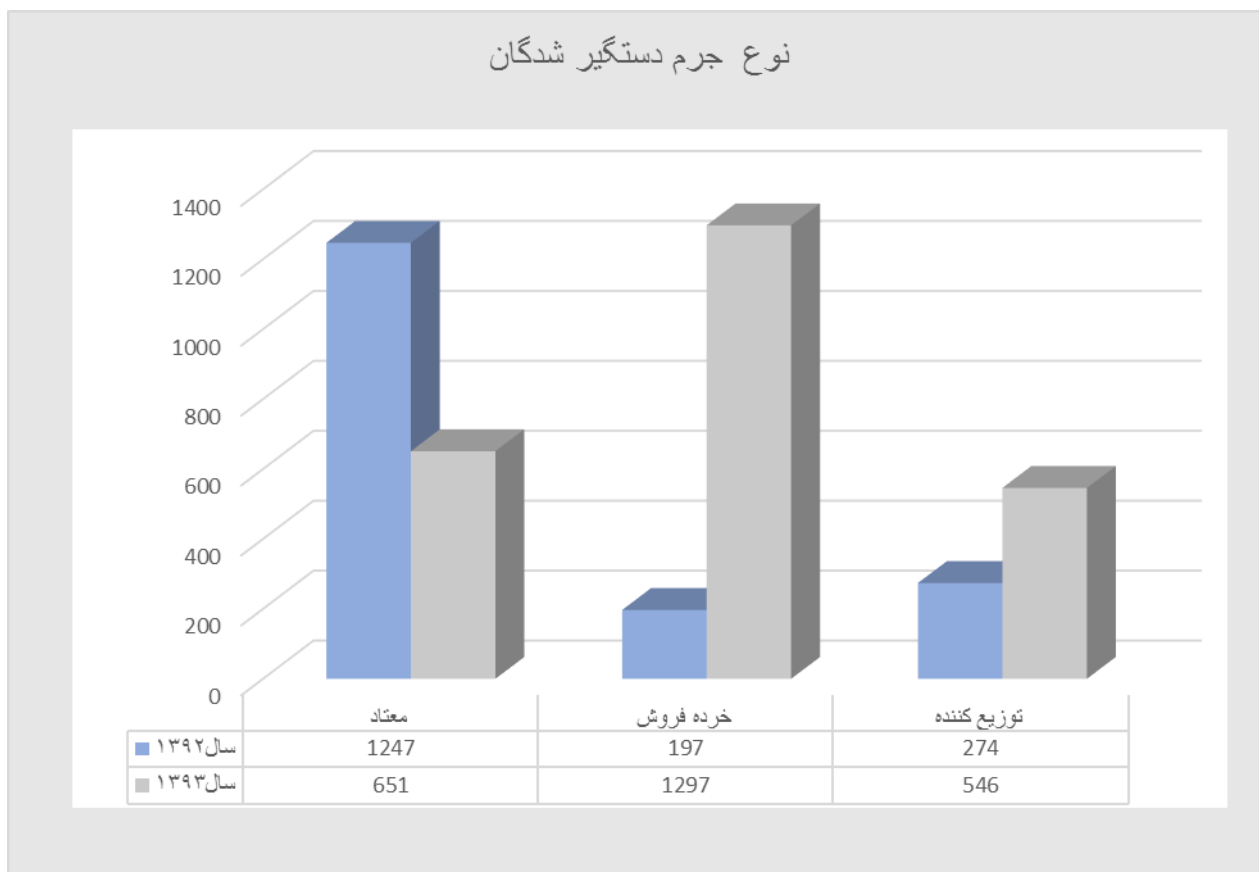
نمودار شماره ۳-۲- آمار تعداد افراد دستگیر شده در طی اجرای طرح های پاکسازی

منبع: بررسی اسناد پلیس مواد مخدر و ستاد مبارزه با مواد مخدر کرمانشاه

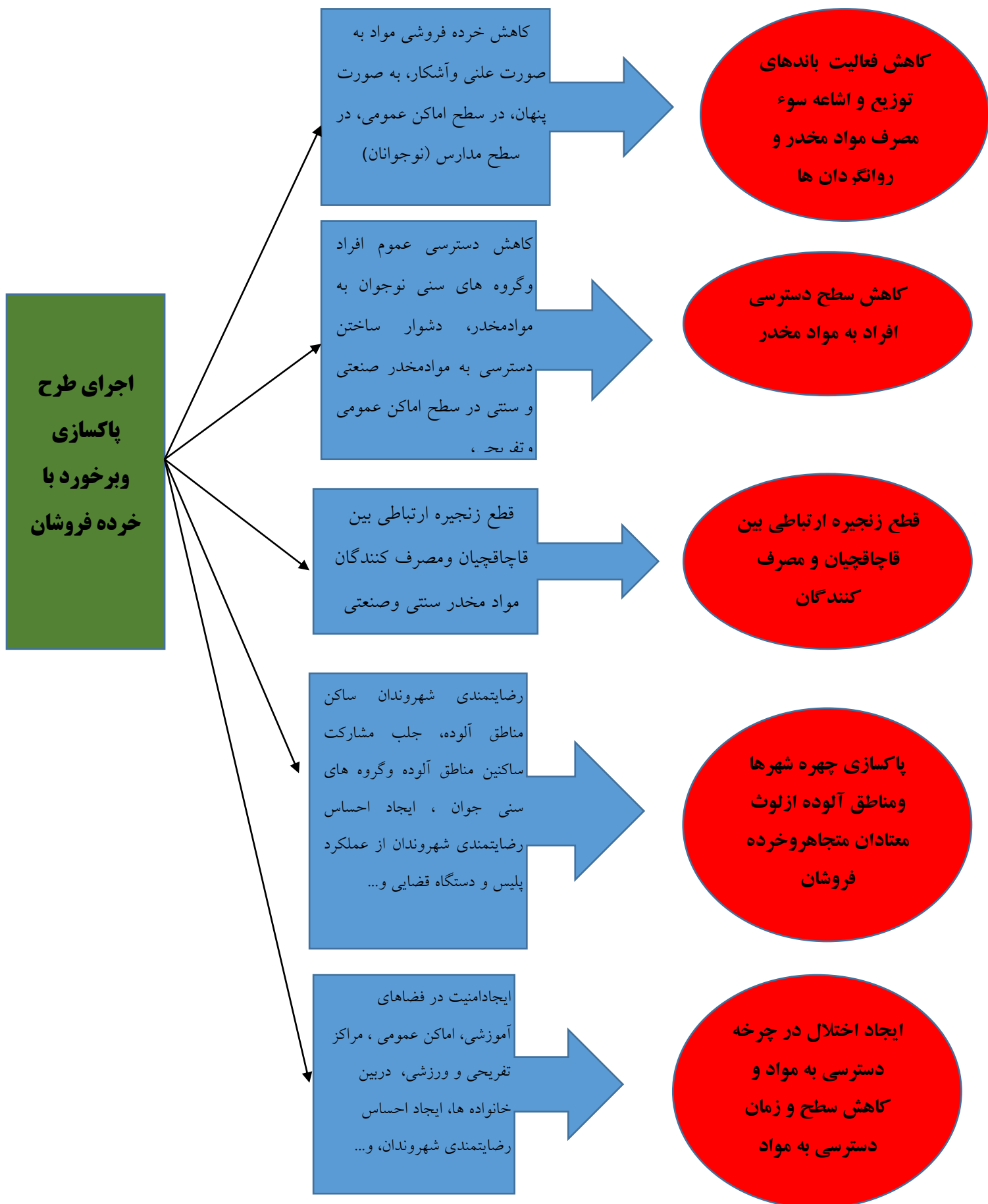
۴-۵-۲-آمارنوع جرم دستگیر شدگان در اجرای طرح های پاکسازی در قلمرو مکانی تحقیق (شهر کرمانشاه)

نمودار شماره ۴-۲- آمارنوع جرم افراد دستگیر شده در طی اجرای طرح های پاکسازی

منبع: بررسی اسناد پلیس مواد مخدر و ستاد مبارزه با مواد مخدر کرمانشاه

نمودار ۵-۲- مدل مفهومی تحقیق

فصل سوم:

روش شناسی تحقیق (روش کار)

۱-۳-مقدمه

در این فصل روش شناسی کلی تحقیق پیش رو مورد اشاره قرار خواهد گرفت. روش های تحقیق در جمع آوری منابع و اطلاعات در هر کار تحقیقی و پژوهشی متناسب با موضوع متفاوت بوده و در هر حوزه بایستی با در نظر گرفتن شرایط و اهداف تحقیق روش مناسب به کار گرفته شود. تحقیق پیش رو نیز مستثنی از این قاعده نبوده و با بهره گیری از روش های مختلف در جمع آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل آنها سعی شده است که از این طریق تا حد امکان نتیجه مطلوب و مورد نیاز تحصیل گردد. لذا در مبحث اول این فصل جامعه آماری موجود در فرآیند تحقیق که بایستی بررسی گردد آورده شده است. در ادامه این فصل و در مبحث دوم نیز به روش شناسی تحقیق که خود شامل موارد جزئی تر می شود خواهیم پرداخت.

۲-۳-مبحث اول: طرح پژوهش

۲-۳-۱-گفتار اول: روش تحقیق:

تحقیق حاضر از لحاظ هدف جزء تحقیقات کاربردی محسوب می شود به این دلیل که یکی از روش های عملی در مبارزه با مواد مخدر یعنی طرح پاکسازی خرده فروشان مواد مخدر را مورد بررسی قرار داده و در نظر دارد تا ضمن مشخص نمودن میزان اثر بخشی این طرح ها؛ مناسبترین راهکار برای افزایش کارآمدی این گونه طرح ها در جامعه را ارائه دهد. از سوی دیگر از لحاظ شیوه جمع آوری داده ها و اطلاعات مورد نیاز تحقیق از روش پیمایشی استفاده گردیده است.

بند اول: جامعه آماری

در این پژوهش جهت «بررسی میزان اثر بخشی اجرای طرح های پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر» از دو گروه کارشناسان و شهروندان کرمانشاهی بهره گرفته شده که کارشناسان شامل ۱-کارشناسان و افسران ارشد شاغل در پلیس مبارزه با مواد مخدر فرماندهی انتظامی استان کرمانشاه که دارای سابقه کار اجرایی بوده و در طول خدمت به طور مستمر با وقوع این بزه در ارتباط بوده‌اند و از تجربه کافی در این

زمینه برخوردارند. و در حوزه کارشناسان قضا از نظرات قضاتی که در بررسی پرونده های مواد مخدر فعالیت داشته اند که جمعا شامل ۵۱ نفر می باشند استفاده گردیده است. گروه دوم جامعه نمونه شامل کلیه شهروندان بالای ۱۶ سال ساکن شهر کرمانشاه می باشد که بر اساس نتایج آخرین سرشماری که از سوی مرکز آمار ایران منتشر شده است برابر ۸۰۲۱۷۳ نفر می باشد.

بند دوم: روش نمونه گیری

برای آنکه روش تحقیق ما به درستی انجام بگیرد روش نمونه گیری بصورت تصادفی از دو گروه مورد نظر که شامل شهروندان بالای ۱۶ سال شهر کرمانشاه، کارشناسان قضایی و کارشناسان انتظامی می باشد نمونه ای اخذ و پرسشنامه ها را در بین آنها توزیع و پس از پاسخگویی جمع آوری گردید. برای بدست آوردن نمونه تصادفی مورد نظر از روش نمونه گیری طبقه بندی تصادفی استفاده کردیم که به تناسب تعداد کل افراد هر طبقه یک نمونه اخذ شد و پرسشنامه های مورد نظر را در بین آنها توزیع و پس از پاسخگویی جمع آوری نمودیم. با توجه به جمعیت دو گروه مورد نظر و با روش مورگان تعداد افراد نمونه بدست آمده از هر گروه برابر ۳۰۰ نفر برای شهروندان شهر کرمانشاه، ۵۱ نفر برای مقامات و کارشناسان قضایی و متخصصان نیروی انتظامی بدست آمد که در فرآیند تحقیق مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

بند سوم: ابزار و روش های جمع آوری اطلاعات

باتوجه به ماهیت و روش تحقیق در پژوهش حاضر جهت گردآوری داده ها از ابزار «پرسشنامه» استفاده گردیده است. پرسشنامه به عنوان یکی از متداول ترین ابزار جمع آوری اطلاعات در تحقیقات پیمایشی مجموعه ای از پرسش هدف مداراست که بابت بهره گیری از مقیاس های گوناگون، نظر، دیدگاه و بینش یک فرد پاسخگور مورد سنجش قرار می دهد.

پرسشنامه این تحقیق به دو صورت و در سه بخش طراحی و تنظیم گردید که یک پرسشنامه مختص کارشناسان و یک پرسش نامه نیز شامل سولاتی از شهروندان بالای ۱۶ سال شهر کرمانشاه می شود که بخشهایی از آن شامل موارد ذیل می شود :

۱-مقدمه : (شامل معرفی موضوع تحقیق و درخواست همکاری از پاسخگو)

۲-سولات عمومی: (شامل :درجه یا رتبه ،سن،جنس،شغل،سابقه خدمت ،میزان تحصیلات برای گروه کارشناسان)

۳-سولات اختصاصی که شامل ۲۴سوال می باشد

بند چهارم : روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

روش تحقیق این پژوهش به صورت میدانی و تحلیل آماری می باشد که با مراجعه به سازمان های ذی ربط و شهروندان و کارشناسان مختلف و توزیع پرسشنامه بین آن ها و همچنین مطالعه سوابق و آمارهای دریافتی از اجرای طرح ها در این زمینه انجام پذیرفت. با توجه به اینکه پاسخ هر سوال در پرسشنامه مورد نظر به صورت ۵ گزینه ای (پاسخی) و از نوع ترتیبی می باشد، بنابراین روش آماری مورد نظر برای تحلیل آنها روش توصیفی می باشد. بدین صورت که در هر سوال پاسخ دو گروه مذکور را بصورت جدول و نمودار توصیفی و مقایسه ای مورد بررسی قرار می دهیم تا مشخص شود که بیشترین پاسخ به کدام گزینه داده شده است. که موارد توسط نرم افزار آماری SPSS ورژن ۲۱ استفاده شده است.

فصل چهارم: استخراج و تحلیل داده های تجربی

این فصل از پژوهش که به دوبخش آمار توصیفی و استنباطی تقسیم می شود به تحلیل داده های بدست آمده از پرسشنامه ها ، که توسط کارشناسان نیروی انتظامی و اعضای سازمان های غیر دولتی در شهر کرمانشاه تکمیل گردیده می پردازد . در بخش آمار توصیفی ابتدا به بررسی مشخصات بیوگرافی کارشناسان و تشکل ها پرداخته و اطلاعات حاصل را در قالب جداول و نمودارهای آماری خواهیم آورد سپس نحوه پاسخ به سؤالات پرسشنامه ها را به تفکیک آزمودنی ها آورده و در بخش آمار استنباطی با استفاده از آزمونهای مناسب آماری ابتدا سؤالات پژوهش را به تفکیک آزمودنی ها بررسی می نمائیم سپس به مقایسه دیدگاه آنها خواهیم پرداخت .

مبحث اول: یافته های توصیفی

الف: یافته های توصیفی

۴-۲- بخش تحلیل توصیفی داده ها

۴-۲-۱- ویژگی های جمعیت شناختی پاسخ دهندگان

اطلاعات توصیفی پاسخ گویان به پرسشنامه پژوهش، از نظر جنسیت، وضعیت تاهل، سطح تحصیلات، شغل محل سکونت در رابطه با کارشناسان پژوهش از نظر نوع شغل کارشناسان، سنوات خدمت در جداول ۴-۲-۲ تا ۴-۲-۸- ارائه می گردد.

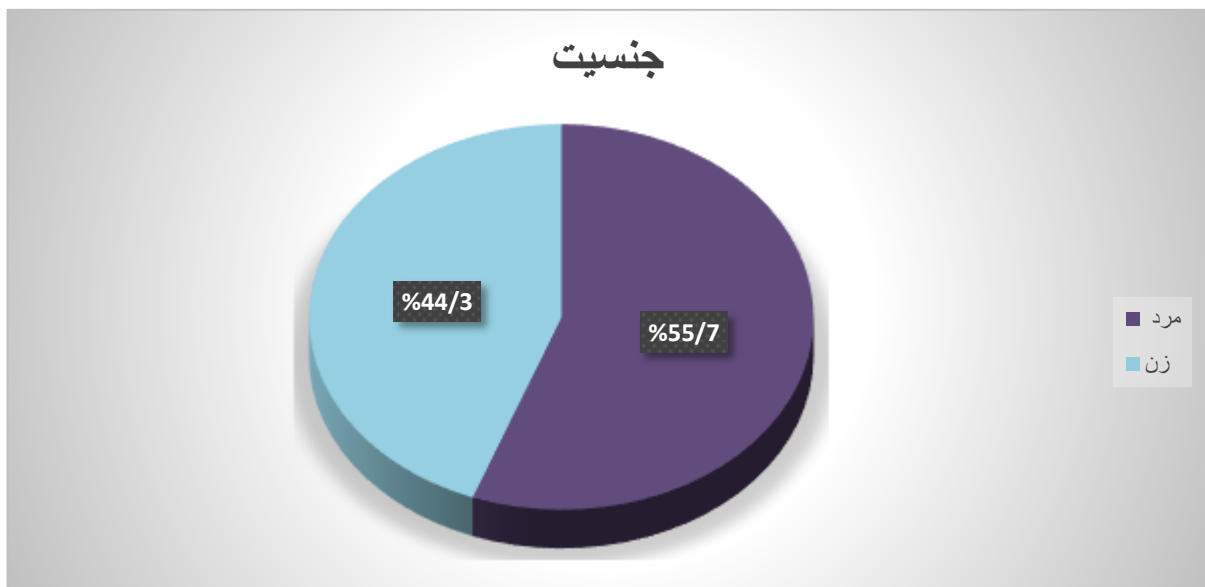
۴-۲-۲- جنسیت پاسخگویان

توزیع فراوانی و درصد پاسخگویان بر حسب جنسیت آنها در جدول ۴-۲-۲- ارائه می گردد:

جدول ۴-۲-۲- توزیع فراوانی و درصد پاسخگویان بر حسب جنسیت آنها

جنسیت	فراوانی	درصد
مرد	۱۹۵	۵۵/۷
زن	۱۵۵	۴۴/۳
کل	۳۵۰	۱۰۰

نتایج حاصل از تحلیل داده ها حاکی از آن است که از ۳۵۰ نفری که در این پژوهش شرکت کرده اند ۳۵۰ نفر به این سوال پاسخ داده اند که از این تعداد ۱۹۵ نفر معادل ۵۵/۷ درصد از کل نمونه را مردان و ۱۵۵ نفر معادل ۴۴/۳ درصد را زنان تشکیل داده اند.

نمودار ۴-۲-۲- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر حسب جنسیت آنها

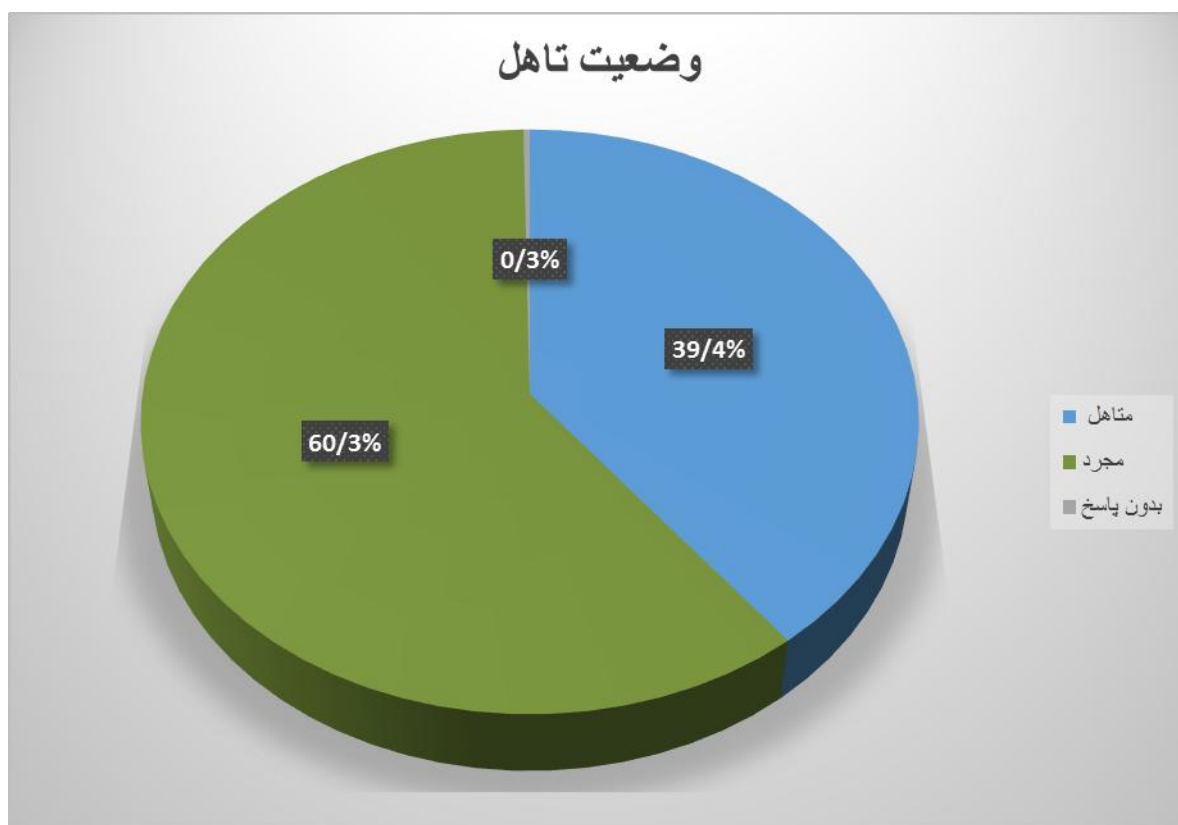
۳-۲-۴- وضعیت تاهل

در جدول ۳-۲-۴- توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان بر حسب وضعیت تاهل آنها ارائه می گردد:

جدول ۳-۲-۴- توزیع فراوانی و درصد پاسخگویان بر حسب وضعیت تاهل آنها

وضعیت تاهل	فراوانی	درصد
مجرد	۱۳۸	۳۹/۴
متاهل	۲۱۱	۶۰/۳
بدون پاسخ	۱	۰/۳
کل	۳۵۰	۱۰۰

جدول فوق توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان بر حسب وضعیت تاهل را نشان می دهد، همان گونه که یافته ها نشان می دهند از کل تعداد پاسخگویان که ۳۵۰ نفر می باشد ۳۴۹ نفر به این سوال پاسخ داده اند که در بین آنها ۱۳۸ نفر معادل ۳۹/۴ درصد مجرد، ۲۱۱ نفر معادل ۶۰/۳ درصد متاهل و ۱ نفر معادل ۰/۳ درصد به این سوال پاسخ نداده است.

نمودار ۳-۲-۴- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر حسب وضعیت تاهل آنها

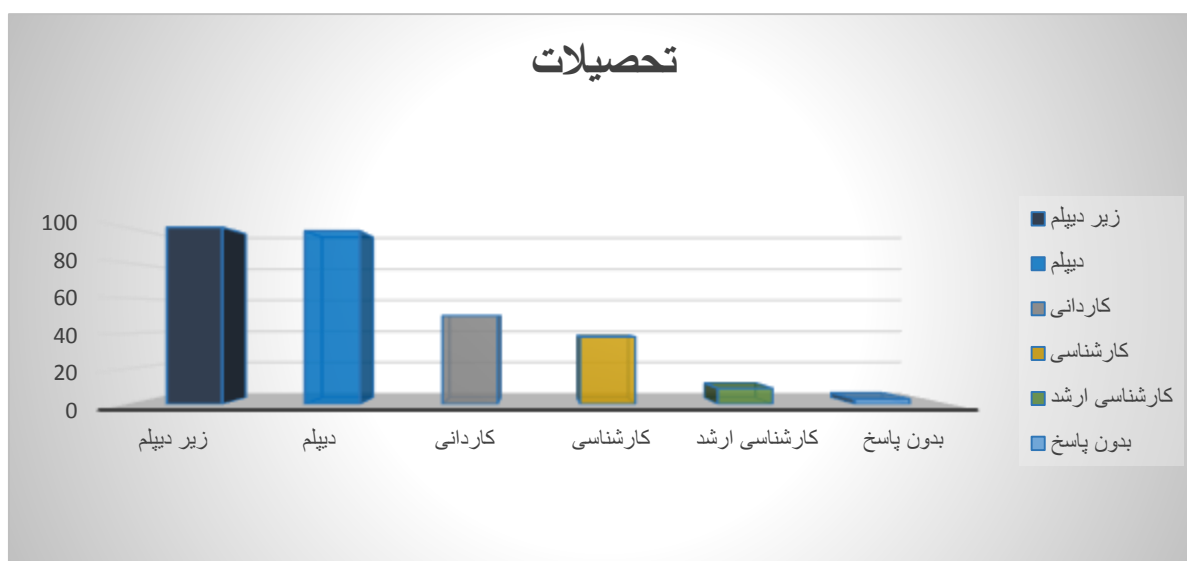
۴-۲-۴- سطح تحصیلات شهروندان بالای ۱۶ سال

در جدول ۴-۲-۴ توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان (شهروندان) بر حسب سطح تحصیلات آنها ارائه می‌گردد:

جدول ۴-۲-۴- توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان (شهروندان) بر حسب سطح تحصیلات آنها

تحصیلات	فراوانی	درصد
زیر دیپلم	۱۰۰	۳۳/۶
دیپلم	۹۸	۳۲/۹
کاردانی	۵۰	۱۶/۸
کارشناسی	۳۸	۱۲/۸
کارشناسی ارشد	۹	۳
بدون پاسخ	۳	۱
کل	۲۹۸	۱۰۰

جدول فوق توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات شهروندان را نشان می‌دهد، همان‌گونه که یافته‌ها نشان می‌دهند از تعداد ۲۹۸ نفر از شهروندان که در این پژوهش شرکت کرده اند ۲۹۵ نفر به این سوال پاسخ گفته اند که از این تعداد ۱۰۰ نفر معادل ۳۳/۶ درصد دارای مدرک زیر دیپلم، ۹۸ نفر معادل ۳۲/۹ درصد دارای مدرک دیپلم، ۵۰ نفر معادل ۱۶/۸ درصد مدرک کاردانی، ۳۸ نفر معادل ۱۲/۸ درصد دارای مدرک کارشناسی و ۹ نفر معادل ۳ درصد مدرک کارشناسی ارشد را دارا می‌باشند و ۳ نفر معادل ۱ درصد به این سوال پاسخ نداده اند.

نمودار ۴-۲-۴- توزیع فراوانی آزمودنی‌ها بر حسب میزان تحصیلات آنها

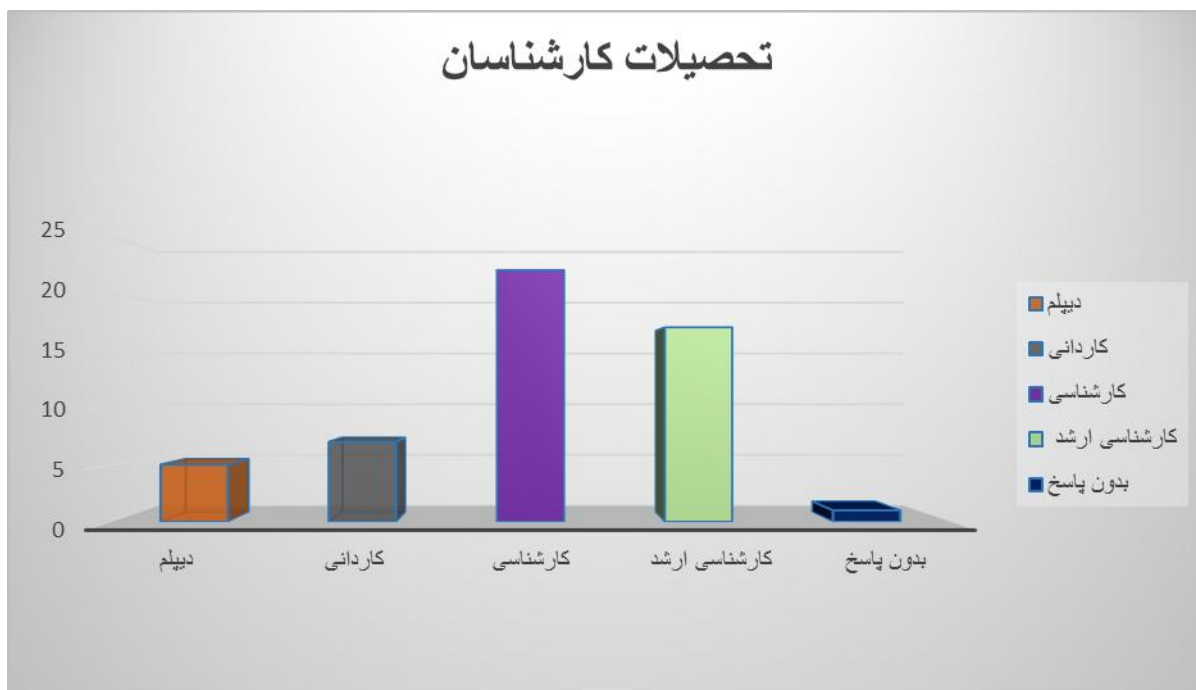
۵-۲-۴- سطح تحصیلات کارشناسان

در جدول ۵-۲-۴- توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان (کارشناسان) بر حسب سطح تحصیلات آنها ارائه می‌گردد:

جدول ۵-۲-۴- توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان (کارشناسان) بر حسب سطح تحصیلات آنها

درصد	فراوانی	تحصیلات
۹/۶	۵	دیپلم
۱۳/۵	۷	کاردانی
۴۲/۳	۲۲	کارشناسی
۳۲/۷	۱۷	کارشناسی ارشد
۱/۹	۱	بدون پاسخ
۱۰۰	۵۱	کل

جدول فوق توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات کارشناسان را نشان می‌دهد، همان‌گونه که یافته‌ها نشان می‌دهند از تعداد ۵۲ نفر که در این پژوهش شرکت کرده اند ۵۱ نفر به این سوال پاسخ گفته اند که از این تعداد ۵ نفر معادل ۹/۶ درصد دارای مدرک دیپلم و ۷ نفر معادل ۱۳/۵ درصد مدرک کاردانی و ۲۲ نفر معادل ۴۲/۳ درصد دارای مدرک کارشناسی و ۱۷ نفر معادل ۳۲/۷ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد را دارا می‌باشند و ۱ نفر معادل ۱/۹ درصد به این سوال پاسخ نداده است.

نمودار ۵-۲-۴- توزیع فراوانی آزمودنی‌ها بر حسب میزان تحصیلات آنها

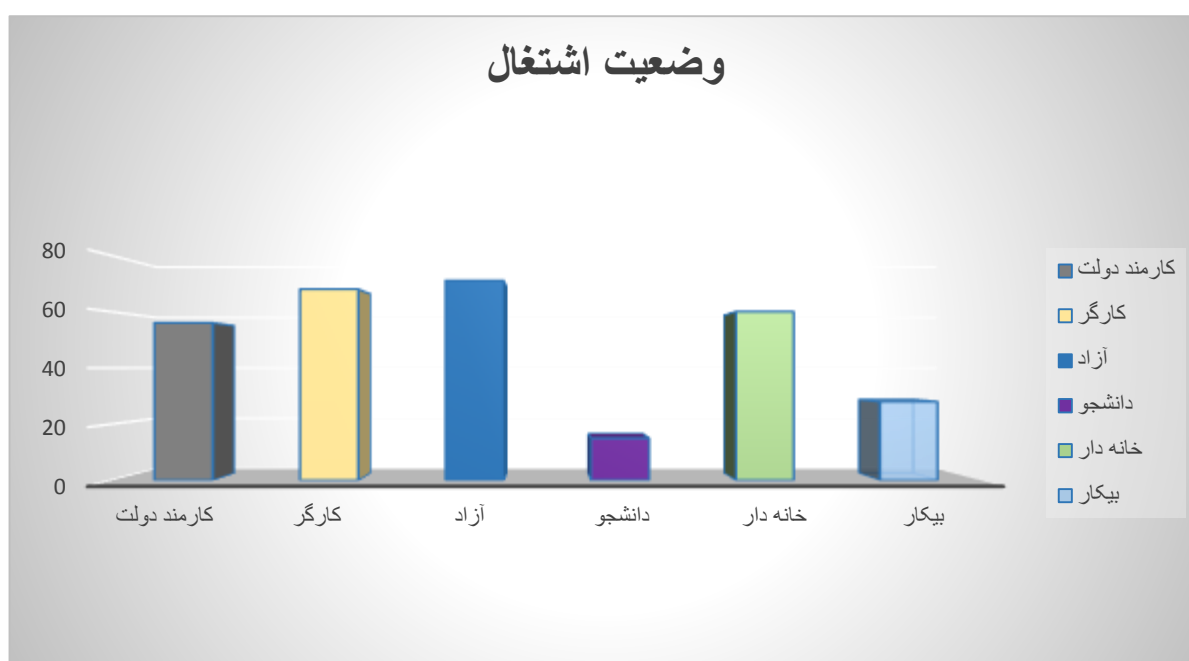
۶-۲-۴- وضعیت اشتغال (شهروندان):

در جدول ۶-۲-۴ توزیع فراوانی و درصدی شهروندان پاسخگو بر حسب وضعیت اشتغال آنها ارائه می گردد:

جدول ۶-۲-۴- توزیع فراوانی و درصد پاسخگویان (شهروندان) بر حسب وضعیت اشتغال آنها

وضعیت اشتغال	فراوانی	درصد
کارمند دولت	۵۶	۱۸/۸
کارگر	۶۸	۲۲/۸
آزاد	۷۱	۲۳/۸
دانشجو	۱۵	۵
خانه دار	۶۰	۲۰/۱
بیکار	۲۸	۹/۴
کل	۲۹۸	۱۰۰

جمعیت نمونه این پژوهش شامل دو طیف از شهروندان عادی و کارشناسان متخصص می باشد جدول فوق مربوط به وضعیت اشتغال شهروندان عادی می باشد که بر اساس جدول فوق و با توجه به داده‌های بدست آمده از تحلیل داده‌ها مشاهده می گردد از مجموع ۲۹۸ نفر از شهروندان عادی شرکت کننده در پژوهش هر ۲۹۸ نفر به این سوال پاسخ گفته که از این میان ۵۶ نفر معادل ۱۸/۸ درصد کارمند، ۶۸ نفر معادل ۲۲/۸ درصد کارگر، ۷۱ نفر معادل ۲۳/۸ درصد شغل آزاد، ۱۵ نفر معادل ۵ درصد دانشجو، ۶۰ نفر معادل ۲۰/۱ درصد خانه دار و ۲۸ نفر معادل ۹/۴ درصد بیکار می باشند.

نمودار ۶-۲-۴- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر حسب وضعیت اشتغال شهروندان

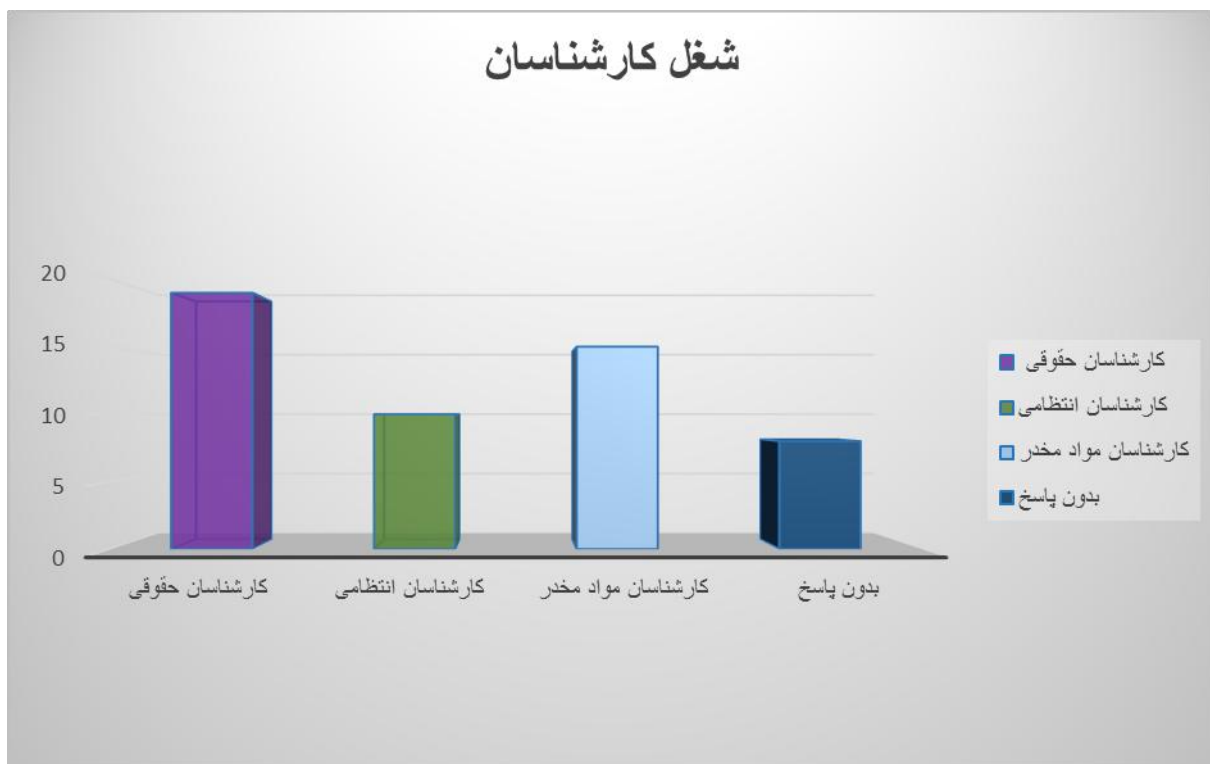
۷-۲-۴- وضعیت اشتغال (کارشناسان):

در جدول ۷-۲-۴- توزیع فراوانی و درصدی کارشناسان پاسخگو بر حسب شغل آنها ارائه می گردد:

جدول ۷-۲-۴- توزیع فراوانی و درصدی کارشناسان پاسخگو بر حسب شغل آنها

شغل	فراوانی	درصد
کارشناسان حقوقی	۱۹	۳۶/۵
کارشناسان انتظامی	۱۰	۱۹/۲
کارشناسان مواد مخدر	۱۵	۲۸/۸
بدون پاسخ	۸	۱۵/۴
کل	۴۴	۱۰۰

جدول فوق توزیع فراوانی و درصدی کارشناسان پاسخگورا بر حسب شغل آنها نشان می دهد، همان گونه که یافته ها نشان می دهند از تعداد ۵۰ نفر کارشناسی که در این پژوهش شرکت کرده اند ۴۴ نفر به این سوال پاسخ داده اند که از این تعداد ۱۹ نفر معادل ۳۶/۵ درصد کارشناسان حقوقی، ۱۰ نفر معادل ۱۹/۲ درصد را کارشناسان انتظامی و ۱۵ معادل ۲۸/۸ درصد را کارشناسان مواد مخدر تشکیل می دهند و ۸ نفر معادل با ۱۵/۴ درصد به این سوال پاسخ نداده اند.

نمودار ۷-۲-۴- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر حسب وضعیت اشتغال کارشناسان

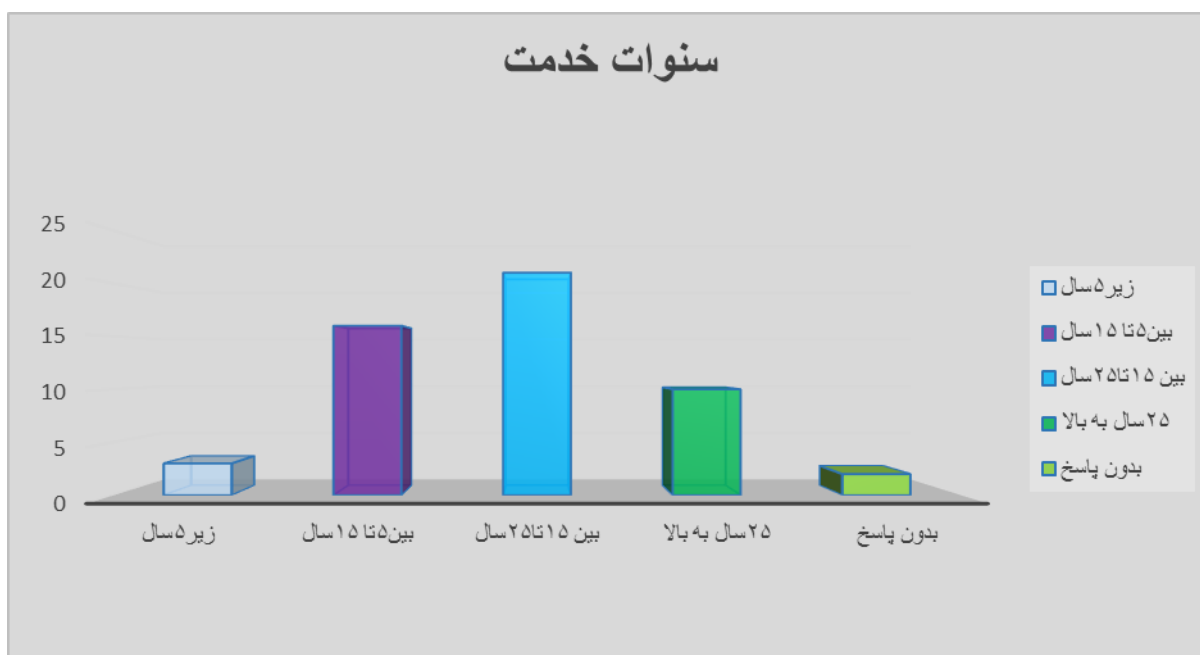
۸-۲-۴- سنوات خدمت کارشناسان :

در جدول ۸-۲-۴- توزیع فراوانی و درصدی کارشناسان پاسخگو بر حسب سنوات خدمت آنها ارائه می گردد:

جدول ۸-۲-۴- توزیع فراوانی و درصدی کارشناسان پاسخگو بر حسب سنوات خدمت آنها

سنوات خدمت	فراوانی	درصد
زیر ۵ سال	۳	۵/۸
بین ۵ تا ۱۵ سال	۱۶	۳۰/۸
بین ۱۵ تا ۲۵ سال	۲۱	۴۰/۴
۲۵ به بالا	۱۰	۱۹/۲
بدون پاسخ	۲	۳/۸
کل	۵۰	۱۰۰

نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها حاکی از آن است که از ۵۲ نفر کارشناسان جامعه نمونه این تحقیق ۵۰ نفر به این سوال پاسخ داده که حدود ۳ نفر معادل ۵/۸ درصد دارای سابقه کمتر از ۵ سال، ۱۶ نفر معادل ۳۰/۸ درصد بین ۵ تا ۱۵ سال، ۲۱ نفر معادل ۴۰/۴ درصد بین ۱۵ تا ۲۵ سال، ۱۰ نفر معادل ۱۹/۲ درصد ۲۵ سال به بالا سنوات خدمت دارند و ۲ نفر معادل ۳/۸ درصد به این سوال پاسخ نداده اند (تعداد ۲۹۸ نفر از پاسخگویان غیر کارشناس هم مشمول پاسخ به این سوال نگردیده اند).

نمودار ۸-۲-۴- توزیع فراوانی آزمودنی‌ها بر حسب سنوات خدمت کارشناسان

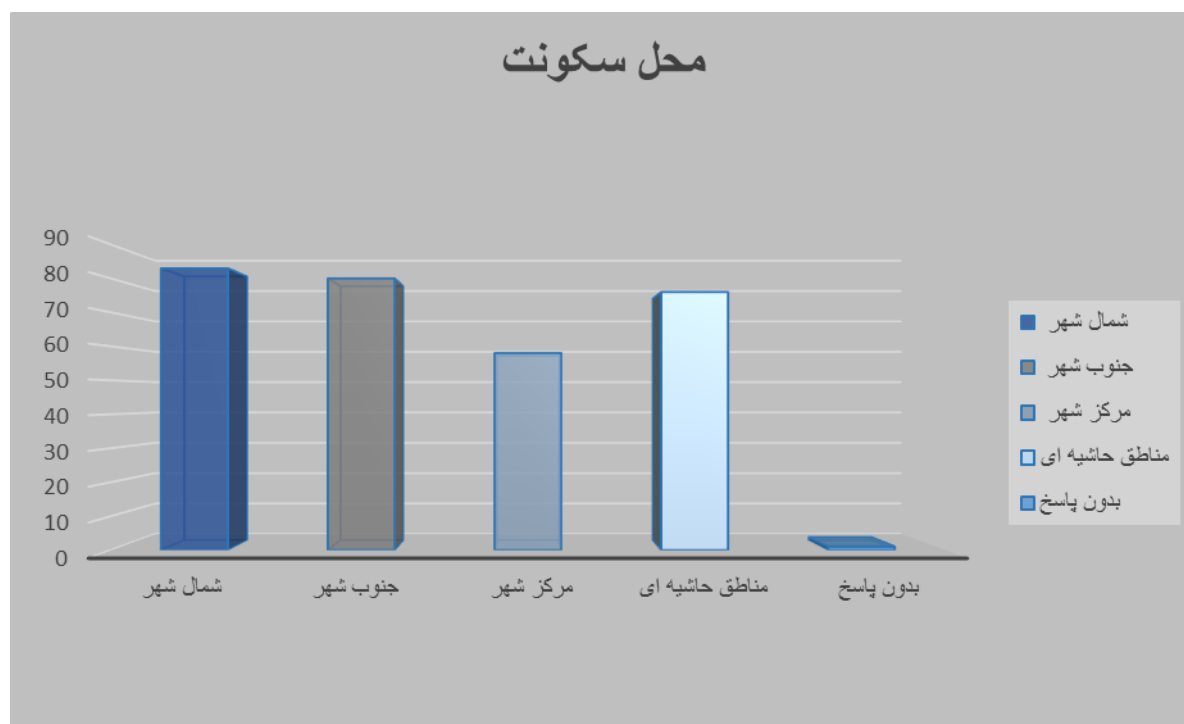
۹-۲-۴- محل سکونت (شهروندان):

در جدول ۹-۲-۴- توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان (شهروندان) بر حسب محل سکونت آنها ارائه می گردد:

جدول ۹-۲-۴- توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان (شهروندان) بر حسب محل سکونت آنها

محل سکونت	فراوانی	درصد
شمال شهر	۸۳	۲۷/۹
جنوب شهر	۸۰	۲۶/۸
مرکز شهر	۵۸	۱۹/۵
مناطق حاشیه ای	۷۶	۲۵/۵
بدون پاسخ	۱	۰/۳
کل	۲۹۸	۱۰۰

نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها حاکی از آن است که از ۲۹۸ نفر شهروند عادی جامعه نمونه ۲۹۷ نفر به این سوال پاسخ داده اند که حدود ۸۳ نفر معادل ۲۷/۹ درصد ساکن شمال شهر، ۸۰ نفر معادل ۲۶/۸ درصد ساکن جنوب شهر، ۵۸ نفر معادل ۱۹/۵ درصد ساکن مرکز شهر، ۷۶ نفر معادل ۲۵/۵ درصد ساکن مناطق حاشیه ای ۱ نفر معادل ۰/۳ درصد به این سوال پاسخ نداده است.

نمودار ۹-۲-۴- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر حسب محل سکونت شهروندان

مبحث دوم: یافته های تبیینی

۳-۴- بررسی توزیع فراوانی و در صد گزینه های انتخابی آزمودنی ها

به منظور بررسی توزیع فراوانی و درصد پاسخ به سوالات پرسشنامه، جدول توزیع فراوانی و درصد گزینه های انتخابی آزمودنی ها را از دیدگاه کارشناسان، و شهروندان در هر سوال به تفکیک هر یک از مولفه ها آورده و بررسی می نمایم. در این بخش از پژوهش به دنبال این هستیم که از طریق آمارهای استنباطی روابط فرضی و پیش بینی شده موجود در فرضیه ها را مورد آزمون قرار دهیم

فرضیه های تحقیق :

فرضیه اصلی :

اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در ارتقاء سطح امنیت عمومی مناطق مشمول طرح در شهر کرمانشاه تاثیر گذار بوده است.

فرضیات فرعی :

۱: اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در کاهش فعالیت باندهای توزیع و اشاعه سوء مصرف مواد مخدر و روانگردان ها تاثیر گذار بوده است.

۲: اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در کاهش سطح دسترسی افراد به مواد مخدر تاثیر گذار بوده است.

۳: اجرای طرح پاکسازی در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد از طریق برخورد قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جزء تاثیر گذار بوده است.

۴: اجرای طرح در پاکسازی چهره شهرها و مناطق آلوده از لوث معتادان متجاهر و خرده فروشان مؤثر بوده است.

۵: اجرای طرح پاکسازی در ایجاد اختلال در چرخه دسترسی به مواد و کاهش سطح و زمان دسترسی به مواد مخدر و روانگردان ها تاثیر گذار بوده است.

۱-۳-۴-آزمون فرضیه‌های تحقیق:

با توجه به اینکه آزمون فرضیه اصلی وابسته به بررسی آزمون فرضیه‌های فرعی می‌باشد لذا ابتدا فرضیات فرعی را بررسی می‌نمائیم و در ادامه به اثبات فرض اصلی تحقیق پرداخته می‌شود.

۱-۳-۱-۱-آزمون فرضیه‌های فرعی:

۲-۳-۱-۲-آزمون فرضیه فرعی اول:

« اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در کاهش فعالیت باندهای توزیع و اشاعه سوء مصرف مواد مخدر و روانگردان ها تاثیر گذار بوده است.»

برای بررسی فرضیه فرعی اول تحقیق از ۴ شاخص یا گویه در پرسشنامه اول استفاده گردیده است که شامل (کاهش خرده فروشی مواد به صورت علنی و آشکار، کاهش خرده فروشی مواد به صورت پنهان، کاهش خرده فروشی در سطح اماکن عمومی، کاهش خرده فروشی مواد در سطح مدارس (نوجوانان) می باشد که در جدول ۴-۱-۴ به آن اشاره گردیده است.

جدول ۴-۳-۱-۱ توزیع فراوانی و در صدگزینه های انتخابی کارشناسان در مولفه های کاهش فعالیت های باندهای توزیع و اشاعه سوء مصرف مواد مخدر و روانگردان ها

بدون پاسخ	خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		سؤالات
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
۰	۱۱	۲۱/۲	۲۳	۴۴/۲	۷	۱۳/۵	۱۰	۱۹/۲	۱	۱/۹	۱-میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان در کاهش خرده فروشی مواد به صورت علنی و آشکار
۰	۶	۱۱/۵	۱۸	۳۴/۶	۱۴	۹/۲۶	۱۰	۱۹/۲	۴	۷/۷	۲- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان در کاهش خرده فروشی مواد به صورت پنهان
۰	۱۶	۳۰/۸	۱۶	۳۰/۸	۱۲	۲۳/۱	۶	۱۱/۵	۲	۳/۸	۳- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان در کاهش خرده فروشی مواد در سطح اماکن عمومی
۰	۱۷	۳۲/۷	۱۵	۲۸/۸	۱۴	۲۶/۹	۵	۹/۶	۱	۱/۹	۴- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان در کاهش خرده فروشی مواد در سطح مدارس (نوجوانان)
۰	۵۰		۷۲		۴۷		۳۱		۸		فراوانی کل

جدول ۲-۳-۴ توزیع فراوانی و در صدگزینه های انتخابی شهروندان در مولفه های کاهش فعالیت های باندهای توزیع و اشاعه سو مصرف مواد مخدر و روانگردان ها

بدون پاسخ	خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		سؤالات
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۰	۱	۳	۴/۴	۱۳	۳۰/۹	۹۲	۳۶/۹	۱۱۰	۲۶/۸	۸۰	۱- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در کاهش خرده فروشی مواد به صورت علنی و آشکار
۰	۰/۷	۲	۵	۱۵	۳۰/۲	۹۰	۳۷/۶	۱۱۲	۲۶/۵	۷۹	۲- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در کاهش خرده فروشی مواد به صورت پنهان
۰	۱/۳	۴	۷/۷	۲۳	۴۵	۱۳۴	۲۰/۱	۶۰	۲۵/۸	۷۷	۳- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در کاهش خرده فروشی مواد در سطح اماکن عمومی
۰	۳	۹	۹/۷	۲۹	۴۶/۳	۱۳۸	۲۱/۱	۶۳	۱۹/۸	۵۹	۴- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در کاهش خرده فروشی مواد در سطح مدارس (نوجوانان)
۰	۱۸	۸۰	۴۵۴	۳۴۵	۲۹۵	فرآوانی کل					

با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده ها مشاهده می گردد که در بررسی گویه اول فرضیه فوق حدود ۱۹۰ نفر معادل ۶۳/۷۵ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیرگذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در کاهش خرده فروشی به صورت علنی و آشکار را انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۴۱ نفر معادل ۷۸/۸۴ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در کاهش خرده فروشی مواد به صورت علنی و آشکار انتخاب نموده اند. در همین ارتباط حدود ۱۹۱ نفر معادل ۶۴/۰۹ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیرگذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان را در کاهش خرده فروشی مواد به

صورت پنهان انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۳۸ نفر معادل ۷۳/۰۷ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در کاهش خرده فروشی مواد به صورت پنهان انتخاب نموده اند. و در ارزیابی گویه های ۳ و ۴ مشاهده گردید که حدود ۶۱ نفر معادل ۵۴/۰۲ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۴ نفر معادل ۸۴/۶۱ درصد کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در کاهش خرده فروشی مواد در سطح اماکن عمومی انتخاب نموده اند و حدود ۱۷۶ نفر معادل ۵۹/۰۶ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۶ نفر معادل ۸۸/۴۶ درصد گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در کاهش خرده فروشی مواد در سطح مدارس (نوجوانان) انتخاب نموده اند. لذا با توجه به اطلاعات فوق چنین استنباط می گردد که اثربخشی و تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در کاهش فعالیت های باندهای توزیع و اشاعه سو مصرف مواد مخدر و روانگردان ها از دیدگاه شهروندان ضعیف ارزیابی گردیده و این در حالی است که اثر بخشی و تاثیر اجرای طرح پاکسازی در کاهش فعالیت های باندهای توزیع و اشاعه سو مصرف مواد مخدر و روانگردان ها از سوی کارشناسان مثبت ارزیابی گردیده است. بنابراین فرضیه اول تحقیق از سوی شهروندان مورد تایید قرار نگرفته اما از سوی کارشناسان مورد تایید قرار می گیرد که بر اساس نتایج بدست آمده از بررسی اسنادی آمار عملکردی سازمان های درگیر در اجرای طرح پاکسازی روند دستگیری خرده فروشان مواد مخدر در سال های اخیر روندی افزایشی داشته به نحوی که در طی اجرای طرح پاکسازی در سال ۱۳۹۲ حدود ۱۰۸۳ نفر از خرده فروشان مواد مخدر در نقاط مختلف شهر کرمانشاه دستگیر و در سال ۱۳۹۳ به حدود ۱۴۱۳ نفر و در سال ۱۳۹۴ به حدود ۲۵۳۵ نفر افزایش یافته است که نشان از اثر بخشی اجرای طرح در طی سال های اخیر دارد لذا یافته های اسنادی به نوعی نظر کارشناسان مبنی بر اثر بخشی اجرای طرح در کاهش فعالیت های باندهای توزیع و اشاعه را مورد تایید قرار می دهد.

۳-۱-۳-۴- آزمون فرضیه فرعی دوم:

« اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در کاهش سطح دسترسی افراد به مواد مخدر تاثیر گذار بوده است.»

برای بررسی فرضیه فرعی دوم تحقیق از ۶ شاخص یا گویه در پرسشنامه دوم استفاده گردیده است که شامل (کاهش دسترسی عموم افراد به مواد مخدر، کاهش دسترسی گروه های سنی نوجوان به مواد مخدر، دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر صنعتی در سطح اماکن عمومی، دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر سنتی در سطح اماکن عمومی، دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر صنعتی در سطح اماکن تفریحی، دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر سنتی در سطح اماکن تفریحی) می باشد که نتایج آن در جدول ذیل آمده است:

جدول ۳-۳-۴- توزیع فراوانی گزینه های انتخابی شهروندان در مولفه های کاهش سطح دسترسی افراد به مواد مخدر

بدون پاسخ	خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		سؤالات
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۱	۲/۷	۸	۴/۴	۱۳	۵۵	۱۶۴	۲۱/۱	۶۳	۱۶/۴	۴۹	۱- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان در کاهش دسترسی عموم افراد به مواد مخدر
۰	۴/۴	۱۳	۴/۴	۱۳	۵۲	۱۵۵	۲۲/۸	۶۸	۱۶/۴	۴۹	۲- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان در کاهش دسترسی گروه های سنی نوجوان به مواد مخدر
۲	۰/۷	۲	۳/۴	۱۰	۳۴/۲	۱۰۲	۳۸/۶	۱۱۵	۲۲/۵	۶۷	۳- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر صنعتی در سطح اماکن عمومی
۱	۰/۷	۲	۴	۱۲	۴۲/۳	۱۲۶	۲۸/۵	۸۵	۲۴/۲	۷۲	۴- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر سنتی در سطح اماکن عمومی
۱	۰/۳	۱	۶/۴	۱۹	۴۸	۱۴۳	۲۵/۵	۷۶	۱۹/۵	۵۸	۵- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر صنعتی در سطح اماکن تفریحی
۱	۱	۳	۵/۴	۱۶	۵۰	۱۴۹	۲۲/۱	۶۶	۲۱/۱	۶۳	۶- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر سنتی در سطح اماکن تفریحی
۶		۲۹		۸۳		۸۳۹		۴۷۳		۳۵۸	فراوانی کل

جدول ۴-۳-۴- توزیع فراوانی گزینه های انتخابی کارشناسان درموقفه های کاهش سطح دسترسی افراد به مواد مخدر

بدون پاسخ	خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		سؤالات کارشناسان
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۰	۱۸/۹	۱۰	۳۹/۶	۲۱	۲۲/۶	۱۲	۱۵/۱	۸	۳/۸	۲	۱- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان در کاهش دسترسی عموم افراد به موادمخدر
۰	۲۴/۵	۱۳	۳۵/۸	۱۹	۲۰/۸	۱۱	۱۵/۱	۸	۳/۸	۲	۲- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان در کاهش دسترسی گروه های سنی نوجوان به موادمخدر
۰	۱۸/۹	۱۰	۲۶/۴	۱۴	۲۲/۶	۱۲	۳۰/۲	۱۶	۱/۹	۱	۳- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان دردشوار ساختن دسترسی به موادمخدر صنعتی در سطح اماکن عمومی
۱	۱۷	۹	۲۸/۳	۱۵	۳۴	۱۸	۱۳/۲	۷	۵/۷	۳	۴- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان دردشوار ساختن دسترسی به موادمخدر سنتی در سطح اماکن عمومی
۰	۱۷	۹	۳۰/۲	۱۶	۳۰/۲	۱۶	۱۵/۱	۸	۷/۵	۴	۵- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان دردشوار ساختن دسترسی به موادمخدرصنعتی درسطح اماکن تفریحی
۰	۱۸/۹	۱۰	۳۴	۱۸	۲۶/۴	۱۴	۱۵/۱	۸	۵/۷	۳	۶- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان دردشوار ساختن دسترسی به موادمخدر سنتی در سطح اماکن تفریحی
۱	۶۱		۱۰۳		۸۵		۵۵		۱۵		فراوانی کل

با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده ها مشاهده می گردد که در بررسی گویه اول فرضیه فوق حدود ۱۸۵ نفر معادل ۶۲/۰۸ درصد از جامعه نمونه شهروندان و حدود ۴۳ نفر معادل ۸۲/۶۹ درصد جامعه نمونه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در کاهش دسترسی عموم افراد به مواد مخدر انتخاب نموده اند در همین رابطه حدود ۱۸۱ نفر معادل ۶۰/۷۳ درصد از جامعه نمونه شهروندان و حدود ۴۳ نفر معادل ۸۲/۶۹ درصد جامعه نمونه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح پاکسازی در کاهش دسترسی گروه های سنی نوجوان به مواد مخدر انتخاب نموده اند در بررسی گویه سوم مشخص گردید که حدود ۱۸۲ نفر معادل ۶۱/۰۷ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیر گذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان را در دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر صنعتی در سطح اماکن عمومی انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۳۶ نفر معادل ۶۹/۲۳ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر صنعتی در سطح اماکن عمومی انتخاب نموده اند. همچنین در بررسی گویه چهارم حدود ۱۵۷ نفر معادل ۵۲/۶۸ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیر گذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان در دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر سنتی در سطح اماکن عمومی انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۴۲ نفر معادل ۸۰/۷۶ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر سنتی در سطح اماکن عمومی انتخاب نموده اند

و این در حالی است که در بررسی گویه پنجم مشخص گردید حدود ۱۶۳ نفر معادل ۵۴/۶۹ درصد از جامعه نمونه شهروندان و حدود ۴۱ نفر معادل ۷۸/۸۴ درصد از جامعه نمونه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر صنعتی در سطح اماکن تفریحی انتخاب نموده اند و حدود ۱۶۸ نفر معادل ۵۶/۳۷ درصد از جامعه نمونه شهروندان و حدود ۴۲ نفر معادل ۸۰/۷۶ درصد از جامعه نمونه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر سنتی در سطح اماکن تفریحی انتخاب نموده اند لذا با توجه به اطلاعات فوق چنین استنباط می گردد که هر دو جامعه نمونه اثر بخشی اجرای طرح پاکسازی را در کاهش دسترسی عموم افراد و گروه های سنی نوجوان به مواد مخدر و همچنین دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر صنعتی و سنتی در سطح اماکن تفریحی را مثبت ارزیابی نموده و تنها جامعه شهروندان اثر بخشی طرح در دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر صنعتی و سنتی در سطح اماکن عمومی را ضعیف ارزیابی نموده اند لذا با توجه به این تفاسیر به نظر می رسد فرضیه فوق از سوی هر دو جامعه نمونه مورد تایید قرار گرفته است که بر اساس نتایج

بدست آمده از بررسی اسنادی آمار عملکردی سازمان های درگیر در اجرای طرح پاکسازی میزان آمارکمی نقاطی که مورد پاکسازی قرار گرفته اند در سال های اخیر روند رو به افزایش داشته به نحوی که در طی اجرای طرح پاکسازی در سال ۱۳۹۲ حدود ۱۵۳ نقطه از از نقاط مختلف شهر کرمانشاه مشمول اجرای طرح گردیده؛ در حالی که در سال ۱۳۹۳ به حدود ۳۶۸ نقطه و در سال ۱۳۹۴ به حدود ۶۲۲ نقطه افزایش یافته است که این گسترش نقاط مورد پاکسازی قرار گرفته در کاهش دسترسی و همچنین دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر تا حدودی اثر بخش بوده و تایید کننده فرضیه دوم تحقیق می باشد.

۴-۱-۳-۴- آزمون فرضیه فرعی سوم:

« اجرای طرح پاکسازی در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد از طریق برخورد قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جزء تأثیر گذار بوده است.»

برای بررسی فرضیه فرعی سوم تحقیق از ۲ شاخص یا گویه در پرسشنامه سوم استفاده گردیده است که شامل (قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد مخدر سنتی، قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد مخدر صنعتی) می باشد که نتایج آن در جداول ذیل آمده است:

جدول ۴-۳-۵- توزیع فراوانی گزینه های انتخابی شهروندان در مولفه های قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد

بدون پاسخ	خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		سؤالات
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۰	۱	۳	۶	۱۸	۳۸/۹	۱۱۶	۲۴/۲	۷۲	۲۹/۹	۸۹	۱- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد مخدر سنتی از طریق برخورد با قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جز
۱	۰	۰	۴	۱۲	۳۴/۹	۱۰۴	۳۱/۹	۹۵	۲۸/۹	۸۶	۲- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد مخدر صنعتی از طریق برخورد با قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جز
۱	۳	۳۰	۲۲۰	۱۶۷	۱۷۵						فراوانی کل

جدول ۶-۳-۴- توزیع فراوانی گزینه های انتخابی کارشناسان درمولفه های قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد

بدون پاسخ	خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		سؤالات کارشناسان
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۱	۱۷/۳	۹	۳۴/۶	۱۸	۳۰/۸	۱۶	۹/۶	۵	۵/۸	۳	۱- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد مخدر سنتی از طریق برخورد با قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جز
۰	۲۱/۲	۱۱	۲۶/۹	۱۴	۳۶/۵	۱۹	۱۱/۵	۶	۳/۸	۲	۲- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد مخدر صنعتی از طریق برخورد با قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جز
۱	۲۰	۳۲	۳۵	۱۱	۵	فراوانی کل					

با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده ها مشاهده می گردد که در بررسی گویه اول فرضیه فوق حدود ۱۶۱ نفر معادل ۵۴/۰۲ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیرگذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان را در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد مخدر سنتی از طریق برخورد با قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جز انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۴۳ نفر معادل ۸۲/۶۹ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد مخدر سنتی از طریق برخورد با قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جز انتخاب نموده اند. همچنین حدود ۱۸۱ نفر معادل ۶۰/۷۳ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیرگذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان را در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد مخدر صنعتی از طریق برخورد با قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جز انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۴۴ نفر معادل ۸۴/۶۱ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان

و مصرف کنندگان مواد مخدر صنعتی از طریق برخورد با قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جز انتخاب نموده اند. لذا با توجه به اطلاعات فوق چنین استنباط می گردد که فرضیه سوم تحقیق یعنی اثر بخشی اجرای طرح پاکسازی در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد از طریق برخورد با قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جزء از سوی کارشناسان تاثیر گذار و مثبت ارزیابی گردیده و فرضیه سوم از سوی کارشناسان مورد تایید قرار گرفته و در مقابل اثر گذاری طرح در قطع زنجیره ارتباطی قاچاقچیان و مصرف کنندگان از سوی جامعه نمونه شهروندان ضعیف ارزیابی و در نتیجه فرضیه سوم از سوی شهروندان رد گردیده است.

۵-۱-۳-۴-آزمون فرضیه فرعی چهارم:

«اجرای طرح مبارزه با خرده فروشان در پاکسازی چهره شهرها و مناطق آلوده از لوث معتادان متجاهر و خرده فروشان مؤثر بوده است.»

برای بررسی فرضیه فرعی چهارم تحقیق از ۸ شاخص یا گویه در پرسشنامه چهارم استفاده گردیده است که شامل (رضایتمندی شهروندان ساکن مناطق آلوده، جلب مشارکت ساکنین مناطق آلوده در پیشگیری از توزیع مواد مخدر، جلب مشارکت گروه های سنی جوان در پیشگیری از توزیع مواد مخدر، ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد پلیس، ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد دستگاه قضایی، ایجاد احساس رضایتمندی از سکونت در محلات پاکسازی شده، جلوگیری از مهاجرت ساکنین مناطق آلوده به سایر نقاط، حضور ساکنین جدید در محلات پاکسازی شده) می باشد که نتایج آن در جداول ذیل آمده است:

جدول ۷-۳-۴- توزیع فراوانی گزینه های انتخابی شهروندان در مولفه های پاکسازی چهره شهرها و مناطق آلوده از لوث معتادان متجاهر و خرده فروشان

بدون پاسخ	خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		سؤالات
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۰	۰/۷	۲	۲/۳	۷	۳۳/۶	۱۰۰	۴۴/۳	۱۳۲	۱۹/۱	۵۷	۱- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در رضایتمندی شهروندان ساکن مناطق آلوده

۱	۰/۳	۱	۳/۴	۱۰	۲۷/۹	۸۳	۴۴/۶	۱۳۳	۲۳/۵	۷۰	۲- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در جلب مشارکت ساکنین مناطق آلوده در پیشگیری از توزیع موادمخدر
۰	۰/۳	۱	۴/۷	۱۴	۴۹/۳	۱۴۷	۲۷/۵	۸۲	۱۸/۱	۵۴	۳- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در جلب مشارکت گروه های سنی جوان در پیشگیری از توزیع موادمخدر
۱	۱	۳	۷/۴	۲۲	۵۷/۴	۱۷۱	۱۸/۱	۵۴	۱۵/۸	۴۷	۴- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد پلیس
۱۳	۱	۳	۳۹/۳	۱۱۷	۱۶/۸	۵۰	۲۱/۸	۶۵	۱۶/۸	۵۰	۵- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد دستگاه قضایی
۱	۲	۶	۳	۹	۲۱/۸	۶۵	۵۳/۷	۱۶۰	۱۹/۱	۵۷	۶- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در ایجاد احساس رضایتمندی از سکونت در محلات پاکسازی شده
۱	۲	۶	۳/۷	۱۱	۲۴/۵	۷۳	۴۸/۳	۱۴۴	۲۱/۱	۶۳	۷- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در جلوگیری از مهاجرت ساکنین مناطق آلوده به سایر نقاط
۴	۱	۳	۴/۴	۱۳	۱۵/۱	۴۵	۵۳/۷	۱۶۰	۲۴/۵	۷۳	۸- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در حضور ساکنین جدید در محلات پاکسازی شده
۲۱	۲۵	۲۰۳	۷۳۴	۹۳۰	۴۷۱	فرآوانی کل					

جدول ۸-۳-۴- توزیع فراوانی گزینه های انتخابی کارشناسان درمолفه های پاکسازی چهره شهرها و مناطق آلوده
از لوث معنادان متجاهر و خرده فروشان

بدون پاسخ	خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		سؤالات کارشناسان
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۰	۳۲/۷	۱۷	۲۳/۱	۱۲	۲۸/۸	۱۵	۱۳/۵	۷	۱/۹	۱	۱- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در رضایتمندی شهروندان ساکن مناطق آلوده
۰	۲۵	۱۳	۲۵	۱۳	۳۴/۷	۱۸	۱۱/۵	۶	۳/۸	۲	۲- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در جلب مشارکت ساکنین مناطق آلوده در پیشگیری از توزیع موادمخدر
۰	۱۳/۵	۷	۳۶/۵	۱۹	۲۸/۸	۱۵	۲۱/۲	۱۱	۰	۰	۳- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در جلب مشارکت گروه های سنی جوان در پیشگیری از توزیع موادمخدر
۰	۲۱/۲	۱۱	۳۲/۷	۱۷	۳۶/۵	۱۹	۵/۸	۳	۳/۸	۲	۴- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد پلیس
۱	۱۷/۳	۹	۳۲/۷	۱۷	۲۸/۸	۱۵	۱۳/۵	۷	۵/۸	۳	۵- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد دستگاه قضایی
۰	۱۵/۴	۸	۳۰/۸	۱۶	۳۰/۸	۱۶	۲۱/۲	۱۱	۱/۹	۱	۶- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در ایجاد احساس رضایتمندی از سکونت در محلات پاکسازی شده

۰	۱۳/۵	۷	۲۸/۸	۱۵	۳۲/۷	۱۷	۱۹/۲	۱۰	۵/۸	۳	۷- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در جلوگیری از مهاجرت ساکنین مناطق آلوده به سایر نقاط
۰	۱۳/۵	۷	۱۳/۵	۷	۳۰/۸	۱۶	۳۶/۵	۱۹	۵/۸	۳	۸- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در حضور ساکنین جدید در محلات پاکسازی شده
۱	۷۹	۱۱۶	۱۳۱	۷۴	۱۵	فراوانی کل					

با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده ها مشاهده می گردد که در بررسی گویه اول فرضیه فوق حدود ۱۸۹ نفر معادل ۶۳/۴۲ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیرگذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان در رضایتمندی شهروندان ساکن مناطق آلوده انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۴۴ نفر معادل ۸۴/۶۱ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در رضایتمندی شهروندان ساکن مناطق آلوده انتخاب نموده اند.

حدود ۲۰۳ نفر معادل ۶۸/۱۲ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیرگذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان را در جلب مشارکت ساکنین مناطق آلوده در پیشگیری از توزیع موادمخدر انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۴۴ نفر معادل ۸۴/۶۱ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در جلب مشارکت ساکنین مناطق آلوده در پیشگیری از توزیع موادمخدر انتخاب نموده اند.

حدود ۱۶۲ نفر معادل ۵۴/۳۶ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۱ نفر معادل ۷۸/۸۴ درصد گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در جلب مشارکت گروه های سنی جوان در پیشگیری از توزیع موادمخدر انتخاب نموده اند

حدود ۱۹۶ نفر معادل ۶۵/۷۷ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۷ نفر معادل ۹۰/۳۸ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد پلیس انتخاب نموده اند.

حدود ۱۷۰ نفر معادل ۵۷/۰۴ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۱ نفر معادل ۷۸/۸۴ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد دستگاه قضایی انتخاب نموده اند.

حدود ۲۱۷ نفر معادل ۷۲/۸۱ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیر گذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان را در ایجاد احساس رضایتمندی از سکونت در محلات پاکسازی شده انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۴۰ نفر معادل ۷۶/۹۲ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در ایجاد احساس رضایتمندی از سکونت در محلات پاکسازی شده انتخاب نموده اند.

حدود ۲۰۷ نفر معادل ۶۹/۴۶ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیر گذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان را در جلوگیری از مهاجرت ساکنین مناطق آلوده به سایر نقاط انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۳۹ نفر معادل ۷۵ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در جلوگیری از مهاجرت ساکنین مناطق آلوده به سایر نقاط انتخاب نموده اند.

حدود ۲۳۳ نفر معادل ۷۸/۱۸ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیر گذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان را در حضور ساکنین جدید در محلات پاکسازی شده انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۳۰ نفر معادل ۵۷/۶۹ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در حضور ساکنین جدید در محلات پاکسازی شده انتخاب نموده اند.

با بررسی و تجزیه و تحلیل یافته ها مشخص می گردد که جامعه نمونه شهروندان اثر گذاری طرح پاکسازی در (رضایتمندی ساکنین مناطق آلوده، جلب مشارکت ساکنین مناطق آلوده، احساس رضایتمندی از سکونت در این مناطق، جلوگیری از مهاجرت و حضور ساکنین جدید در این مناطق) را در حد بسیار ضعیف ارزیابی نموده و در مقابل اثر بخشی طرح در (جلب مشارکت گروه های سنی جوان، احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد پلیس و دستگاه قضا) را در حد متوسط رو به بالا مثبت ارزیابی نموده اند. همچنین جامعه نمونه کارشناسان اثر بخشی طرح در همه گویه ها را مثبت ارزیابی نموده اند. لذا برابر یافته ها چنین استنباط می گردد که فرضیه چهارم تحقیق از سوی کارشناسان مورد تایید و از سوی شهروندان رد گردیده است.

۶-۱-۳-۴-آزمون فرضیه فرعی پنجم:

« اجرای طرح پاکسازی در ایجاد اختلال در چرخه دسترسی به مواد و کاهش سطح و زمان دسترسی به مواد مخدر و روانگردان‌ها تأثیر گذار بوده است.»

برای بررسی فرضیه فرعی پنجم تحقیق از ۶ شاخص یا گویه در پرسشنامه پنجم استفاده گردیده است که شامل (ایجاد امنیت در فضاهای آموزشی، ایجاد امنیت در اماکن عمومی (پارک‌ها و تفرجگاه‌ها...))، ایجاد امنیت در مراکز تفریحی و ورزشی (سینما و باشگاه‌ها و...))، ایجاد امنیت در بین خانواده‌ها، ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد پلیس، ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد دستگاه قضایی) می‌شوند که نتایج آن در جدول ذیل آمده است:

جدول ۹-۳-۴- توزیع فراوانی گزینه‌های انتخابی شهروندان در مولفه‌های ایجاد اختلال در چرخه دسترسی به مواد

بدون پاسخ	خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		سؤالات
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۰	۱/۷	۵	۱۸/۱	۵۴	۴۸/۳	۱۴۴	۱۶/۸	۵۰	۱۵/۱	۴۵	۱- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در ایجاد امنیت در فضاهای آموزشی
۵	۱/۷	۵	۹/۴	۲۸	۵۳/۴	۱۵۹	۱۹/۸	۵۹	۱۴/۱	۴۲	۲- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در ایجاد امنیت در اماکن عمومی (پارک‌ها و تفرجگاه‌ها...)
۲	۰/۷	۲	۲۲/۸	۶۸	۴۴/۳	۱۳۲	۱۷/۴	۵۲	۱۴/۱	۴۲	۳- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در ایجاد امنیت در مراکز تفریحی و ورزشی (سینما و باشگاه‌ها و...)
۱	۱/۳	۴	۶/۴	۱۹	۵۹/۷	۱۷۸	۱۷/۴	۵۲	۱۴/۸	۴۴	۴- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در ایجاد امنیت در بین خانواده‌ها
۱	۱	۳	۷/۴	۲۲	۵۷/۴	۱۷۱	۱۸/۱	۵۴	۱۵/۸	۴۷	۵- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد پلیس

۱۳	۱	۳	۳۹/۳	۱۱۷	۱۶/۸	۵۰	۲۱/۸	۶۵	۱۶/۸	۵۰	۶- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد دستگاه قضایی
۲۸	۳۷	۳۴۱	۱۰۱۷	۷۹۶	۴۶۳	فراوانی کل					

جدول ۱۰-۳-۴- توزیع فراوانی گزینه های انتخابی کارشناسان درمونه های ایجاد اختلال در چرخه دسترسی به مواد

بدون پاسخ	خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		سوالات کارشناسان
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۰	۲۶/۹	۱۴	۳۰/۸	۱۶	۲۸/۸	۱۵	۹/۶	۵	۳/۸	۲	۱- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در ایجاد امنیت در فضاهای آموزشی
۰	۲۵	۱۳	۳۶/۵	۱۹	۲۵	۱۳	۹/۶	۵	۳/۸	۲	۲- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در ایجاد امنیت در اماکن عمومی (پارک ها و تفرجگاه ها...)
۰	۲۱/۲	۱۱	۳۸/۵	۲۰	۲۸/۸	۱۵	۱۱/۵	۶	۰	۰	۳- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در ایجاد امنیت در مراکز تفریحی و ورزشی (سینما و باشگاه ها و...)
۰	۲۸/۸	۱۵	۲۶/۹	۱۴	۳۲/۷	۱۷	۹/۶	۵	۱/۹	۱	۴- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در ایجاد امنیت در بین خانواده ها
۰	۲۱/۲	۱۱	۳۲/۷	۱۷	۳۶/۵	۱۹	۵/۸	۳	۳/۸	۲	۵- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد پلیس
۱	۱۷/۳	۹	۳۲/۷	۱۷	۲۸/۸	۱۵	۱۳/۵	۷	۵/۸	۳	۶- میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان موادمخدر در ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد دستگاه قضایی
۱	۹۵	۱۴۱	۱۴۳	۷۱	۱۷	فراوانی کل					

با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده ها مشاهده می گردد که در بررسی گویه اول فرضیه فوق حدود ۲۰۳ نفر معادل ۶۸/۱۲ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۵ نفر معادل ۸۶/۵۳ درصد جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در ایجاد امنیت در فضاهای آموزشی انتخاب نموده اند.

در گویه دوم حدود ۱۹۲ نفر معادل ۶۴/۴۲ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۵ نفر معادل ۸۶/۵۳ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در ایجاد امنیت در اماکن عمومی (پارک ها و تفرجگاه ها...) انتخاب نموده اند.

در گویه سوم حدود ۲۰۲ نفر معادل ۶۷/۷۸ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۶ نفر معادل ۸۸/۴۶ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در ایجاد امنیت در مراکز تفریحی و ورزشی (سینما و باشگاه ها و...) انتخاب نموده اند.

در گویه چهارم حدود ۲۰۱ نفر معادل ۶۷/۴۴ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۶ نفر معادل ۸۸/۴۶ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در ایجاد امنیت در بین خانواده ها انتخاب نموده اند.

در گویه پنجم حدود ۱۹۶ نفر معادل ۶۵/۷۷ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۷ نفر معادل ۹۰/۳۸ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد پلیس انتخاب نموده اند.

و در گویه ششم حدود ۱۷۰ نفر معادل ۵۷/۰۴ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۷۱ نفر معادل ۷۸/۸۴ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد دستگاه قضایی انتخاب نموده اند.

که با توجه به یافته های مذکور چنین استنباط می گردد که اثر بخشی طرح پاکسازی در ایجاد اختلال در چرخه دسترسی به موادو ایجاد امنیت عمومی از نظر هر دو گروه جامعه نمونه (شهروندان و کارشناسان) مثبت ارزیابی گردیده و فرضیه پنجم از سوی هر دو گروه مورد تایید قرار گرفته است.

۷-۱-۳-۴- فرضیه اصلی:

« اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در ارتقاء سطح امنیت عمومی مناطق مشمول طرح در شهر کرمانشاه تاثیر گذار بوده است.»

با توجه به اینکه اثبات فرضیه اصلی تحقیق وابسته به فرضیات فرعی تحقیق می باشد و از آنجا که تمامی فرضیات فرعی از سوی جامعه نمونه کارشناسان تایید و فرضیه های دوم و پنجم تحقیق نیز از سوی هر دو گروه جامعه نمونه مورد تایید قرار گرفته و تنها فرضیه های ۱ و ۳ و ۴ تحقیق از سوی جامعه نمونه شهروندان رد و توسط جامعه نمونه کارشناسان تایید گردیده اند لذا با توجه به موارد فوق و با عنایت به اینکه فرضیه اصلی تحقیق بیشتر بر اثر بخشی اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در ارتقاء سطح امنیت عمومی در شهر کرمانشاه تاکید دارد و مولفه های فرضیه پنجم که مرتبط با ایجاد امنیت در ابعاد مختلف می باشد از سوی هر دو گروه جامعه نمونه و با درصد بسیار بالایی مورد تایید قرار گرفته لذا در کل می توان نتیجه گرفت که اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در ارتقاء سطح امنیت عمومی مناطق مشمول طرح در شهر کرمانشاه تاثیر گذار بوده است. و فرضیه اصلی مورد تایید قرار می گیرد.

هرچند بسیاری از شهروندان در نحوه اجرای طرح و تاثیر آن بر بسیاری از مولفه های ذکر شده در فرضیات ۱ و ۲ و ۴ بدین بوده و اثر بخشی طرح در این مولفه ها را ضعیف ارزیابی نموده و می بایست در اجرای طرح های آتی دغدغه های شهروندان مد نظر قرار گیرد و در جهت رفع آنها تلاش گردد.

فصل پنجم:

(خلاصه، بحث و نتیجه گیری)

مبحث اول: خلاصه تحقیق

۱-۵- خلاصه ای از ارزیابی فرضیات تحقیق:

اگر از مباحث مربوط به عملیات میدانی و جمع‌آوری داده‌ها و شیوه پردازش داده‌ها که در فصل چهارم این پژوهش به طور مفصل به آن پرداخته شد صرف‌نظر کنیم و تنها به طور خلاصه به استنتاج و تحلیل نتایج بدست آمده از تجزیه و تحلیل یافته‌ها اکتفا کنیم در یک جمع بندی کلی می توان به عمده نتایج تحقیق به شرح ذیل اشاره نماییم:

۱-۱-۵- خلاصه نتایج توصیفی

نتایج توصیفی اطلاعات جامعه نمونه (کارشناسان و شهروندان)

۱- نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها حاکی از آن است که از ۳۵۰ نفر جامعه نمونه این پژوهش حدود ۵۵/۷ درصد را مردان و ۴۴/۳ درصد را زنان تشکیل می دهند .

۲- با توجه به نسبت به دست آمده از تحلیل داده‌ها مشاهده می‌گردد که از ۳۵۰ نفر پاسخگو حدود ۳۹/۵ درصد مجرد و حدود ۶۰/۵ درصد متأهل می باشند .

۳- با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده‌ها مشاهده می‌گردد که از تعداد ۲۹۸ نفر شهروند پاسخگو و شرکت کننده در این پژوهش حدود ۳۳/۹ درصد دارای مدرک زیر دیپلم ، ۳۳/۲ درصد دیپلم ، حدود ۱۶/۹ درصد دارای مدرک کاردانی ، ۱۲/۹ درصد دارای مدرک کارشناسی ، ۳/۱ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد می باشند .

۴- با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده‌ها مشاهده می‌گردد که از تعداد ۵۲ نفر کارشناس شرکت کننده در این پژوهش حدود ۹/۸ درصد دارای مدرک دیپلم ، حدود ۱۳/۷ درصد دارای مدرک کاردانی ، ۴۳/۱ درصد دارای مدرک کارشناسی ، ۳۳/۳ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد و دکتری می باشند .

۵- با توجه به نسبت به دست آمده از تحلیل داده‌ها مشاهده می‌گردد که از مجموع ۲۹۸ شهروند شرکت کننده در پژوهش حدود ۱۸/۸ درصد کارمند، ۲۲/۸ درصد کارگر ، ۲۳/۸ درصد شغل آزاد ، ۵ درصد دانشجو ، ۲۰/۱ درصد خانه دار و ۹/۴ درصد بیکار می باشند.

۶- با توجه به نسبت به دست آمده از تحلیل داده‌ها مشاهده می‌گردد که از مجموع ۵۲ کارشناس شرکت کننده در پژوهش حدود ۴۳/۲ درصد را کارشناسان حقوقی و ۲۲/۷ درصد را کارشناسان انتظامی و ۳۴/۱ درصد را کارشناسان مواد مخدر تشکیل داده اند .

۷- با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده‌ها مشاهده می‌گردد که از مجموع ۵۲ نفر کارشناس شرکت کننده در پژوهش حدود ۶ درصد دارای ۵ سال سابقه خدمت و حدود ۳۲ درصد بین ۵-۱۵ سال، ۴۲ درصد بین ۱۵-۲۵ سال و حدود ۲۰ درصد نیز بالای ۲۵ سال سابقه خدمت دارند .

۸- از تعداد ۲۹۸ شهروند پاسخگو حدود ۲۷/۹ درصد ساکن شمال شهر، ۲۶/۹ درصد ساکن جنوب شهر، ۱۹/۵ درصد ساکن مرکز شهر و حدود ۲۵/۶ درصد ساکن مناطق حاشیه ای می باشند .

۲-۱-۵- خلاصه نتایج استنباطی:

- آزمون فرضیه اول:

« اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در کاهش فعالیت باندهای توزیع و اشاعه سوء مصرف مواد مخدر و روانگردان ها تاثیر گذار بوده است.»

با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده ها مشاهده گردید که در بررسی گویه اول فرضیه فوق حدود ۱۹۰ نفر معادل ۶۳/۷۵ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیرگذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در کاهش خرده فروشی به صورت علنی و آشکار را انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۴۱ نفر معادل ۷۸/۸۴ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در کاهش خرده فروشی مواد به صورت علنی و آشکار انتخاب نموده اند. در همین ارتباط حدود ۱۹۱ نفر معادل ۶۴/۰۹ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیرگذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان را در کاهش خرده فروشی مواد به صورت پنهان انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۳۸ نفر معادل ۷۳/۰۷ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در کاهش خرده فروشی مواد به صورت پنهان انتخاب نموده اند. و در ارزیابی گویه های ۳ و ۴ مشاهده گردید که حدود ۱۶۱ نفر معادل ۵۴/۰۲ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۴ نفر معادل ۸۴/۶۱ درصد کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در کاهش خرده فروشی مواد در سطح اماکن عمومی انتخاب نموده اند و حدود ۱۷۶ نفر معادل ۵۹/۰۶ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۶۶ نفر معادل ۸۸/۴۶ درصد گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در کاهش خرده فروشی مواد در سطح مدارس (نوجوانان) انتخاب نموده اند. لذا با توجه به اطلاعات فوق چنین استنباط می گردد که اثربخشی و تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده

فروشان مواد مخدر در کاهش فعالیت های باندهای توزیع و اشاعه سو مصرف مواد مخدر و روانگردان ها از دیدگاه شهروندان ضعیف ارزیابی گردیده و این در حالی است که اثر بخشی و تاثیر اجرای طرح پاکسازی در کاهش فعالیت های باندهای توزیع و اشاعه سو مصرف مواد مخدر و روانگردان ها از سوی کارشناسان مثبت ارزیابی گردیده است. بنابراین فرضیه اول تحقیق از سوی شهروندان مورد تایید قرار نگرفته اما از سوی کارشناسان مورد تایید قرار می گیرد که بر اساس نتایج بدست آمده از بررسی اسنادی آمار عملکردی سازمان های درگیر در اجرای طرح پاکسازی روند دستگیری خرده فروشان مواد مخدر در سال های اخیر روندی افزایشی داشته به نحوی که در طی اجرای طرح پاکسازی در سال ۱۳۹۲ حدود ۱۰۸۳ نفر از خرده فروشان مواد مخدر در نقاط مختلف شهر کرمانشاه دستگیر و در سال ۱۳۹۳ به حدود ۱۴۱۳ نفر و در سال ۱۳۹۴ به حدود ۲۵۳۵ نفر افزایش یافته است که نشان از اثر بخشی اجرای طرح در طی سال های اخیر دارد لذا یافته های اسنادی به نوعی نظر کارشناسان مبنی بر اثر بخشی اجرای طرح در کاهش فعالیت های باندهای توزیع و اشاعه را مورد تایید قرار می دهد .

- آزمون فرضیه دوم:

« اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در کاهش سطح دسترسی افراد به مواد مخدر تاثیر گذار بوده است.»

با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده ها مشاهده گردید که در بررسی گویه اول فرضیه فوق حدود ۱۸۵ نفر معادل ۶۲/۰۸ درصد از جامعه نمونه شهروندان و حدود ۴۳ نفر معادل ۸۲/۶۹ درصد جامعه نمونه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در کاهش دسترسی عموم افراد به مواد مخدر انتخاب نموده اند در همین رابطه حدود ۱۸۱ نفر معادل ۶۰/۷۳ درصد از جامعه نمونه شهروندان و حدود ۴۳ نفر معادل ۸۲/۶۹ درصد جامعه نمونه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح پاکسازی در کاهش دسترسی گروه های سنی نوجوان به مواد مخدر انتخاب نموده اند و در بررسی گویه سوم مشخص گردید که حدود ۱۸۲ نفر معادل ۶۱/۰۷ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیر گذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان را در دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر صنعتی در سطح اماکن عمومی انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۳۶ نفر معادل ۶۹/۲۳ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر صنعتی در سطح اماکن عمومی انتخاب نموده اند. همچنین در بررسی گویه چهارم حدود ۱۵۷ نفر معادل ۵۲/۶۸ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیر گذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان در دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر سنتی در سطح اماکن عمومی انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۴۲ نفر معادل

۸۰/۷۶ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر سنتی در سطح اماکن عمومی انتخاب نموده اند و این در حالی است که در بررسی گویه پنجم مشخص گردید حدود ۶۳ نفر معادل ۵۴/۶۹ درصد از جامعه نمونه شهروندان و حدود ۴۱ نفر معادل ۷۸/۸۴ درصد از جامعه نمونه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر صنعتی در سطح اماکن تفریحی انتخاب نموده اند و حدود ۶۸ نفر معادل ۵۶/۳۷ درصد از جامعه نمونه شهروندان و حدود ۴۲ نفر معادل ۸۰/۷۶ درصد از جامعه نمونه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر سنتی در سطح اماکن تفریحی انتخاب نموده اند لذا با توجه به اطلاعات فوق چنین استنباط می گردد که هر دو جامعه نمونه اثر بخشی اجرای طرح پاکسازی را در کاهش دسترسی عموم افراد و گروه های سنی نوجوان به مواد مخدر و همچنین دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر صنعتی و سنتی در سطح اماکن تفریحی را مثبت ارزیابی نموده و تنها جامعه شهروندان اثر بخشی طرح در دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر صنعتی و سنتی در سطح اماکن عمومی را ضعیف ارزیابی نموده اند لذا با توجه به این تفاسیر به نظر می رسد فرضیه فوق از سوی هر دو جامعه نمونه مورد تایید قرار گرفته است که بر اساس نتایج بدست آمده از بررسی اسنادی آمار عملکردی سازمان های درگیر در اجرای طرح پاکسازی میزان آمار کمی نقاطی که مورد پاکسازی قرار گرفته اند در سال های اخیر روند رو به افزایش داشته به نحوی که در طی اجرای طرح پاکسازی در سال ۱۳۹۲ حدود ۱۵۳ نقطه از از نقاط مختلف شهر کرمانشاه مشمول اجرای طرح گردیده؛ در حالی که در سال ۱۳۹۳ به حدود ۳۶۸ نقطه و در سال ۱۳۹۴ به حدود ۶۲۲ نقطه افزایش یافته است که این روند افزایشی در کاهش دسترسی و همچنین دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر در نقاط پاکسازی شده و همچنین سطح شهر تا حدودی اثر بخش بوده و تایید کننده فرضیه دوم تحقیق می باشد.

– آزمون فرضیه سوم:

« اجرای طرح پاکسازی در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد از طریق برخورد

قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جزء تأثیر گذار بوده است.»

با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده ها مشاهده گردید که در بررسی گویه اول فرضیه فوق حدود ۶۱ نفر معادل ۵۴/۰۲ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیر گذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان را در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد مخدر سنتی از طریق برخورد با قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جز انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۴۳ نفر معادل ۸۲/۶۹ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد مخدر سنتی از طریق برخورد با قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جز انتخاب نموده اند. همچنین حدود ۱۸۱ نفر معادل ۶۰/۷۳ درصد از جامعه نمونه

شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیرگذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان را در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد مخدر صنعتی از طریق برخورد با قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جز انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۴۴ نفر معادل ۸۴/۶۱ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد مخدر صنعتی از طریق برخورد با قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جزء انتخاب نموده اند. لذا با توجه به اطلاعات فوق چنین استنباط می گردد که فرضیه سوم تحقیق یعنی اثر بخشی اجرای طرح پاکسازی در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد از طریق برخورد با قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جزء از سوی کارشناسان تاثیر گذار و مثبت ارزیابی گردیده و فرضیه سوم از سوی کارشناسان مورد تایید قرار گرفته و در مقابل اثر گذاری طرح در قطع زنجیره ارتباطی قاچاقچیان و مصرف کنندگان از سوی جامعه نمونه شهروندان ضعیف ارزیابی و در نتیجه فرضیه سوم از سوی شهروندان رد گردیده است.

-فرضیه فرعی چهارم:

«اجرای طرح در پاکسازی چهره شهرها و مناطق آلوده از لوث معنادان متجاهر و خرده فروشان مؤثر بوده است.» با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده ها مشاهده گردید که در بررسی گویه اول فرضیه فوق حدود ۱۸۹ نفر معادل ۶۳/۴۲ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیرگذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان در رضایتمندی شهروندان ساکن مناطق آلوده انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۴۴ نفر معادل ۸۴/۶۱ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در رضایتمندی شهروندان ساکن مناطق آلوده انتخاب نموده اند. در گویه دوم حدود ۲۰۳ نفر معادل ۶۸/۱۲ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیرگذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان را در جلب مشارکت ساکنین مناطق آلوده در پیشگیری از توزیع مواد مخدر انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۴۴ نفر معادل ۸۴/۶۱ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در جلب مشارکت ساکنین مناطق آلوده در پیشگیری از توزیع مواد مخدر انتخاب نموده اند. در گویه سوم حدود ۱۶۲ نفر معادل ۵۴/۳۶ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۱ نفر معادل ۷۸/۸۴ درصد گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در جلب مشارکت گروه های سنی جوان در پیشگیری از توزیع مواد مخدر انتخاب نموده اند. در گویه چهارم حدود ۱۹۶ نفر معادل ۶۵/۷۷ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۷ نفر معادل ۹۰/۳۸ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه

بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد پلیس انتخاب نموده اند.

در گویه پنجم حدود ۱۷۰ نفر معادل ۵۷/۰۴ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۱ نفر معادل ۷۸/۸۴ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد دستگاه قضایی انتخاب نموده اند. در بررسی گویه ششم مشخص گردید حدود ۲۱۷ نفر معادل ۷۲/۸۱ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیر گذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان را در ایجاد احساس رضایتمندی از سکونت در محلات پاکسازی شده انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۴۰ نفر معادل ۷۶/۹۲ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در ایجاد احساس رضایتمندی از سکونت در محلات پاکسازی شده انتخاب نموده اند. در گویه هفتم حدود ۲۰۷ نفر معادل ۶۹/۴۶ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیر گذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان را در جلوگیری از مهاجرت ساکنین مناطق آلوده به سایر نقاط انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۳۹ نفر معادل ۷۵ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در جلوگیری از مهاجرت ساکنین مناطق آلوده به سایر نقاط انتخاب نموده اند. و در گویه هشتم حدود ۲۳۳ نفر معادل ۷۸/۱۸ درصد از جامعه نمونه شهروندان گزینه ی کم و خیلی کم در ارتباط با تاثیر گذاری طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان را در حضور ساکنین جدید در محلات پاکسازی شده انتخاب نموده اند و در مقابل حدود ۳۰ نفر معادل ۵۷/۶۹ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در حضور ساکنین جدید در محلات پاکسازی شده انتخاب نموده اند.

با بررسی و تجزیه و تحلیل یافته ها مشخص می گردد که جامعه نمونه شهروندان اثر گذاری طرح پاکسازی در (رضایتمندی ساکنین مناطق آلوده، جلب مشارکت ساکنین مناطق آلوده، احساس رضایتمندی از سکونت در این مناطق، جلوگیری از مهاجرت و حضور ساکنین جدید در این مناطق) را در حد بسیار ضعیف ارزیابی نموده و در مقابل اثر بخشی طرح در (جلب مشارکت گروه های سنی جوان، احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد پلیس و دستگاه قضا) را در حد متوسط رو به بالا مثبت ارزیابی نموده اند. همچنین جامعه نمونه کارشناسان اثر بخشی طرح در همه گویه ها را مثبت ارزیابی نموده اند. لذا برابر یافته ها چنین استنباط می گردد که فرضیه چهارم تحقیق از سوی کارشناسان مورد تایید و از سوی شهروندان رد گردیده است.

فرضیه فرعی پنجم:

تأثیر اجرای طرح پاکسازی در ایجاد اختلال در چرخه دسترسی به مواد و کاهش سطح وزمان دسترسی به مواد مخدر با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده ها مشاهده می گردد که در بررسی گویه اول فرضیه فوق حدود ۲۰۳ نفر معادل ۶۸/۱۲ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۵ نفر معادل ۸۶/۵۳ درصد جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در ایجاد امنیت در فضاهای آموزشی انتخاب نموده اند.

در گویه دوم حدود ۱۹۲ نفر معادل ۶۴/۴۲ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۵ نفر معادل ۸۶/۵۳ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در ایجاد امنیت در اماکن عمومی (پارک ها و تفرجگاه ها...) انتخاب نموده اند.

در گویه سوم حدود ۲۰۲ نفر معادل ۶۷/۷۸ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۶ نفر معادل ۸۸/۴۶ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در ایجاد امنیت در مراکز تفریحی و ورزشی (سینما و باشگاه ها و...) انتخاب نموده اند.

در گویه چهارم حدود ۲۰۱ نفر معادل ۶۷/۴۴ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۶ نفر معادل ۸۸/۴۶ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در ایجاد امنیت در بین خانواده ها انتخاب نموده اند.

در گویه پنجم حدود ۱۹۶ نفر معادل ۶۵/۷۷ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۴۷ نفر معادل ۹۰/۳۸ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد پلیس انتخاب نموده اند.

و در گویه ششم حدود ۱۷۰ نفر معادل ۵۷/۰۴ درصد از جامعه شهروندان و حدود ۷۱ نفر معادل ۷۸/۸۴ درصد از جامعه کارشناسان گزینه متوسط روبه بالا را در تاثیر گذاری اجرای طرح در ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد دستگاه قضایی انتخاب نموده اند.

که با توجه به یافته های مذکور چنین استنباط می گردد که اثر بخشی طرح پاکسازی در ایجاد اختلال در چرخه دسترسی به مواد و ارتقاء سطح امنیت عمومی از نظر هر دو گروه جامعه نمونه (شهروندان و کارشناسان) مثبت ارزیابی گردیده و فرضیه پنجم از سوی هر دو گروه مورد تایید قرار گرفته است.

—فرضیه اصلی:

« اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در ارتقاء سطح امنیت عمومی مناطق مشمول طرح در شهر کرمانشاه تاثیر گذار بوده است.»

با توجه به اینکه اثبات فرضیه اصلی تحقیق وابسته به فرضیات فرعی تحقیق می باشد و از آنجا که تمامی فرضیات فرعی از سوی جامعه نمونه کارشناسان مورد تایید قرار گرفته و همچنین فرضیه های دوم و پنجم تحقیق نیز از سوی هر دو گروه جامعه نمونه مورد تایید قرار گرفته و تنها فرضیه های ۱ و ۳ و ۴ تحقیق از سوی جامعه نمونه شهروندان رد گردیده اند لذا با توجه به موارد فوق و با عنایت به اینکه فرضیه اصلی تحقیق بیشتر بر اثر بخشی اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در ارتقاء سطح امنیت عمومی در شهر کرمانشاه تاکید دارد و مولفه های فرضیه پنجم که مرتبط با ایجاد امنیت در ابعاد مختلف می باشد از سوی هر دو گروه جامعه نمونه و با درصد بسیار بالایی مورد تایید قرار گرفته لذا در کل می توان نتیجه گرفت که اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در ارتقاء سطح امنیت عمومی مناطق مشمول طرح در شهر کرمانشاه تاثیر گذار بوده است. و فرضیه اصلی مورد تایید قرار می گیرد. هر چند بسیاری از شهروندان در نحوه اجرای طرح و تاثیر آن بر بسیاری از مولفه های ذکر شده در فرضیات ۱ و ۲ و ۴ بدبین بوده و اثر بخشی طرح در این مولفه ها را ضعیف ارزیابی نموده و می بایست در اجرای طرح های آتی دغدغه های شهروندان مد نظر قرار گیرد و در جهت رفع آنها تلاش گردد.

مبحث دوم: بحث و نتیجه گیری :

گفتار اول: نتیجه گیری

آمار جرایم ارتكابی در محیط های گوناگون، بیانگر این امر است که مجرمان در ارتكاب عمل مجرمانه خویش، اغلب دارای انتخابی عقلانی بوده و فرصت های مناسب و کم خطر را برای انجام جرم انتخاب می کنند. بنابراین مجرمان بیشتر مناطقی را برای ارتكاب جرم برمی گزینند، که وقوع جرم در آنها راحت تر بوده و امکان مشاهده و دستگیری آنان در آن مناطق کمتر باشد. این مسئله نشان دهنده ضرورت شناخت مکان به عنوان یکی از عوامل مؤثر در ایجاد فرصت های جرم زا یا تسهیل کننده وقوع آن است. از این رو، می توان با تغییر شرایط جرم زای محیطی و فیزیکی و ایجاد یاتقویت فضاهای قابل دفاع و مقاوم در برابر جرم و مجرمان به میزان قابل توجهی از وقوع جرایم و ناهنجاری های موجود در شهرها کاست (رحمت، ۱۳۸۸: ۱۴) مطالعات نشان داده است که جرایم الزاما در خارج از شهرها و اماکن باز شهری که ظاهری مناسب برای ارتكاب اعمال مجرمانه دارند رخ نمی دهند، بلکه قسمت عمده ای از جرایم در اماکن به دور از چشم پلیس و نقاط جرم خیز درون شهری رخ می دهند. بنابراین اگر دستگاه های متولی تمرکز خود را بر این گونه نقاط معطوف سازند، جرایم و مشکلات ناشی از آن ها ممکن است کاهش چشم گیری یابد. ضمناً منطقی به نظر می رسد که برای پیشگیری و مهار روند رو به رشد جرایم، منابع و امکانات محدود خود را بر چند نقطه ای که بیشترین جرایم در آنها رخ می دهد، متمرکز کرد. بر این اساس پاکسازی نقاط آلوده از وجود معتادان و برخورد جدی با توزیع کنندگان خرد مواد امری اساسی و از جمله مطالبات به حق مردم کشورمان به شمار می رود. اهمیت موضوع از منظر عمومی چنان است که مستند به نظرسنجی های علمی صورت گرفته طی سنوات اخیر از سوی مراکز رسمی مقوله مواد مخدر دغدغه نخست شهروندان و لزوم برخورد جدی با قاچاقچیان و توزیع کنندگان مواد مخدر و جمع آوری معتادان و خرده فروشان از سطح جامعه اولویت اول مردم بوده و هست. در عرصه مقابله با آسیب های اجتماعی در جهان معاصر به جرأت می توان گفت که اعتیاد و قاچاق مواد مخدر و داروهای روان گردان و چگونگی پیشگیری از گرایش به آن قسمت اعظم توجه دولت ها و سازمان های بین المللی را به خود معطوف کرده است. مصرف مواد مخدر و روانگردان و تغییرالگوی مصرف با توجه به مقتضیات زمانی، کاهش سن مصرف کنندگان و شیوع مصرف مواد در بین زنان، دانشجویان، ورزشکاران و ... یکی از معضلات مهم اجتماعی محسوب می گردد. با توجه به اینکه کشور ایران نیز طی چند دهه اخیر با مسایلی مانند رشد و گسترش شهرها و شکل گیری شهرهای بزرگ روبرو بوده است. این ویژگی شهرنشینی، ایران را با مشکلات و موانع متعددی درگیر کرده است. از جمله این مشکلات، بروز انواع ناهنجاری ها و بزهکاری شهری است که لطمات و هزینه های مادی و معنوی بسیاری برای مردم و بخش عمومی به وجود آورده است. شهر کرمانشاه نیز به عنوان بزرگترین شهر در غرب کشور در مقطع کنونی با مشکلات عدیده ای مواجه است. نرخ بالای بزهکاری در این شهر یکی از مهمترین مشکلات آن در حال

حاضر است. با توجه به آمار رسمی منتشر نشده و همچنین تحقیقات انجام شده بالاترین میزان جرایم ارتكابی، در شهر کرمانشاه طی سال های اخیر، سوء مصرف و قاچاق مواد مخدر است که این شهر را از نظر آسیب های اجتماعی دچار مشکل جدی نموده و دستیابی به راهکارهایی به منظور کنترل و مقابله با این ناهنجاری را ضروری ساخته است. بی شک شناسایی علل مکانی تسهیل کننده یا ترغیب کننده ارتكاب جرایمی چون خرید و فروش، حمل و نگهداری یا سوء مصرف و سعی در حذف عوامل محیطی تسهیل کننده وقوع این جرایم تأثیر عمده ای در افزایش ایمنی و کاهش میزان یا نرخ این جرایم در سطح شهر دارد. از سویی، سیاست گذاران و دست اندرکاران برقراری نظم و امنیت با استفاده از طرح های مختلف از جمله پاک سازی مناطق آلوده و جمع آوری خرده فروشان مواد مخدر نسبت به تحت کنترل در آوردن مکان های ارتكاب جرایم مرتبط با مواد مخدر در محدوده شهر کرمانشاه اقدام و نیرو و امکانات و تجهیزات خود را بر این محدوده ها متمرکز ساخته اند لذا جهت بررسی میزان اثر بخشی اجرای طرح پاکسازی مناطق آلوده موضوع این پژوهش به این امر اختصاص یافت تا ضمن بررسی مبانی نظری و پیشینه پژوهش در این زمینه، کانون های تمرکز بزهکاری در شهر کرمانشاه را به شیوه علمی و کاربردی تشخیص دهد. هدف اصلی این تحقیق ارزشیابی میزان اثربخشی طرح های پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر در شهر کرمانشاه می باشد که در این زمینه با طرح پرسشنامه ای محقق ساخته به بررسی میزان تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان در کاهش فعالیت باندهای توزیع و اشاعه سوء مصرف مواد مخدر و روانگردان ها، کاهش سطح دسترسی افراد به مواد مخدر، در قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد از طریق برخورد قاچاقچیان خرده پا و توزیع کنندگان جزء، در پاکسازی چهره شهرها و مناطق آلوده از لوٹ معتادان متجاهر و خرده فروشان، ایجاد اختلال در چرخه دسترسی به مواد و کاهش سطح وزمان دسترسی به مواد مخدر و روانگردان پرداخته شد. که جامعه آماری این پژوهش کارشناسان حقوقی، انتظامی و شهروندان بالای ۱۶ سال در نظر گرفته شدند که پس از جمع آوری اطلاعات از طریق نرم افزار SPSS به پردازش داده ها و آزمون فرضیه ها پرداخته شد که در نهایت مشخص گردید: ۱- از دیدگاه جامعه نمونه کارشناسان اثر بخشی اجرای طرح پاکسازی در کاهش توزیع و اشاعه مواد مخدر، کاهش دسترسی به مواد مخدر، قطع زنجیره ارتباطی قاچاقچیان و مصرف کنندگان، پاکسازی چهره شهرها و مناطق آلوده از معتادان و در ایجاد اختلال در چرخه دسترسی به مواد و کاهش زمان دسترسی به مواد مخدر موثر بوده است و ۲- جامعه نمونه شهروندان ضمن تایید اثر بخشی اجرای طرح پاکسازی در کاهش دسترسی به مواد مخدر (تایید فرض دوم) و ایجاد اختلال در چرخه دسترسی به مواد و کاهش زمان دسترسی به مواد مخدر (تایید فرض پنجم) در خصوص اثر گذاری طرح در کاهش توزیع و اشاعه مواد مخدر (فرض اول)، قطع زنجیره ارتباطی قاچاقچیان

و مصرف کنندگان (فرض سوم)، پاکسازی چهره شهرها و مناطق آلوده از معتادان (فرض چهارم) ارزیابی آنها منفی بوده و اثر بخشی طرح در خصوص فرض ۱ و ۳ و ۴ را ضعیف ارزیابی نموده اند و آنها را رد نموده اند.

در جمع بندی نتیجه تحقیق نکاتی قابل احصاء می باشد که در مبحث بعد به آن پرداخته می شود:

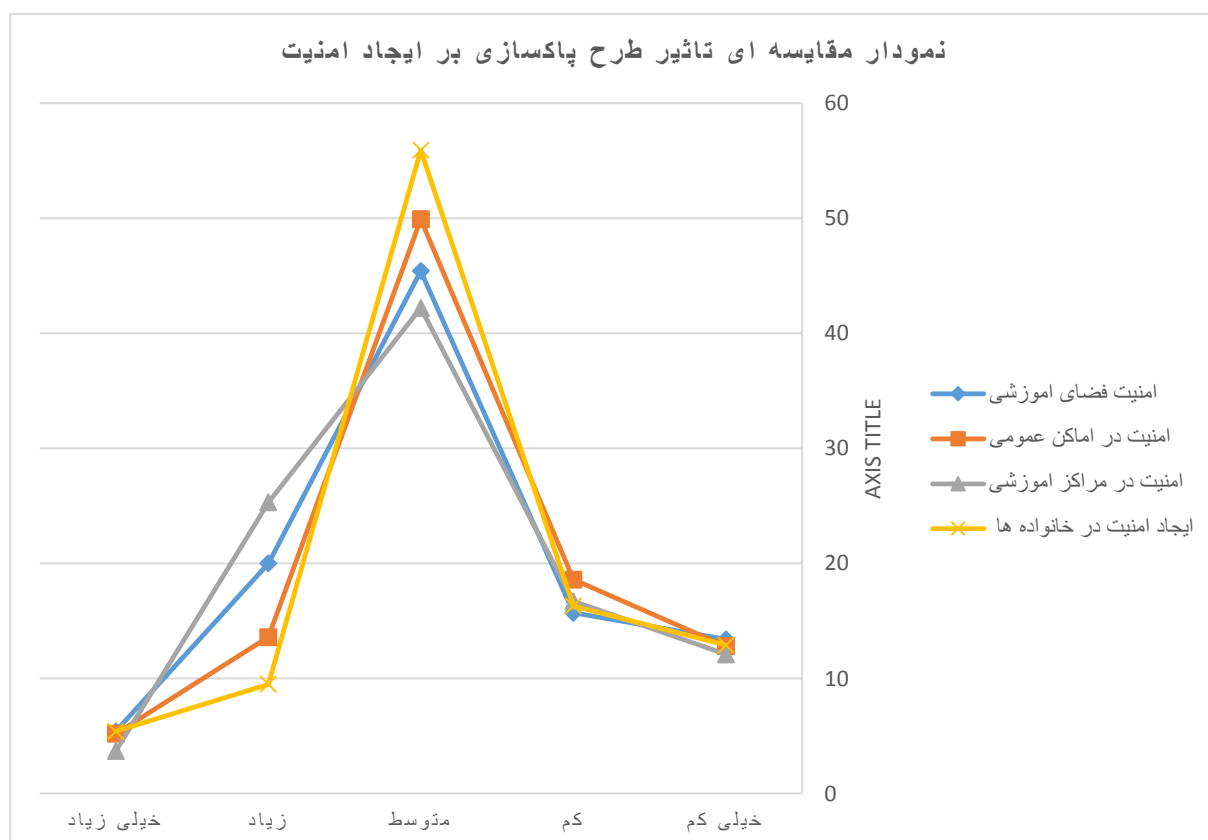
گفتار دوم: بحث و تحلیل

- بحث و تحلیل یافته ها:

نکته ۱:

با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده ها مشاهده می گردد که **اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر** به ترتیب در **ایجاد امنیت در خانواده ها**، **امنیت در اماکن عمومی (پارک ها، تفرجگاه ها و...)**، **امنیت در فضای آموزشی**، و **امنیت در مراکز تفریحی و ورزشی (سینما، باشگاه و...)** تاثیر گذار بوده که درصد تاثیر گذاری آن بر مولفه های فوق در نمودار ۱-۵- نشان داده شده است.

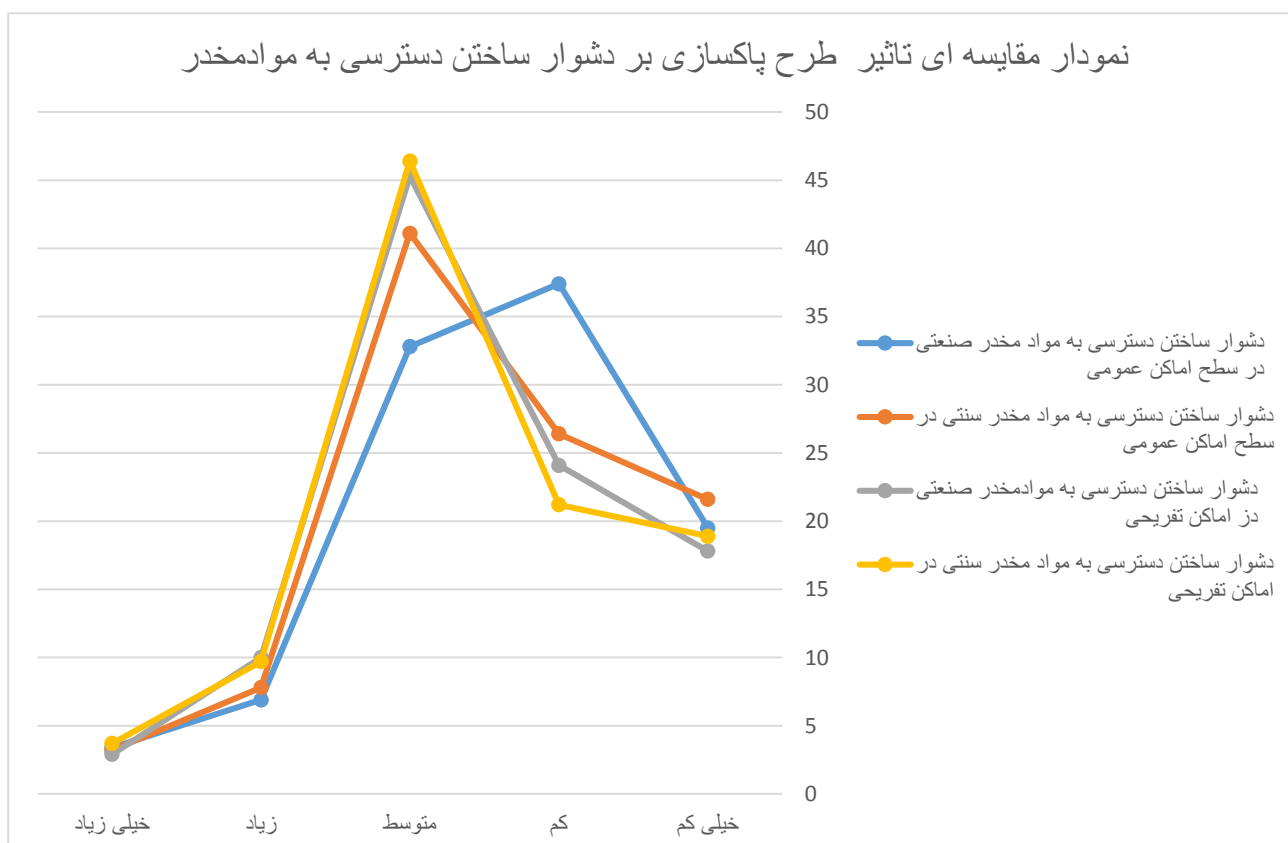
نمودار ۱-۵- مقایسه تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر بر ایجاد امنیت

نکته ۲:

با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده‌ها مشاهده می‌گردد که **اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر** به ترتیب **دردشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر سنتی در اماکن تفریحی و ورزشی (سینما، باشگاه و...)**، **دردشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر صنعتی در اماکن تفریحی و ورزشی (سینما، باشگاه و...)**، **دردشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر سنتی در اماکن عمومی (پارک‌ها، تفرجگاه‌ها و...)** و **دردشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر صنعتی در اماکن عمومی (پارک‌ها، تفرجگاه‌ها و...)** تاثیر گذار بوده که درصد تاثیر گذاری آن بر مولفه‌های فوق در نمودار ۲-۵- نشان داده شده است.

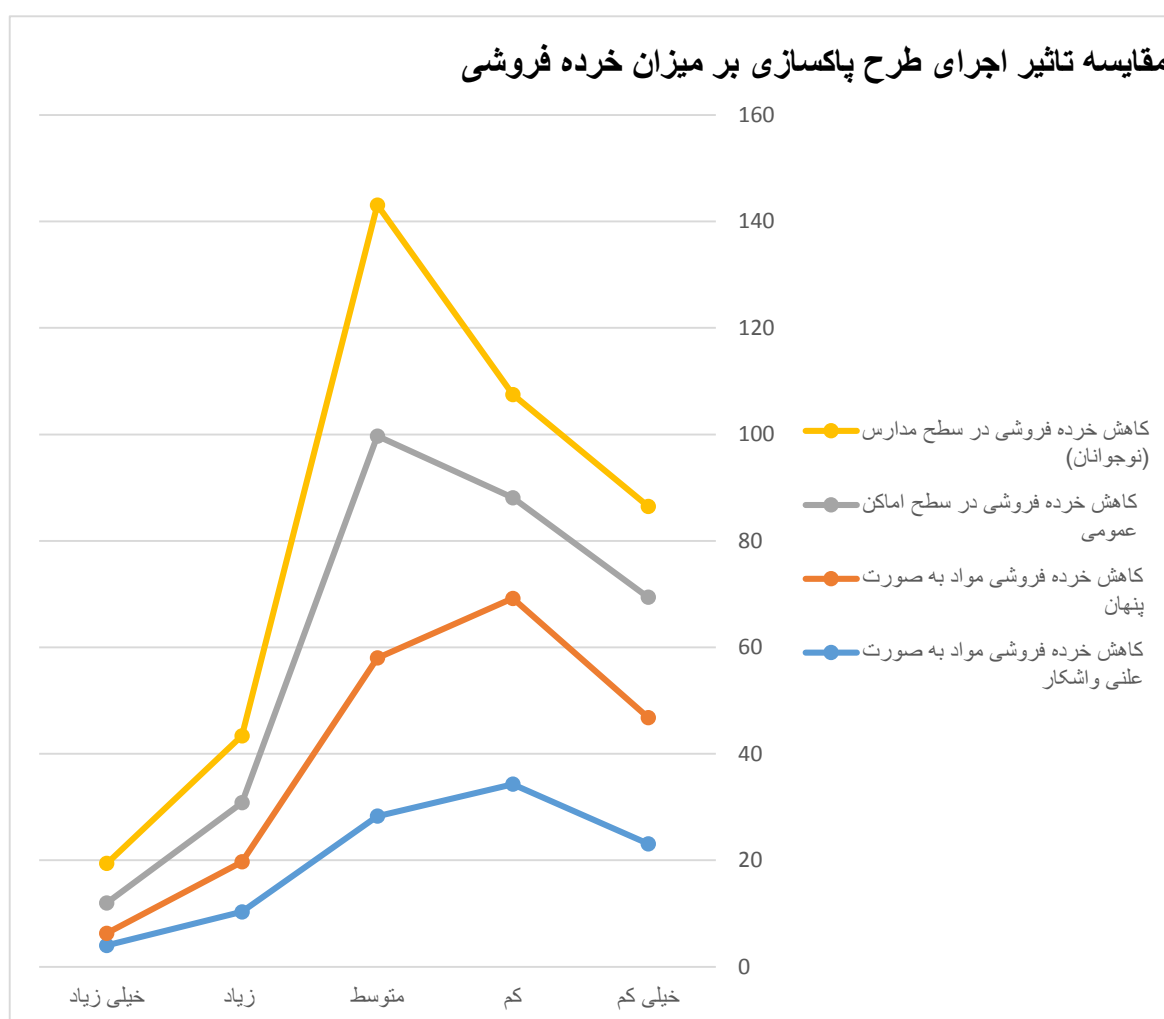
نمودار ۲-۵- مقایسه تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر بر دشوار ساختن دسترسی به مواد مخدر و روان گردان‌ها

نکته ۳:

با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده‌ها مشاهده می‌گردد که **اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر** به ترتیب **بر کاهش خرده فروشی مواد در سطح مدارس (نوجوانان)**، **کاهش خرده فروشی مواد در سطح اماکن عمومی**، **در کاهش خرده فروشی مواد به صورت پنهان**، **کاهش خرده فروشی مواد به صورت علنی و آشکار**، تاثیرگذار بوده که درصد تاثیر گذاری آن بر مولفه های فوق در نمودار ۳-۵- نشان داده شده است .

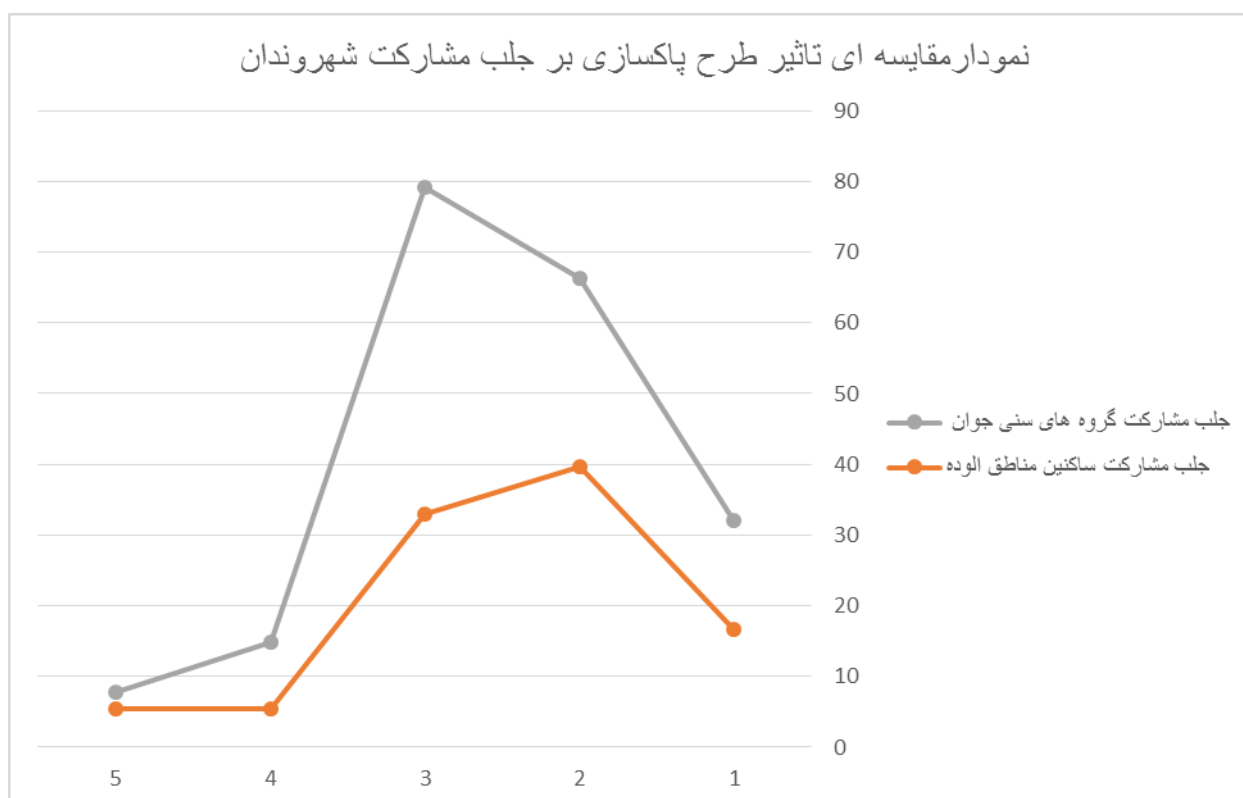
نمودار ۳-۵- مقایسه تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر بر کاهش خرده فروشی

نکته ۴:

با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده‌ها مشاهده می‌گردد که **اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر** بیشترین تاثیر را **در جلب مشارکت گروه های سنی جوان و نوجوان** داشته و میزان تاثیر گذاری آن **در جلب مشارکت ساکنین مناطق آلوده** در حد کمی ارزیابی شده است. به نحوی که **حدود ۵۸ درصد** جامعه نمونه **گزینه متوسط به بالا** را در **تاثیر گذاری اجرای طرح پاکسازی در جلب مشارکت گروه های سنی جوان و نوجوان در پیشگیری از توزیع مواد مخدر** انتخاب نموده و در مقابل **تنها ۳۸ درصد** **گزینه متوسط به بالا** را در **تاثیر گذاری اجرای طرح در جلب مشارکت ساکنین مناطق آلوده در پیشگیری از توزیع مواد مخدر** انتخاب نموده اند که این خود نشان از **تاثیر گذاری طرح پاکسازی بر اقشار نوجوان و جوان را دارد**. که درصد تاثیر گذاری آن بر مولفه های فوق در نمودار ۴-۵- نشان داده شده است.

نمودار ۴-۵- مقایسه تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر بر جلب مشارکت شهروندان

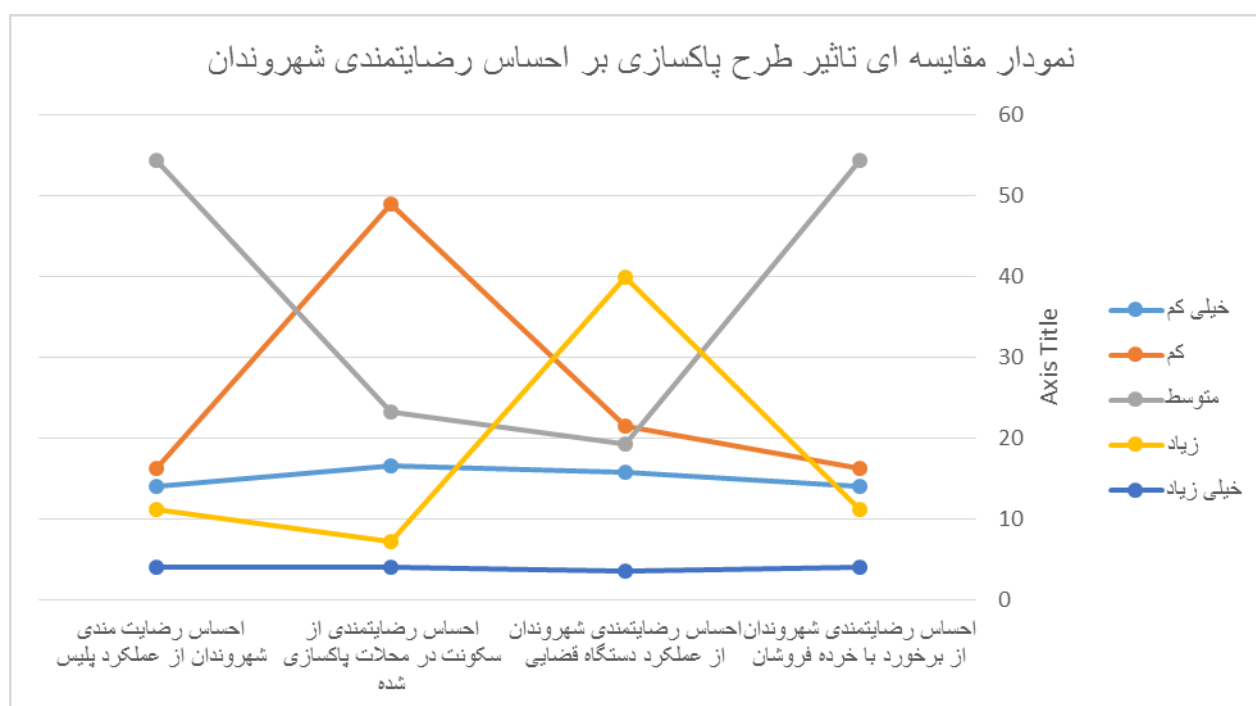
نکته ۵:

با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده‌ها مشاهده می‌گردد که **حدود ۶۳/۵ درصد** جامعه نمونه **گزینه متوسط به بالا** را در کاهش خرده فروشی مواد در سطح مدارس (نوجوانان) انتخاب نموده و در مقابل **حدود ۵۵۸ درصد** گزینه **متوسط به بالا** را در کاهش خرده فروشی مواد در سطح اماکن عمومی را انتخاب نموده اند که این امر نشان می‌دهد که تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر بر نوجوانان بیشتر از سایر اقشار می‌باشد و از سوی دیگر برابر نمودار (۴-۵-); **حدود ۵۵۸ درصد** جامعه نمونه **گزینه متوسط به بالا** را در **تاثیر گذاری اجرای طرح در جلب مشارکت گروه های سنی جوان و نوجوان در پیشگیری از توزیع مواد مخدر** انتخاب نموده که این خود می‌تواند نوید بخش این باشد که **با ورود اقشار نوجوان به سنین بالاتر تاثیر اجرای این گونه طرح ها در کاهش گرایش به مواد مخدر و روان گردان ها بیشتر قابل لمس و رویت** باشد. هرچند برابر یافته های بدست آمده در این تحقیق به نظر جامعه نمونه در حال حاضر اجرای طرح پاکسازی در روند دسترسی گروه های سنی نوجوان در اماکن عمومی به مواد مخدر همسان سایر افراد می‌باشد. چرا که حدود ۵۰ درصد از پاسخگویان گزینه متوسط به بالا را در کاهش دسترسی عموم افراد و همچنین نوجوان در اماکن عمومی به مواد مخدر پس از اجرای طرح ها را انتخاب نموده اند. که با متمرکز نمودن اهداف این گونه طرح ها در بالا بردن ضریب پیشگیری و کاهش دسترسی اقشار نوجوان و جوان به مواد مخدر در اماکن عمومی می‌توان همچون مراکز آموزشی شاهد کاهش گرایش جوانان و نوجوانان به مواد مخدر سنتی و روان گردان ها بود.

نکته ۶:

با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل داده‌ها مشاهده می‌گردد که **اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر** به ترتیب **در ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان**، **ایجاد احساس رضایتمندی شهروندان از عملکرد پلیس**، **ایجاد احساس رضایتمندی از سکونت در محلات پاکسازی شده** و **ایجاد احساس رضایت مندی شهروندان از عملکرد دستگاه قضایی** تاثیرگذار بوده که درصد تاثیر گذاری آن بر مولفه های فوق در نمودار ۵-۵- نشان داده شده است .

نمودار ۵-۵- مقایسه تاثیر اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان مواد مخدر بر احساس رضایتمندی شهروندان

با توجه به اینکه اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان در مقطع زمانی خاص و طی چند مرحله در سال انجام می‌گردد و عملکرد پلیس و سایر دستگاه‌ها در جمع‌آوری خرده‌فروشان مشهود می‌باشد لذا درصد رضایتمندی شهروندان از اجرای طرح و عملکرد پلیس یکسان ارزیابی گردیده و در حدود ۷۰ درصد پاسخگویان گزینه متوسط به بالا را انتخاب نموده‌اند اما در مقابل رضایتمندی از قوه قضائیه در رتبه آخر قرار گرفته است چرا که پس از اجرای طرح و تحویل متهمان به قوه قضائیه با توجه به عدم وجود امکانات نگهداری این افراد و تلاش قوه قضائیه در کاهش آمار زندانیان لذا اکثر این افراد پس از دستگیری؛ آزاد و مجدداً "به فعالیت خود ادامه می‌دهند که همین امر در عدم رضایتمندی شهروندان از عملکرد قوه قضائیه تاثیر گذار می‌باشد.

نکته ۷:

با بررسی اطلاعات به دست آمده مشخص گردید که جامعه نمونه این تحقیق که شامل شهروندان و کارشناسان می باشد تاثیر اجرای طرح پاکسازی و مبارزه با خرده فروشان مواد مخدر و روان گرادن ها در احساس رضایتمندی شهروندان از سکونت در محله های پاکسازی شده را در حد کم و خیلی کم ارزیابی نموده اند به طوری که حدود **۶۵/۶ درصد** پاسخگویان **گزینه کم و خیلی کم** را در احساس رضایتمندی شهروندان از سکونت در محله های پاکسازی شده را انتخاب نموده اند .

نکته ۸:

بررسی شواهد و اطلاعات بدست آمده از این تحقیق نشان می دهد که اکثر پاسخگویان معتقد هستند که اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان هیچ تاثیری در حضور افراد و ساکنین جدید در محلات پاکسازی شده نداشته است. به نحوی که **حدود ۷۴ درصد** جامعه نمونه **گزینه کم و خیلی کم** را در این زمینه انتخاب نموده اند که این امر می تواند در شکست طرح های مذکور موثر باشد چرا عدم حضور ساکنین جدید باعث می گردد که وضعیت این محلات در همان فقر فرهنگی و اقتصادی باقی مانده و افراد خلاف کار در این محیط ها زمینه فعالیت بیشتری را پیدا کنند. و از طرف دیگر **۶۳ درصد** **گزینه کم و خیلی کم** را در تاثیر گذاری طرح در جلوگیری از خروج برخی از ساکنین مناطق پاکسازی شده انتخاب نموده اند؛ که با توجه به اینکه اکثر افرادی که این مناطق را ترک می کنند از افراد سالم و پاک این مناطق می باشند لذا این خود نیز می تواند در آلودگی بیشتر این نقاط موثر باشد .

نکته ۹:

علی رغم اینکه برابر اطلاعات نمودار ۵-۵- رضایتمندی شهروندان از اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان رتبه نخست را به دست آورده اما باید تاکید نماییم که اکثر پاسخگویان تاثیر گذاری اجرای طرح در رضایتمندی ساکنین مناطق آلوده را در حد کم ارزیابی نموده اند چرا که **حدود ۶۰ درصد** پاسخگویان **گزینه کم و خیلی کم** و تنها **۱۰ درصد** **گزینه زیاد** را انتخاب نموده اند همچنین حدود **۶۰ درصد** پاسخگویان مشارکت ساکنین مناطق آلوده در اجرای طرح و پیشگیری از عرضه مواد مخدر را **در حد کم و خیلی کم** ارزیابی نموده اند. در نتیجه هر چند اجرای طرح در رضایتمندی شهروندان تاثیر گذار بوده لکن در رضایتمندی ساکنین این مناطق چندان تاثیر گذار نبوده، چرا که درآمد اکثر افراد این مناطق از این طریق بدست می آید لذا

صرفاً" اجرای این گونه طرح ها و عدم توجه به توسعه زیر ساخت ها و همچنین وضعیت اشتغال و درآمد اقتصادی این مناطق نمی تواند در این مناطق موفق و تاثیر گذار باشد. هر چند در احساس امنیت ساکنین سایر مناطق تاثیر گذار بوده است.

نکته ۱۰:

با عنایت به اینکه تمامی فرضیه های تحقیق از سوی کارشناسان مورد تایید قرار گرفته و اکثر کارشناسان اثر بخشی اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان را در کاهش فعالیت باندهای توزیع و اشاعه سوء مصرف مواد مخدر، کاهش سطح دسترسی افراد به مواد مخدر، قطع زنجیره ارتباطی بین قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد، پاکسازی چهره شهرها و مناطق آلوده و ایجاد اختلال در چرخه دسترسی به مواد را مثبت ارزیابی نموده اند؛ اما در مقابل اکثر شهروندان اثربخشی طرح در بسیاری از مولفه ها را ضعیف ارزیابی نموده که این خود نشان از آن دارد که با توجه به اینکه جامعه کارشناسان نسبت به جامعه شهروندان از اطلاعات بیشتری در خصوص آمار تخلفات در قبل و بعد از اجرای طرح، میزان رضایت مندی شهروندان در قبل و بعد از طرح، تعداد افراد دستگیر شده در قبل و بعد از طرح، افزایش نقاط پاکسازی شده، نوع مشارکت مردم و... دارند لذا نظر کارشناسان با توجه به میزان آگاهی و اطلاعات قبلی نسبت به طرح مثبت می باشد که به نظر می رسد با افزایش اقدامات تبلیغی و رسانه ای و آگاه ساختن شهروندان از نتایج طرح ها و مقایسه تاثیر گذاری آن در قبل و بعد از اجرای طرح می تواند در افزایش رضایتمندی شهروندان از اجرای طرح ها و نتایج آن موثر باشد.

گفتار سوم - موانع و محدودیت های تحقیق

- ۱ - عدم وجود و یا حداقل ارئه آمار شفاف جهت تشخیص میزان تأثیر گذاری یا عدم تأثیر گذاری طرح بر کاهش دسترسی به مواد مخدر و روان گردان ها در سطح شهر کرمانشاه.
- ۲ - طولانی بودن تشریفات مربوط به اخذ آمار و اطلاعات از ادارت مرتبط و همچنین تأخیر فراوان در تکمیل پرسشنامه و درگیر شدن در بروکراسی اداری پیچیده آن.
- ۳ - عدم وجود کتابخانه جامع و معتبر برای استفاده از منابع تخصصی و علمی در شهر کرمانشاه.
- ۴ - عدم همکاری مناسب شهروندان در پاسخگویی به سوالات و صرف زمان طولانی در توجیه آنان
- ۵ - عدم همکاری سازمان های ذیربط در ارائه اطلاعات مفید و کارآمد در جهت اجرای بهتر پژوهش.
- ۶ - با توجه به اینکه ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه بوده احتمال نتایج غیر واقعی وجود دارد در تعمیم دادن آن بایستی احتیاط کرد.

مبحث سوم: پیشنهادها

پیشنهادها:

۱- با توجه به اطلاعات بدست آمده در این پژوهش اجرای طرح پاکسازی و برخورد با خرده فروشان بالاترین تاثیر را در ایجاد امنیت در بین خانواده ها داشته و کم ترین تاثیر را در ایجاد امنیت در مراکز تفریحی و عمومی داشته است. لذا پیشنهاد می گردد در اجرای طرح های آتی حوزه های تفریحی و عمومی بیشتر مورد نظر و توجه قرار گیرند.

۲- با عنایت به اینکه برابر اطلاعات به دست آمده در این پژوهش اجرای طرح پاکسازی بالاترین تاثیر در جلب مشارکت گروه های سنی جوان و نوجوان داشته لذا پیشنهاد می گردد در اجرای طرح های آتی از این پتانسیل یعنی استفاده از نیروهای نوجوان در جهت اجرای بهتر و بهینه طرح ها استفاده گردد.

۳- انجام عملیات روانی مناسب در قبل، حین و بعد از اجرای طرح های پاکسازی در مناطق هدف از جمله مدارس، مکان های عمومی، اماکن تفریحی و...

۴- با توجه به اینکه اجرای طرح پاکسازی بیشترین تاثیر را در رضایتمندی شهروندان داشته اما در مقابل در ایجاد حس رضایتمندی اهالی ساکن در مناطق آلوده تاثیر آنچنانی نداشته است. لذا پیشنهاد می گردد همزمان با اجرای طرح های مذکور نسبت به تحت حمایت قرار دادن خانواده های آسیب پذیر از طریق فعال نمودن دستگاه های دولتی و غیر دولتی و همچنین خیرین اقدام گردد تا احساس رضایت مندی ساکنین این مناطق نیز افزایش یابد

۵- با عنایت به اینکه پاکسازی مناطق آلوده هیچ تاثیری در حضور افراد و ساکنین جدید در محلات پاکسازی شده نداشته است؛ لذا می طلبد که برنامه ریزی و اقدامات لازم جهت تغییر بافت جمعیتی و فرهنگی این مناطق از طریق ایجاد ظرفیت های جذاب صورت گیرد.

۶- با عنایت به اینکه اجرای طرح پاکسازی بیشترین تاثیر را در ایجاد اختلال در چرخه زمانی دسترسی به مواد مخدر را داشته لذا می طلبد مسئولین ضمن استمرار طرح، ابعاد و دامنه آن به ویژه در اماکن عمومی و تفریحی با بهره گیری از نظر کارشناسان گسترش داده و قلمروهای بیشتری را در برگیرد. علاوه بر آن لازم است مردم از نتایج ابعاد طرح بیشتر آگاه گردند.

- ۷- ترتیبی اتخاذ شود که حمایت از خانواده افراد دستگیره شده در اولویت قرار گیرد.
- ۸- از همه ابزار و امکانات موجود استفاده و همه سازمان ها و نهادها در این خصوص همکاری و مشارکت نمایند.
- ۹- تأکید بر استفاده از انواع روش های آموزشی، به ویژه آموزش های انفرادی، کلاس های کوتاه مدت، در مراکز آموزشی پس از اجرای طرح ها.
- ۱۰- هشدارهای پلیسی بر مبنای نیاز واقعی مردم و کاملاً کارشناسانه تهیه و پس از اجرای طرح ها اعلام گردند.
- ۱۱- توسعه جغرافیایی طرح مد نظر قرار گیرد تا امکان جابه جایی افراد شرور از محلی به محل دیگر سلب گردد.
- ۱۲- طرح های پاکسازی و برخورد با خرده فروشان با دقت نظر و کارشناسی عالمانه تری تهیه شده و در مورد نحوه اجرای آن نیز حساسیت های لازم مد نظر قرار گیرد.
- ۱۳- ضمن بهره گیری از ابزار و امکانات مدرن، نیروهای پلیس نیز از آموزش لازم برخوردار گردند. تا بدین وسیله رضایتمندی افزون تری را فراهم نمایند.
- ۱۴- شرایطی فراهم گردد تا مردم بتوانند به راحتی ضمن برقراری ارتباط با پلیس پیشنهادها و انتقادهای خود را مطرح نمایند
- ۱۵- باید نقاط قوت و ضعف اجرای طرح در مرحله اول احصاء و ضمن تقویت نقاط قوت برای رفع نقاط ضعف برنامه ریزی لازم بعمل آید.
- ۱۶- دستگاه های مجری طرح با اجرای برنامه های مناسب تبلیغی و آموزشی، ثمرات مثبت اینگونه طرح ها را برای مردم روشن نموده و زمینه مشارکت ایشان را در انجام طرح های بعدی فراهم نماید.
- ۱۷- تخصیص و ساماندهی سرانه های تأسیساتی، تجهیزاتی و خدماتی مورد نیاز ساکنان مناطق پاکسازی شده و ایجاد فضاهای تفریحی و فراغتی سالم، ساختن سالن های ورزشی، کتابخانه، پارک و بسیاری از مکان های تفریحی به منظور پرکردن اوقات فراغت ساکنان؛

۱۸- مکان یابی و احداث مراکز انتظامی در این محدوده از شهر، زیرا به نظر می رسد یکی از عوامل تأثیرگذار در بالابودن میزان جرایم در محدوده های آلوده، فقدان مراکز انتظامی در این بخش از شهر است؛

۱۹- ساماندهی فضاهای متروک و رها شده، خرابه ها و ساختمان های متروک، سرعت بخشیدن به امر ساخت و سازیناهای نیمه ساخته در مناطق پاکسازی شده .

۲۰- با توجه به اینکه احساس رضایت مندی از قوه قضاییه در پایین ترین رده قرار گرفته است لذا می طلبد مسئولین امر ضمن مد نظر قرار دادن انتظارات مردم از قوه قضاییه؛ با ایجاد مکان های نگهداری افراد دستگیر شده در جهت افزایش رضایتمندی شهروندان اقدام نمایند.

منابع و ماخذ:

منابع داخلی

افروغ، عماد (۱۳۷۷)؛ فضا و نابرابری های اجتماعی، ارائه الگویی برای جدایی گزینی و پیامدهای آن، تهران، دانشگاه تربیت مدرس.

اک و همکاران (۱۳۸۷)؛ تهیه نقشه برای تحلیل بزهکاری، شناسایی کانون های جرم خیز، ترجمه محسن کلانتری، مریم شکوهی، تهران، چاپ شکوه.

امیریان سهراب، (۱۳۸۷) بررسی و تحلیل پراکندگی فضایی پارکهای شهر کرمانشاه، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، تهران

ایمانی جاجرمی، حسین (۱۳۸۸)، مدیریت شهری و پیشگیری از جرم در ایران، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم

اطهاری، کمال (۱۳۸۹)، ((اقتصاد شهری و اقتصاد شهر در ایران))، شماره ۷، صص ۶۵-۵۶

امیر خیزی، محمدرضا؛ «اقدام های جامعه ی بین المللی در مبارزه با مواد مخدر»، فصلنامه سیاست خارجی، سال سیزدهم، شماره ۳

پورصادق، ن (۱۳۸۰) رویکرده ای ارزشیابی اثربخشی آموزش . مجله تدبیر سال هفتم، شماره ۱۶۰، صفحات ۳۲-۳۹

تقوایی، مسعود، (۱۳۸۹)، بررسی و مقایسه شاخصهای شش گانه جرم در سطح مناطق مختلف شهر شیراز، جغرافیا، شماره ۲۶

توکلی، مهدی (۱۳۸۴)؛ شناسایی و تحلیل کانون های جرم خیز شهر زنجان با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS)، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه علوم انتظامی.

جباری، کاظم (۱۳۸۸)، تحلیل فضایی کانون های جرمخیز شهری با استفاده از (gis) نمونه موردی بخش مرکزی تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد .

حق پناه، احسان (۱۳۸۸)؛ «شناسایی و تحلیل فضایی کانونهای بزه سوء مصرف و قاچاق مواد مخدر شهر کرمانشاه»، پایان نامه ی کارشناسی ارشد، دانشگاه زنجان.

د ورتلی، لوآرین مازوول، (۱۳۹۲)، جرم شناسی محیطی و تحلیل جرم، مترجم علی افراسیابی ریچار افتخار جهرمی، گودرز، (۱۳۸۸) اصل قانونی بودن جرایم ومجازات ها، وتحوالات آن، مجله تحقیقات حقوقی، شماره ۲۵ و ۲۶

رستمی، مسلم و دیگران (۱۳۹۰)، تحلیل پراکنش فضایی پارک های منطقه ی یک شهر کرمانشاه با استفاده از GIS، چشم انداز جغرافیایی، سال ششم، شماره ی ۱۵.

رمضانی، مرتضی (۱۳۸۵)، «تحلیل جغرافیایی جرایم در شهر مشهد»، پایان نامه ی کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد.

رحمدل، منصور (۱۳۸۳)، مطالعه تطبیقی سیاست جنایی ایران، انگلستان و ولز در قبال قاچاق مواد مخدر، پایان نامه دکتری حقوق جزا و جرم شناسی، دانشکده حقوق دانشگاه تهران.

رحمت، محمد رضا، نقش طراحی محیط در پیشگیری از وقوع جرم: بررسی نظریات محققین، فصلنامه حقوقی گواه، شماره ۹۰۸، زمستان ۱۳۸۵.

رحمت، محمد رضا، نقش معماری و شهرسازی در پیشگیری از جرم، پایان نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی دکتر علی حسین نجفی ابرند آبادی، تابستان ۱۳۸۵.

زراعت، عباس (۱۳۹۲)، مواد مخدر مواد مخدر در نظم کنونی، تهران، نشر میزان، چاپ اول

شکویی، حسین (۱۳۷۲)؛ جغرافیای اجتماعی شهرها، (اکولوژی اجتماعی شهر)، تهران، انتشارات جهاد دانشگاهی.

شکویی، حسین (۱۳۷۵)؛ اندیشه های نو در فلسفه جغرافیا، تهران، انتشارات گیتا شناسی، جلد اول، چاپ اول.

شکویی، حسین (۱۳۶۵)، جغرافیای اجتماعی شهرها، اکولوژی اجتماعی شهر، چاپ اول.

شکویی، حسین (۱۳۵۶)، جغرافیای جنایت شاخه ی جدید در دانش جغرافیا، دانشکده ی ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تبریز، شماره ی ۱۲۱.

طباطبایی مومثنی، منوچهر (۱۳۸۸)، آزادی های عمومی و حقوق بشر، تهران: موسسه انتشارات دانشگاه تهران

طرح تجدید نظر طرح جامع شهر کرمانشاه، سازمان مسکن و شهر سازی استان کرمانشاه، مهندسان مشاور شهرسازی طرح و آمایش، ۱۳۸۳

عینی، حسن (۱۳۹۰)؛ «پهنه بندی پتانسیل های اقلیمی کشت گندم دیم در استان کرمانشاه»، پایان نامه ی کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد.

فتحی، ناظری، سلاورزی (۱۳۸۵)، راهکارها و شیوه های نوسازی و بهسازی مردم گرایانه بافت های فرسوده شهری، نمونه موردی شهر کرمانشاه، همایش ملی بافت های فرسوده، اهواز

فلسون، مارکوس، کلارک، رونالد و ی (۱۳۸۹) فرصت و بزهکاری، نگرشی کاربردی برای پیشگیری از بزهکاری، ترجمه محسن کلانتری و سمیه قزلباش، چاپ اول، زنجان، نشر دانش.

کامران نیا، جلال (۱۳۸۵-۱۳۸۴)؛ تحلیل الگوهای فضایی و آینده نگری جرم در شهر شیراز، مورد محلات مرکزی شهر، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه شهید بهشتی.

کلانتری، محسن (۱۳۸۰)؛ بررسی جغرافیایی جرم و جنایت در مناطق شهر تهران، پایان نامه دکتری، تهران، دانشگاه تهران.

----- (۱۳۸۸)؛ جزوه درس جغرافیای بزهکاری، زنجان، دانشگاه زنجان، دانشکده علوم انسانی، گروه جغرافیا.

----- (۱۳۸۸)، تحلیل فضایی بزهکاری شهری با استفاده از مدل تخمین تراکم کرنل،

موردمطالعه جرایم شرارت، نزاع و درگیری در شهر زنجان، نظم و امنیت، سال دوم شماره ۳

کلاتنری، محسن و مهدی توکلی (۱۳۸۶)؛ شناسایی و تحلیل کانون های جرم خیز شهری، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، نشریه پلیس پیشگیری نیروی انتظامی، سال دوم، چاپ دوم،

----- (۱۳۸۵-۸۶)؛ شناسایی کانون های جرم خیز شهری، فصلنامه ی مطالعات پیشگیری از جرم، سال اول و دوم.

----- (۱۳۸۹)، نقش ابر کانون های جرم خیز در شکل گیری الگوهای فضایی بزهکاری (مورد مطالعه: ایستگاه بازرسی علی آباد شهر بیرجند، فصلنامه ی مدیریت انتظامی، سال پنجم، شماره ی چهارم.

----- (۱۳۸۹)؛ بررسی جغرافیایی کانون های جرم خیز شهر زنجان (مورد مطالعه: جرایم مرتبط با مواد مخدر)، پژوهش های جغرافیای انسانی، شماره ی ۷۴.

گزارش مطالعاتی برآورد اجتماعی باتاکید بر اولویت جرایم و آسیب های اجتماعی استان کرمانشاه، معاونت اجتماعی ناجا، پاییز ۱۳۹۰-شماره ۸۵

مؤذن جامی، محمد هادی (۱۳۸۴) اعتماد پایه امنیت، فصلنامه دانش انتظامی، سال پنجم، شماره ۲۹

محسنی، فرید (۱۳۹۰)، جرایم شرکتی از دیدگاه جرم شناختی، فصلنامه ی علمی- پژوهشی دیدگاه های حقوق قضایی.

مقیمی، مهدی و قورچی، مجید. (۱۳۸۴) بستن کوچه ها و معابر و کاهش جرم. فصلنامه دانش
انتظامی، دانشگاه علوم انتظامی، سال هفتم، شماره چهارم.

مرادی، گلرمد (۱۳۸۸)؛ بررسی تأثیر مشارکت های مردمی در کاهش ناامنی های شهری (نمونه ی مورد
مطالعه: شهر کرمانشاه)، مجله ی علوم اجتماعی دانشکده ی ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد.

مشکینی، ابوالفضل و دیگران (۱۳۹۰)، تأثیر سیاست های واگذاری زمین و مسکن دولتی در گسترش
کالبدی شهرهای ایران (نمونه ی موردی: شهر کرمانشاه)، جغرافیا و توسعه، شماره ی ۲۳.

هدایتی، اکبر و عباسی، الهام (۱۳۸۸)؛ مدیریت علمی کانون های جرم خیز با استفاده از سامانه ی
اطلاعات جغرافیایی (مورد مطالعه: انواع جرایم سرقت در شهر قزوین)، فصلنامه ی مطالعات مدیریت
انتظامی، سال چهارم، شماره ی دوم.

سایت های اینترنتی :

سایت ستاد مبارزه با مواد مخدر به نشانی: www.dchq.ir

خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا) به نشانی: www.irna.com

خبرگزاری دانشجو به نشانی: www.snn.ir

خبرگزاری مهر به نشانی: www.mehrnews.com

www.irancities.ir/showcity.aspx?code=۷۴۶۸&code۲=۳۰

<http://www.pajoohe.com/fa/index.php>

<http://www.pasokhgoo.ir>

fa.wikipedia.org/wiki

www.unodc.org

http://www.elib.hbi.ir/persian/public_health_ebook/۱۲_۰۴.htm

Title

"Evaluation of the effectiveness of cleanup projects and dealing with drug retailers»."(Case Study of Kermanshah)

Summary

According to official figures released by research conducted and the highest rate of crimes committed in Kermanshah recent years, drug abuse and drug trafficking. That this city has serious problems in terms of social problems and achieve solutions to control and cope with the condition be removed. Undoubtedly, facilitating the identification of local causes or encourage crimes such as buy and sell, transport, maintenance or abuse and trying to eliminate Environmental factors facilitating major impact in increasing safety and reducing the occurrence of these crimes or the crime rate in the city is Therefore, this study aims to - evaluate the effectiveness of clearing and dealing with drug retailers in the city of Kermanshah is prepared and compiled. The method of this study is applicable and the method of collecting data and information necessary research survey method was used. The study population consisted of two groups: (١) legal and regulatory experts V٢- citizens over ١٦ years old were considered After gathering information through spss software was used to process the data and test the hypotheses that finally became clear: ١. Experts from the perspective of society in reducing the effectiveness of the implementation of the clearing Vashah drug distribution, reducing access to drugs, cut off the chain of relationships between dealers and consumers, Face clearing contaminated areas and the development of drug impaired access to food and reduce cycle time has access to effective drugs and (٢) also confirms the effectiveness of the implementation plan of cleansing the society of citizens reduced access to drugs (approved second assumption) And disruptions in the availability of drugs and reduce cycle time access to drugs (Assuming approval V) Regarding the effect of the plan on the reduction of drug distribution Vashah (first assumption), cut chain, traffickers and consumers (third assumption), Cleanup of contaminated areas addicts face (assuming the fourth) was negative assessment And the effectiveness of the Assumption ١, ٣ and ٤ have been weak and have rejected them.

Key words:

Cleanup plan, the contaminated areas, drug distribution, reducing access, Retail, effectiveness